

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת נח תשפ"ג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 ושׂיך לעמוד א' עשאה סימן לארז - מתוך הלשון משמע דאטער קא, שכן נבחר אתה
 2 משדותיו ועשאה סימן בשם המוחזק, ובגמרא הכי פירושה: לא שנו
 3 אלא לארז, אבל לעמוד - לא איבר, כלומר, אם מבר מערער אחת משדותיו למוחזק -
 4 לא הוראה היא, דאי לא עבדי רבי - לא הוי' המוחזק קנה שדה ממני, ואני הייתי עריך
 5 למשת, ולא גריסין מוכיני אלא ארז'.

6 ובירושלמי משמע רש"י, שביא פירושו רבי
 7 הגמל: לא סוף דהא עשאה הערר סימן לארז, ו
 8 אלא אפילו עשאה אחר לארז, והערר חתום
 9 בעד - איבר וכו'.
 10 אמר ליה שפיר קאמרת דאמר רבי יוחנן כו' -
 11 אמר ליה זה וכו' בדברי רבי יוחנן ב'.

12 שהכירו האפטרופוס, דאילו היה וכו' - היה
 13 הוא עצמו טעון בשביל החומים, כדקיימאן לו:
 14 טענה לירושין.
 15 אם טען ואמר: חורתי ולקחתי ממנו - מהמטן,
 16 תימה מאי נאפקו באוק' הורדה דלאו טעו

17 הוא - היאך יכול לטעון כן חורתי ולקחתי וכו' ו
 18 תימה דבאין ממני, יאי בעי לא היה חתם ולא
 19 היה מודה - לא מילתא היא, דבכי האי גונא
 20 לא אמרין מנו, כדפרשנו לעיל בפר' "הכותב"
 21 (פהא), כי הדיא איתא דאפקידו דכי מילתא
 22 דשטרי, כמו שפירשנו שם, ולפי מה שפירשנו
 23 בימי שדיה גוסי (מחובות צ"ב), לא טענין
 24 לימתי: מהו שיהי' אמר רבי דמטען לפרש תבא
 25 דמיירי, כגון שאין תרבי ידי הערים יורא ממקס
 26 ארז, וכל שאכן לומר: חורתי ולקחתי ממני: מינו

27 הוא אפי' באיניק הורא, ואל תהום לא עשיתי
 28 סימן - מהמטן הוא לומר עשיתי סימן חורתי
 29 ולקחתי ממנו, הוא ולא קאמר: אי היה אבהון
 30 הוא טעין "מוחייף הוא" - ולא טענין לימתי
 31 מוחייף הוא מיהו, "חורתי ולקחתי ממנו" - טענין
 32 ליה, כיון דקסבר דאבהון היה מהמטן בדין טענה
 33 מהו דאי בעי אמר "מוחייף הוא", כדפירשית טענה
 34 שדה גוסי, "ורבני סברי אי צינת צינת איהו
 35 לא מהדרטא שטרא למייריה" - אבל הא לא מצי

36 למיירי ביה דאיני מבח חד' מוכינא ליה
 37 לארבעה, ולא מצית לאשטעניו דינא למייריה -
 38 שלא יכול להפקיע דינו על ידי מכירתו, האילו
 39 וקדם שיהי' ליה לא היה ארז לומר: כן, אבל שדו
 40 דאיני מבח ארבעה - יכול לומר: מהדרטא שטרא
 41 למייריה, וכותב הבא על ידו הוא יכול להפקיע,
 42 ולהעמידו בכוחו שיהיה לו קודם שבאו לו אלו
 43 השדות לידו, הוא דאקאמר פריק קנא דאבא קנא
 44 (ת"א), מבר אלוהי וכו' ולששה בני אבא אבהו.

45 פירושו: עדיית וביענית ויחבירית - כולן נכנסו
 46 תחת הבעלים, ומוקי לה הים: בשלשק עדיית
 47 באחתה, פריק: וליחו כולוה וליבני מעיריהו
 48 משום דאמר להו: אי שקלתו כדיעניכו -
 49 שקלתוהו ואי לא - מהדרטא שטרא דיהיבית
 50 שפריק: נוקן נמי, ונעא הביק אלמא הים
 51 אמרין קו' טענא לבולי לעמאן לא קשה מיהי'
 52 הדמה ליה על ספידא למיירי, דהא בני מוכרית
 53 ולכחי מודה הים דמיני אמר: מהדרטא שטרא
 54 למייריה, אבל חבא, דאיכא ספידא לגמרי -

55 סביקא דלא אמרין: מהדרטא שטרא למייריה, הוא פריק: אי הכי נוקן נמי נעא הכי - הוא הדין דאבעל חוב מצי פריק: אמאי גובה מן הביענית, אלא רבואת ספיק, דאפילו נוקן
 56 דינו מן החרה בעידיה למא הכי, ורשי פרש לשם: דווקא מנוקן ספיק, אבל מבעל חוב נחא ליה דעבתי מן הביענית, דאי אמר ליה מהדרטא שטרא דיהיבית למייריה מצי אמר ליה לבי
 57 תחרה, אבל נוקן נעית ביענית, ולא מצי אמר ליה לה תחרה, וכו' תנא: כותב אשה נמי אמאי גובה מן הביענית: תנא ליה: דאי תחרה לאו לא מילתא היא, דבדיק ליכא לאפקעי
 58 יותר ממה שגובה אם היו כולן בשביל הבעלים הראשונים, ולפי: אי שפיר העריך לפרש כאן: אי צינת צינת ואילו לנקב, דהשאת מרחח בוחא שאינו מחוירו, ולא משמע כלל הלשון
 59 קר וער, דקתי במותנית: יקח לו דרך במאה מנה, משום כעו שירצה מוכר.

1 אבל היינין חותמי - בקיום אף על פי שלא קראוהו, שיהי' איתן מעידין אלא ששטר
 2 זה בא לפינוי והעדים הכירו שהי' חתימתו, לא שנו אלא לארז - דווקא נקט מתניתין
 3 סימן לארז, אבל עשאה המוחזק בה סימן לעמוד על ראובן או הערר עליה, שהיה
 4 משמען מוכר שדה שבכרזה לראובן או הערר עליו, וכמעט לו סימנ המערים כבח על
 5 שדה זו וימיר פלוני שלי, לא מיהא ראובן, א' י

6 לא יכפירי הכי - אם לא שתקתי, ל'ימיר
 7 מודעא - לומר לעדים שיהי' חתום הווי וידעין שמה
 8 שדה זו, ושאני לוקח אנה מערער, ומה
 9 שתקתי למה שכתבה במעריה בשמ - שאם
 10 אני מוחא לא ימכור לי זאת, היך תברא אית
 11 ליה - ויודיעיהו, ושוב לא ימכור לי, תלא אחר
 12 - מענית המדישה על פני כל השדה שמכר
 13 חריתי לו, בין שדה זו שאני ערר ובין אחרת
 14 שוכח, ועל אותו תלם כחב מצי פלוני שלי,
 15 ותמתי על השטר ולא מחיתי, הב ליה מיהא
 16 תלם אחר - לארז שביד אפטרופוס של
 17 וימירס איהא שדותה על אבהים וגולה הימנא,
 18 ולא הדיי למחוק וכותב לה אלא לפי עשאה
 19 אבהון סימן בשמ על מחוק, אמר ליה אבי
 20 לאפטרופוס: זיל הב ליה למחוק מידת תלם
 21 אחר, חו - על אותו תלם רבתי, ודקא -

22 שורת דקלים מורכבין על זה גב, וחוסי
 23 ולקחתי הימנו - לארז עשיתיו סימן בשמו.
 24 נאמן - דרפה שאכר הוא חתם שותרי, דמאן
 25 שיש עדים שדותה שלו וגולה הימנו - אין לזה
 26 וכותב אותו תלם אלא על פיו של זה, עשאה
 27 סימן לארז, ודיי חור אבהו לקחתי, מושגה
 28 ואבהו דרך שדו - שהחזיקו בה בעלי השדות
 29 שבעמריה, יכל לו בקצרה - על ביהוה טול לו
 30 דרך לשדו, אבל דרך קצה רבוחו של, שלא
 31 ריבא לטול, נ'מרא שפיר קאמר אדמינו -

32 דקא סלקא דעתך כשארבעת השות
 33 וסביבותיה על ארם אתן, ח' דמנא נפסך
 34 אורחיה ביה הוא, א'ימני - ארם - ודכל גבך
 35 ודו מרדו ליה: דרכך אלו נבאי הוא, וארבעה
 36 דאיתו כבח חד' - שלקחה מאיש אחר, ארז
 37 שתקך את, א' שתקת שתק - ואולו גבך
 38 כשתקנה הדרך ממני, הואו דאמר - בשעת
 39 מיתתו, היינו מתניין - דאולא וכו' כל חד חוד,
 40 ומצי מרדו לה, כרבנן, כל חד חוד מצי מרדו
 41 ליה - של מרדו אמר לו בעפון דרך שלך, ואין
 42 ק' אצלי כלום, וכן כל אחי ואחור, האב דקלא
 43 נבייה הוא - שדרי כל הבכסוי היו חזו בשעת
 44 צואתו, ועל כולם חטיל המסקי, ולא פרש איהו,
 45 ושבת תרי פלגי דקלא - שדהו לו בשותפות
 46 ושאר דקלים הריבא היו לו, והיתומים היו נוטין
 47 על אתר שני שאנן, שיש חתם בתוך יוחי, קרי
 48 איש כו' - ועל כרחה ידה על התחנות,
 49 שנתססם בחוקת הימנים, ויא אנה הוא,
 50 עליהם אלא מנח מרואה.

משנה
 1 אכל תרינין תורתם אף על פי שלא קראוהו, ונשאה
 2 סימן לארז, אמר אבי: לא שנו אלא לארז, אבל
 3 לעצמו - לא איבר את וכו', דאמר: לא קלא עברי
 4 ליה הכי - לא היה מוכין לה גילי, מאי אית ק'ך
 5 למימר - איבעי לי למימר מודעא - הקרך תברא
 6 אית ליה, ותברא הקרך תברא אית ליה, ההוא
 7 דעשאה סימן לארז, ערער ושכיב, ואוקים אפטרופא,
 8 אהא אפטרופוס לקמיה דאבי, אמר ליה: עשאה
 9 סימן לארז - איבר את וכו', אמר: אי היה אבהון
 10 ודמי קיים היה טעין ואמר: תלם אחר עשיתי ק'ך,
 11 אמר ליה: שפיר קאמרת, דאמר רבי יוחנן: אם טען
 12 ואמר תלם אחר עשיתי ק'ך - נאמן, לא היה מיתה
 13 תלם אחר, היה עלה ריבבא דקלי, אמר ליה: אי
 14 הוה אבהון ודמי קיים - היה טעין ואמר: תורתי
 15 ולקחתי ממנו, אמר ליה: שפיר קאמרת, דאמר רבי
 16 יוחנן: אם טען ואמר חורתי ולקחתי ממנו - נאמן,
 17 אמר אבי: האי מאן דמקום אפטרופא - נוקים כי
 18 האי, דיעד לאפובי בכותא דיתמי, מושגה מי שהק'ך
 19 למדינת תם ואבהו דרך שדו, דאמן אומר: יק' לו
 20 בקצרה, ותקמים ואמרים: יקנה לו דרך בקנא מנה,
 21 או ירבו אורו, נ'מרא מאי עשיתו? שפיר
 22 קאמר דאדמינו! אמר רב יהודה אמר רבי, בגון דשקטן שפיר
 23 ארבעה בני ארם מארבע רוחותיה, אי הכי מאי טעמא
 24 דארבעה? אמר רבא: בארבעה דאיתו מבח ארבעה,
 25 וארבעה דאיתו מבח חד' - כולי עלמא לא פליגי, דיעני
 26 מרתי ליה, כי פליגי - בחד דאית מבח ארבעה, אדמינו
 27 סבר: מקל מקום דרפא אית לי נפך, ורגנן סברי: אי
 28 שתקת - שתקת, ואי לא - מהדרטא שטרא למייריה,
 29 ולא מצית לאשטעניו דינא בתהייהו, ההוא דאמר
 30 להו: דיקלא לברת, אולו יתמי פלוני לנכסי, לא יתבו
 31 ק'ך דיקלא, סבר רב יוסף למימר: היינו מתניין, אמר
 32 ליה אבי: מו דמי? התם - כל חד וחד מצי מרתי
 33 ליה, הכא - דיקלא נבייהו הוא, מאי תקנתיהו -

34 ויתבו ק'ך דיקלא, וליהררו וליפלגו מרישא, ההוא
 35 דאמר להו: דיקלא לברת, שכוב, ושביק תרי פלגי
 36 דדיקלא, ותיב רב אשי וקא קשאי ליה: מו קרו איניש
 37 לתרי פלגי דיקלי דיקלא, או לא? אמר ליה רב מרדכי
 38 לרב אשי, תכי אמר אבימי מתהוונא משמיה דרבא:

קרו איניש לתרי פלגי דיקלי דיקלא, משנה
 1 נוקן גובה מן הביענית, אלא רבואת ספיק, דאפילו נוקן
 2 דינו מן החרה בעידיה למא הכי, ורשי פרש לשם: דווקא מנוקן ספיק, אבל מבעל חוב נחא ליה דעבתי מן הביענית, דאי אמר ליה מהדרטא שטרא דיהיבית למייריה מצי אמר ליה לבי
 3 תחרה, אבל נוקן נעית ביענית, ולא מצי אמר ליה לה תחרה, וכו' תנא: כותב אשה נמי אמאי גובה מן הביענית: תנא ליה: דאי תחרה לאו לא מילתא היא, דבדיק ליכא לאפקעי
 4 יותר ממה שגובה אם היו כולן בשביל הבעלים הראשונים, ולפי: אי שפיר העריך לפרש כאן: אי צינת צינת ואילו לנקב, דהשאת מרחח בוחא שאינו מחוירו, ולא משמע כלל הלשון
 5 קר וער, דקתי במותנית: יקח לו דרך במאה מנה, משום כעו שירצה מוכר.

כתובות. שני דיני – פרק שלושה עשר דף קי עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
 ר"א רש"י

1 **משנה** והלה הוציא שמכר לו שיה – הלה הוציא עליו שטר מכירה מאוחרת לשר
 2 ההלואה, ואומר: שטרך מוזיקף או פרע, שאם הייתי חיב לך – לא הייתי מוכר לו את
 3 השרה, שהיה לך לגבות את חובך. זה היה שטר הפקר לו את השרה – לפי שהיה זה
 4 מכירה מטלטלי ואילו היה לו מוזקבן ימשכנו על חוב, ועכשיו יטול את הקרקע. **גמרא**
 5 **באתרא** שחלוקת חיב וזו והדר כתבי שטר

6 מכירה כולי קלימא לא פליגי – שהיה למכור
 7 לעבד בחובו המעות שקיבל, ולא יכתוב לו
 8 השטר. וכיון שכתבו – הוכיח שאין לו עליו
 9 חוב. ובמשפט מורע – ואינו מוכר לו אוכל
 10 שאוכל למשפט. **בתיא** אתי ליה – הוציא את אלה – והוציא את אלה
 11 ולא יקח עוד השרה. **משנה** שנים שהוציא
 12 שטר חוב זה על זה – וראובן על שמעון ושמעון
 13 על ראובן, שטר שהוציא ראובן מוקדם ושל
 14 לתבוע ממנו, ארמון אופר – ביכול שנת
 15 למכר לראובן, אילו חיב הייתי לך – כדברי
 16 שטרך, כיצד אתה לזה ממני אחרי כן? היה לך
 17 לתבוע את חובך ממני זה נזכר זה נזכר –
 18 אפילו החוב שהו. את אומרים, ועבד זה מלזה
 19 של חברי בשביל מלזה שחלוהו, אלא בית דין
 20 יודיקו לנכס כל אחד, ומנכין לשכונדו את חובו.

21 **גמרא** הפוכי מפרתא למי ל – והנשא שני
 22 מרופין של שטר ומשאל שיה, מה יתרין לו
 23 לתפוק על ימין לשמאל? תלמיט שמאל לימין
 24 בשלו חן שמיין – מן שאמרתי וכו' בעל חוב
 25 בבטנית – בקרקעות הלה שמיין. שאם יש
 26 ללה שרה שהיא בטנית לכל אדם, ואצלו היא
 27 ערית, שטר שהיה גורעת המנה – אין
 28 בעל חוב נזכר הימנה, ויש ששה כרבי בשל כל
 29 אדם חן שמיין – וסוף סוף, כי הדר אתי האי
 30 למינני – בטנית שהיתה של שקיל, ולת
 31 נתמן – נדו נמי בדשלו חן שמיין, מאי חזי כו'.
 32 סוף סוף כי אתי למינני בחי הדר אתי –
 33 שרתי ערית, ויצאני שטרותיך בדין. שרי.
 34 כרבי בשלו חן שמיין – ולאו הפוכי מטרותא הוא.
 35 דממה נפקר איכא רוחא לבעל זבורתא, ואי
 36 זבורתא קדים ברישא וגבי – איכא בגיבא ערית
 37 ובערית זבורתא, ומגבי להאיך בערית ערית
 38 אהרו קדים וגבי בערית – היא בגיבא ערית.
 39 ומגבי להבריה זבורתא, ושר כרבי בשל עולם חן
 40 שמיין – וכיון שברדתי את למינני, היכי בית דין
 41 בערית לבעל זבורתא ברישא, והדר גבי ליה
 42 ומגבי – הלכך הפוכי מטרותא הוא. תנן זה נזכר
 43 וזה נזכר – נמי נמי דאית להו לרובן שטרותם
 44 השטרות כשרים יעמוד זה בשלו וזה בשלו,
 45 אלמא שנוע מניה בשלו חן שמיין, ואלא הפוכי
 46 הוא. ואלא שאלות חן לשטר – שלא יוכל הנזכר
 47 לתובע על עשר שנים, דאיכא רוחא דהמנהג.
 48 אילימא ראשון לשטר – ושני בא אצלו לסוף
 49 שנה. ואלא למה? תנא ליפא ארמון בא ואת
 50 מלא ומגבי – ותנן היה לו לה שטרותיו ורובע
 51 לסוף שנה, ועיין ויהא חובו מוכרח בידו עד
 52 השלמת עשר, משידא פרע לו בחובו. אי רמא
 53 ומגבי – אם בעל המשת השנים מכיר את המלוה
 54 לזכות חן הלה. מאי מנאמא דרבנן – דמכשירי
 55 שטר של מלזה ראשון? היה הגיע זמנו והיה לו לתבוע ולא ללוות, דעבד לזה לאיש מלוהו. לא צריכא דאמא – לגביה ולזה הימנו ביזמא דמשלם חמש. ביזמא עסקין – שמת
 56 אחר מוח, והיתומים באים וכו'. ואין להם קרקע שיהא שבעה נזכר שטר מוח, ולא משעבדו מטלטלי דימיה לבעל חוב. הכי גרסינן: ולוקמה דאית להו ליתמי זבורתא ואת
 57 ליה לירדה ערית ובערית ואי נמי בשל כל אדם חן שמיין אין נפרעים כו'. **משנה** שלש ארצות לנשואין – שלש ארצות חן בארץ ישראל חלוקת לענין נשואי אשה, שאם נשא
 58 אשה באחת מהן אתו יכול למכור לאלוהי ארצו מארץ אל ארץ. אין מוציאין – מזה לזה לא מעיר לעיר ולא מנכר לכרך. כרך גדול מעיר, וזוהא מקום שוקים, ומכל סביביו באים שם
 59 לסוחרה, וכל מעיר מוציא בו.

משנה והוציא שטר חוב על הלה, והלה הוציא
 1 **שקבר** לו את השרה, ארמון אומר: יכול הוא ששקבר:
 2 אילו הייתי חיב לך, היה לך להפטר את שלך
 3 בשקברת לך את השרה! והקמים אומרים: זה היה
 4 הפקר, שקבר לו את הקרקע, מפני שהוא יכול למשכנו.
 5 **גמרא** מאי מעמא דרבנן? שפיר קאמר ארמון!
 6 **באתרא** דהיכי וזו והדר כתבי שטרך – יכול קלימא
 7 לא פליגי דמיני אמר ליה: היה לך לפרוע את שלך
 8 בשקברת לך את השרה, כי פליגי – באתרא דכתבי
 9 שטרך והדר דהכי וזו; ארמון קבר: ואיני ליה
 10 למיכסר מוציא, והקמים קברי: תכרך תכרא את ליה,
 11 ותכרא תכרךך תכרא את ליה. **משנה** הוציא
 12 שהוציא שטר חוב זה על זה, ארמון אומר: אילו
 13 הייתי חיב לך כיצד אתה לזה מפני? והקמים אומרים: זה
 14 חובו. **גמרא** אתמר, שנים שהוציא שטר חוב זה על זה, רב
 15 נחמן אמר: זה גובה וזה גובה, וזה גובה וזה גובה,
 16 רב ששת אמר: הפוכי מפרתא למה ל? אלא זה עומד בשלו
 17 וזה עומד בשלו. ודבולי קלימא, ערית וערית,
 18 בינונית ובינונית, זבורתא וזבורתא – ודאי הפוכי
 19 מפרתא הוא. כי פליגי – דאית
 20 ליה לחד בינונית ולחד זבורתא. רב נחמן קבר: זה
 21 גובה וזה גובה, והקמים אומרים: זה גובה וזה גובה,
 22 איתא פלג זבורתא וגבי ליה לבינונית דהתה גביה ערית,
 23 ואתא הנהא וישקיל זבורתא. ורב ששת
 24 אמר: הפוכי מפרתא למה ל? אלא זה עומד חן שמיין,
 25 וזה עומד חן שמיין. סוף סוף, כי אתי – הנהא
 26 בינונית דנפשיה קשקיל, ולרב נחמן, מאי חזי דאית
 27 בעל זבורתא? ליתיה בעל זבורתא? ליתיה בעל זבורתא?
 28 **ברישא** ולגיבי זבורתא, ולחדה ולגיבי נזילתא!
 29 לא צריכא, דקדים חבניה. סוף סוף, כי אתי
 30 למינני בחדו דהדי קאתו! אלא לא צריכא דאית ליה
 31 לחד ערית ובערית, ואית ליה לחד זבורתא וזבורתא.
 32 **דמי** אילימא: ראשון לעשר ושני לחמש – בזה
 33 ארמון: אילו הייתי חיב לך כיצד אתה לזה מפני?
 34 הא לא מנא ומניה! אלא, ראשון לחמש ושני לעשר,
 35 היכי דמי? אי דקמא ארמון? או דקמא ארמון?
 36 **מאי** מעמא דרבנן, ואי דלא מנא ומניה – הא לא
 37 מנא ומניה, ומאי מעמא דרבנן? **אמר** רב: לא
 38 צריכא דאתא כההוא וקמא דמשלם חמש. מר סבר:
 39 עבד איניש דיוף לזויהו, רכמו בר חמא אמר: הכא
 40 בתימא מניבא גבי, אנבני לא מניבניו מנייהו.
 41 והא זה גובה וזה גובה קתני? זה גובה וזה ראו
 42 לגבות, ואין לו אמר רבא: שמי תשובות
 43 בפרך; חרא – דזה גובה וזה גובה קתני, ועוד:
 44 למינניו מנייהו, דכר נחמן דאמר רב נחמן אמר
 45 רבה בר אבהו: ותמיים שגבוי קרקע בחובת
 46 איתן – בעל חוב חוזר ונזכר אותן מקו, קשאי!
 47 ולקמה דאית להו ליתמי זבורתא ואת ליה
 48 לירדה ערית ובערית, דאילו יתמי גבו
 49 בינונית ומגבי ליה זבורתא. דאי נמי בשל
 50 כל אדם חן שמיין – הא אין נפרעין משלם
 51 ותמיים אלא מנייהו. והא מילי דהכי דלא תפי,
 52 **אבל** חובתן חספס – תפס. **משנה** שלש ארצות
 53 לנשואין: יהודה, ועבר הירדן, ותגליל. אין מוציאין מעיר לעיר ומנכר לכרך, אבל פאתה
 54 הארץ מוציאין מעיר לעיר ומנכר לכרך, אבל

55 שטר של מלזה ראשון? היה הגיע זמנו והיה לו לתבוע ולא ללוות, דעבד לזה לאיש מלוהו. לא צריכא דאמא – לגביה ולזה הימנו ביזמא דמשלם חמש. ביזמא עסקין – שמת
 56 אחר מוח, והיתומים באים וכו'. ואין להם קרקע שיהא שבעה נזכר שטר מוח, ולא משעבדו מטלטלי דימיה לבעל חוב. הכי גרסינן: ולוקמה דאית להו ליתמי זבורתא ואת
 57 ליה לירדה ערית ובערית ואי נמי בשל כל אדם חן שמיין אין נפרעים כו'. **משנה** שלש ארצות לנשואין – שלש ארצות חן בארץ ישראל חלוקת לענין נשואי אשה, שאם נשא
 58 אשה באחת מהן אתו יכול למכור לאלוהי ארצו מארץ אל ארץ. אין מוציאין – מזה לזה לא מעיר לעיר ולא מנכר לכרך. כרך גדול מעיר, וזוהא מקום שוקים, ומכל סביביו באים שם
 59 לסוחרה, וכל מעיר מוציא בו.

אבל

1 ה"ב' גרסתי בספר המסורה דאמרינן ליה: וזניה חביל וזני, משום שיש ארץ ישראל. מפרש
2 הרב רבינו יוסף בן הרב רבינו יום טוב אף על גב דגרסינן ב"השולח" (גיטין מה:א):
3 הוהו עבד דרביא לארץ ישראל אתה מריתא אבתריה. אתה לקמיה רבינו אמרי. אמר ליה:
4 כיתובך לא שטרא אדמידי ואי לא מרביא אתך ירי אשיהו דרדישי זאל חטורי עבד
5 אל אדורי - בעבד שברח מחוצה לארץ לארץ.
6 ישראל חבא אל מפקנא ליה מניה אלא אמרינן

7 ליה. וזל וזניה. הוה מיירי כשלא היה מוצא
8 בארץ ישראל למי ימכרו. לכך קאמר: וכתוב לך
9 שטרא אדמידי. דאם לא בן כל העבדים יפקיעו
10 עצמן מידי אדונייהם שיברחו לארץ. ורבינו הם
11 פירשו. דהאי "וזניה" דהבא. לא מוכיח ממש
12 לארתיים. אלא לעצמו. היינו וכתוב שטרא
13 אדמידי.
14 ואין הכל מוציאן לאחיו מאי - ואם האמר
15 אמאי לא משני: לאחיו עבד שברח
16 לירושלים. כדכתיב לעיל זאן הכל מוציאן
17 דרישא: חש לומר: דירושלים ליכא לממר הכי,
18 דאן אנו רוצים שיהיו עבדים לירושלים יותר
19 מאי אלא מירושלים. רבינו הם.

20 הוה אומר לעלות בו - רבינו נוהג כסדר הזה
21 דאיכא כסתי דרכים. וזהו אמר רבינו
22 חיים: דעכשי אתי מנה לודו בארץ ישראל. כי
23 שני כמה מנות תלמודות ארץ ארבעה עושין דאן
24 אתו ויכלין ליהודי בתם ולעמוד עליהם.
25 ה"א אומרת לצאת סופן אותה. תימה: מאי
26 אריא בארץ ישראל אפילו בשאר ארצות בני
27 הדאך תוכל לודוקו לצאת מןמקומה לוד לומר:
28 דהבא - אפילו מנה דרע לוח היתה.

29 ואימא סכא - מתאב משמע ונסכא עריפא
30 ממשעת דהירין של ספק. דאי פחותה -
31 מאי קשייא: וזהו חבי מה דהא קאמר: מה שיהי
32 מנבחה. וזהו חבי עריפא. ואפילו חבי פריך.
33 ואימא נסכא אי שכתוב בו ספק סתמא לוד
34 משמע שיהא חייב לו מנכב. ואמאי ארבעה מה
35 שירעה ורמשעו שיהו לו ממנכב (הפחות):
בבלא

מאי קשייא: וזהו חבי מה דהא קאמר: מה שיהי
מנבחה. וזהו חבי עריפא. ואפילו חבי פריך.
ואימא נסכא אי שכתוב בו ספק סתמא לוד
משמע שיהא חייב לו מנכב. ואמאי ארבעה מה
שירעה ורמשעו שיהו לו ממנכב (הפחות):
בבלא

27 מוציאין? לאחיו מאי? לאחיו? לאחיו? מאי? לאחיו
28 מעלין לירושלים? לאחיו מאי? לאחיו? מאי? לאחיו? מאי? לאחיו? מאי? לאחיו?
29 הנה. ואידי דהנה רישא "אין מוציאין". תנו רבנן: הוה אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות -
30 בוספין אותה לעלות, ואם לאו - תמצא בלא כתובה. היא אומרת לעלות והוא אומר שלא לעלות, ואם לאו

31 יוציא ותן כתובה. היא אומרת לעלות והוא אומר שלא לעלות, ואם לאו - תמצא בלא כתובה. היא
32 אומר לעלות והיא אומרת שלא לעלות - בוספין אותה שלא לעלות, ואם לאו - יוציא ותן כתובה. תמצא בלא כתובה. היא
33 תתני: נשא אשה בארץ ישראל ונרשה בקפומקא נותן לה ממעות ארץ ישראל - אלמא בתר גבינאי אולין! אמר ספא: נשא
34 אשה בקפומקא ונרשה בארץ ישראל נותן לה ממעות ארץ ישראל, אלמא בתר גבינאי אולין! אמר רבה: מקולי כתובה שני פאן,
35 קסבר כתובה דרבנן. "דבן שמעון בן גמליאל אומר: נותן לה ממעות קפומקא". קסבר: כתובה דאורייתא. תנו רבנן: המוציא שטר
36 חוב על חבירו, כתוב בו בבל - מנבחה ממעות בבל, כתוב בו ארץ ישראל - מנבחה ממעות ארץ ישראל. כתוב בו חסם, הוציא

37 ממנו - מנבחה ממעות בבל. הוציא ארץ ישראל - מנבחה ממעות ארץ ישראל. כתוב בו ספק סתם - מה שירעה לוח מנבחה,
38 מה שאין בו כתובה. אחיזה? אמר בו משרשיא: ארישא, דאפוקי מדרבין שמעון בן גמליאל, דימא כתובה דאורייתא. כתוב
39 בו ספק סתם מה שירעה לוח מנבחה. ואימא וקסא? אמר רבי אלעזר: דכתובי ביה ממנכע. ואימא פריטי? אמר רבי פאפי: פריטי
40 דקסמא לא עבדי אינשי. תנו רבנן: לעולם יהוה אדם בארץ ישראל, אפילו בעיר שרובה נכרים ואל יהוה בחוצה לארץ ואפילו
41 בעיר שרובה ישראל. שכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה, שצאמר:
42 "לתת לכם את ארץ מנען להיות לכם לאלהים". וכל שאינו דר בארץ אין לו אלוה! אלא לומר לך: כל הדר בחוצה לארץ -
43 כאילו עובד עבודה זרה, וכן בירוד הוא אומר: "פי גרשניו היום מהסתרם בנהלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים!" וכי מן אדם
44 לו לרוד: לך עבוד אלהים אחרים? אלא לומר לך: כל הדר בחוצה לארץ - כאילו עובד עבודה זרה. רבי זירא הוה קמשתמיש
45 מניה דרב יהודה, דבעא למיסק לארץ ישראל. דאמר רב יהודה: כל העולה מבבל לארץ ישראל - עובר בעשה, שצאמר:
בבלא

1 אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
2 מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
3 שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
4 לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
5 לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
6 וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
7 שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
8 ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
9 אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
10 את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
11 ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
12 פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
13 ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
14 עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
15 דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
16 לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
17 היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
18 מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
19 וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
20 מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
21 פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
22 אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
23 הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
24 חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
25 פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
26 שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
27 נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
28 ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
29 שיהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
30 אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
31 ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
32 וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
33 משתמיש מניה.

אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
שהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
משתמיש מניה.

אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
שהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
משתמיש מניה.

אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
שהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
משתמיש מניה.

אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
שהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
משתמיש מניה.

אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
שהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
משתמיש מניה.

אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
שהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
משתמיש מניה.

אבל לא מעיר לכרך - גמרא מפרש טעמא. שהנהו רישא בורק - את הוה, למי שבא
מנה רע. ומתוך כך חלאים באים עליו. **גמרא** ישיבת כרצין קשה - שהכל מתישבין
שם. והחוקק ומקריבים הוותים לו וזו ואין שם ארץ. אבל בעיר יש גנות ופרדים סמוכים
לכתובם. ואידין פיה. שני ספס - אפילו לטובה. במיום היום כרטי - באש חדי מנותן
לנקות במקום טוב, וקונה רישא חדי. וכל
וכלים שהוא מוציא לו מפני חב למרסם
שתותיהם. **משנה** הכל מפלין - את כל בני
ביתו אדם שפח לעלות ולישב עמו בירושלים.
אחד האנשים ואחד הנשים - אף האשה כופה
את בעלה לעלות ולרדו שם, ואם לאו - יוציא
ויתן כתובה, כדכתיב בברייתא אמר בהדיא.
פעות קפומקא - גדולות ושוקלות יותר משל
ארץ ישראל. **גמרא** לאחיו עבדים - היה לו
עבד בעד בלך העבד אחיזה על כרטי. ואידי
דתנא בו - דאילו משום מנה דרע לוח היתה
לא אצטרך. דאן שמעון דמעלין מנה
היתה לוח הדר - כל שבן דאן מוציאן, אפילו
מה דרע ליפה. לעלות - מתוצה לארץ לארץ.
וכן משאר גבולין לירושלים. לצאת -
מירושלים לגבולין, או מארץ לחוצה לארץ.
פקילו כתובה שני פאן - כאן מקולה בכתובה
אוו חות מקולי כתובה. קסבר כתובה דאורייתא
הילכך בתר שיעבוד אולין בן כל שטר
חוב. כתוב בו ספק סתם - מאן חסב, ולא
פירש אם סלקין אם דירין אם פתרינן. מה
שירעה לוח מנבחי - ואפילו אסיקן. ואימא
נכסא - חתיבות ספק היה, לכך לא דריש
ואימא פריטי - ודאמר שיהו לו נחשת, או ספק
שהא מנא פרוטותו וכי פי אמר לו לוד בו -
אלא מפני שיהו שרין לברוח ולצאת מארץ
ישראל אל מלך חסד ואל אבשי. רבי יבבי
וירא לסיפס - ורב יהודה מוחה ביה, להכי וזה
משתמיש מניה.

כתובות. שני דיני - פרק שלושה עשר דף קיא עמוד א - מתוך מהדרות "אבן ישראל - (שטיינזון)"
רשי"י
תוספות

1 כבלי שרת כתיב - קרא לדליל מניה כתיב 'כי בה אמר' אל העומדים ועל הים ועל המכוונת' וגו'. ולא יעלו בחומה - יחד, חיד. חזקת. אם תעירו ואם תעירו - שתי שבושת
 2 כבל אחת. שלא יעלו את הקן - ובאינם שבעינכם. ושלא יתקו את הקן - בעונכם. לשנא את חרינא: שלא יתקו ריטון - לשון חוק. שלא ירבו בתנונים על כך יותר מדאי. ושלא
 3 יעלו את הסוד - אמירו לוד סוד העבות, אמירו לוד סוד טעמי החרות. מתידי את שורשים - לשון תפקד. וכל יאמר שכן הליתי - כלומר: אל יתירע לומר: על לי, כי כולם נשואי עון.
 4 אחת על אומת אבותיהם - מקרא הוא בבבואה עמות. ארזנו בא - לקבורו בארץ ישראל. כך אמר לצאת מבבל - לפי שיש שם ישיבות המריצות תורה חמדה. דנפק מפומבדיתא
 5 לבי כובי - לטור שם. ארץ ישראל קולפתה -

6 כבילה ויבאו ושמה יודו - אף על גב דהאי קרא
 7 כבלות ראשון כתיב - על ש' שומה. דכבלות
 8 שני נמי קראי קידי.
 9 שלא יעלו סוד - העיבור. כדאמרינן (שבת
 10 עה"א.) 'כי היא הכחמתם וביתכם'. ודו
 11 סוד העיבור
 12 בבלושוקן

13 **בבילה ויבאו ושמה יודו** - קרא לדליל מניה כתיב 'כי בה אמר' אל העומדים ועל הים ועל המכוונת' וגו'. ולא יעלו בחומה - יחד, חיד. חזקת. אם תעירו ואם תעירו - שתי שבושת
 14 **כבלי שרת כתיב** - קרא לדליל מניה כתיב 'כי בה אמר' אל העומדים ועל הים ועל המכוונת' וגו'. ולא יעלו בחומה - יחד, חיד. חזקת. אם תעירו ואם תעירו - שתי שבושת
 15 **כבל אחת. שלא יעלו את הקן** - ובאינם שבעינכם. ושלא יתקו את הקן - בעונכם. לשנא את חרינא: שלא יתקו ריטון - לשון חוק. שלא ירבו בתנונים על כך יותר מדאי. ושלא
 16 **יעלו את הסוד** - אמירו לוד סוד העבות, אמירו לוד סוד טעמי החרות. מתידי את שורשים - לשון תפקד. וכל יאמר שכן הליתי - כלומר: אל יתירע לומר: על לי, כי כולם נשואי עון.
 17 **אחת על אומת אבותיהם** - מקרא הוא בבבואה עמות. ארזנו בא - לקבורו בארץ ישראל. כך אמר לצאת מבבל - לפי שיש שם ישיבות המריצות תורה חמדה. דנפק מפומבדיתא
 18 **לבי כובי** - לטור שם. ארץ ישראל קולפתה -
 19 **כבילה ויבאו ושמה יודו** - אף על גב דהאי קרא
 20 **כבלות ראשון כתיב** - על ש' שומה. דכבלות
 21 **שני נמי קראי קידי**.
 22 **שלא יעלו סוד** - העיבור. כדאמרינן (שבת
 23 **עה"א.)** 'כי היא הכחמתם וביתכם'. ודו
 24 **סוד העיבור**
 25 **בבלושוקן**

26 **בבילה ויבאו ושמה יודו** - אף על גב דהאי קרא
 27 **כבלות ראשון כתיב** - על ש' שומה. דכבלות
 28 **שני נמי קראי קידי**.
 29 **שלא יעלו סוד** - העיבור. כדאמרינן (שבת
 30 **עה"א.)** 'כי היא הכחמתם וביתכם'. ודו
 31 **סוד העיבור**
 32 **בבלושוקן**

כתובות שני דיני - פרק שלושה עשר דף קיא עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" תוספות

שאין בה סמיכה - כמו בנשות או בקהורות שמיכה בפסולי וסכאת - אין סמיכה. אין מרביעין עליה לא סוס ולא חמור - מספקא ליה או חשישין לרועי האבא או לא. הלכך, אפילו היא בת תורה נקבה - אין מרביעין עליה חמור, שמה חשישין לרועי האב תמצא מרביע כלאים, ורובן פליגי עליה, ואמר: אין חשישין לרועי האב, ואם בת סוסיא היא מרביעין עליה סוס, ואם בת תורה היא - מרביעין עליה חמור, וכן איתא בפרק אהורא ואתא ואת בנר. רפאים בל יקשו - מרפה עצמו מדברי תורה. ואין רפאים תפיל - וארין לרפאים תפיל. מצאית להם תקנה - ידעו לתלמידי חכמים מנסתיהם. העושה פרקפסא - מתעסק במנוח תלמידי חכמים כדי להגיע ליום שבת, ודע פרוין לטעוק בתורה על ידי אלו. ותבין דחיים

1 **בלבושיהן** - שמעו בלבושיהן שנקברו. 2 **הימנה** וכן אמרו: יצחק ושמעון ואישעיא אמרו דבר 3 **אחר:** הלכה קרבי יהודה בפרדות. דתנאי, רבי יהודה 4 **ואלא** חמור, אלא מינה. אמר רב נחמן בר יצחק: לא סוס 5 **זה רבי חמור,** אלא מינה. אמר רב נחמן בר יצחק: יצחק 6 **זה רבי יצחק נפחא,** שמעון - זה רבי שמעון בן פוי. 7 **ואמרי לה:** ריש לקיש. אושעיא - זה רבי אושעיא

8 **קרבי.** אמר רבי אלעזר: עמו הארצות אינן חיים, שצאמר: "מתים כל יהו וגי". תנאי נמי 9 **הכי:** "מתים כל יהו", וכול לכל - תלמוד לומר: "רפאים בל יקומו", במתהם עצמו מדברי 10 **תורה** הכתוב מדבר. אמר ליה רבי יוחנן: לא ניתא למיטריה דאמרת להו הכי, הווא במתהם 11 **עצמו** לעבודה ודה הוא דכתיב. אמר ליה: מקרא אחר אני דורש, דכתיב: "פי טל אורות 12 **מליך וארין רפאים תפיל",** כל המשמש באור תורה - אור תורה מתייה, וכל שאין משמש 13 **באור תורה - אין אור תורה** מתייה. בין דהוייה דקמטער, אמר ליה: רבי, צאמר ליה לון 14 **תקנה** בתורה: "ואתם תרדקום בה' אלהיכם חיים כולם תיום", וכי אפשר לדבוק 15 **בשכינה?** והכתיב: "פי ה' אלהיך אש אוכלה!" אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה 16 **פרקמטא לתלמידי חכמים,** והמתנה תלמידי חכמים מנכסיו - מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק 17 **בשכינה.** כיצא בדבר אתה אמר: "לאהבה את ה' אלהיך וירדקה בו" וכי אפשר לאדם 18 **לירדק בשכינה?** אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטא לתלמידי חכמים, 19 **והמתנה תלמידי חכמים מנכסיו - מעלה עליו הכתוב** כאילו מדבק בשכינה. אמר רבי חייא 20 **פר יוסף:** עתידין צדיקים שמכבדציו ועליון בירושלים, שצאמר: "ויצאו מעיר בעשב הארץ", ואין "עיר" אלא בירושלים, שצאמר:

21 **"ונגזרו אל העיר האות",** ואמר רבי חייא בר יוסף: עתידים צדיקים שמבלישיתו, קל וחומר ממהה. מה תהוה שנקברה 22 **ערוכה - ויצאה כמטה לבושין,** צדיקים שנקברו בלבושין - על אחת כמה וכמה. ואמר רבי חייא בר יוסף: עתידה ארץ ישראל 23 **שתיצא לזקקאות** וכלי מילת, שצאמר: "יהי פסח בר בארץ". תנו רבנן: "יהי פסח בר בארץ בראש הרים", אמרו: עתידה תהוה 24 **שתתמר** פרקל, ועולה בראש הרים. ושמה האמר יש צער לקוצרה? תלמוד לומר: "ירעש כלבנון פרו" - תקדוש ברוך הוא מביא 25 **רוח מביט נגוין,** ומנשבה עליה, ומשורה את סלתה, ואדם ויצא לשדה ומביא מלא פיסת ידו, ומנכה פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו. 26 **"עם חלב בליות מבה",** אמרו: עתידה תהוה שמהא בשתי בליות של שור תגדלו. ואל תמהו, שהרי שיעול קבן קלפה, ושקלוחו 27 **ומצאו בו ששים** למטרן בליתרא של צפורי. תנאי, אמר רב יוסף: מעשה בשיתין באחד שהניח לו אביו שלשה ברי תרדל, ונפשה 28 **אחד מן,** ונמצאו בו תשעה קבין תרדל, ועצו סיכיו בו סופת ויצרין. אמר רבי שמעון בן תחליפא: קלח של ברוש הניח לנו אבא, 29 **והיינו עולים** ויורדים בו כפולם. ודם ענב תשתה חמר", אמרו: לא פעולם הנה העולם תבא; העולם הזה - יש בו צער לכצור 30 **ולדרוך,** העולם הבא - מביא ענה אתה בקרון או בספינה, ומניחה נזוית ביתו, ומספק חומה כפפוס גדול, ועצו מסיקין תחת 31 **התבשיל.** ואין לך כל ענבה וענבה שאין בה שלשים גברי יין, שצאמר: "יום ענב תשתה חמר", אל תקרי "חמר" אלא חומר. פי 32 **אתא רב דימי אמר:** מאי דכתיב: "אוסר לנפן עירה" - אין לך כל נפן ונפן שבא" שאין צורך עור אחת לכצור, "ולשודקה בני 33 **אתונו" -** אין לך כל אילן חרק שארין ישראל שאינו מוציא מושוו שתי אתונות. ושמה האמר: אין בו יין - תלמוד לומר: "כפם 34 **בין לבוש",** ושמה האמר אינו אוזם - תלמוד לומר: "יום ענב תשתה חמר", ושמה האמר אינו מרה - תלמוד לומר: "סוטה", 35 **ושמה האמר** אין בו טעם - תלמוד לומר: "תכליל עינים מין" כל חוד שטועמו אומר: לי לי. ושמה האמר לעגרים זה ולעגנים 36 **אינו יפה -** תלמוד לומר: "ולבן שנים מולך", אל תקרי "לבן שנים" אלא "לבן שנים" פשטה דקרא במאי פתיב? פי אתא רב 37 **דימי אמר:** אמרה פגסת ישראל לפני דקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם, רמזו מעניך דכסים מתמארי, ואחיו לי שיצו דכסים 38 **מתחבא.** פסיעי עלי יתקו, דאמר רבי יוחנן: טוב הפולחין שינים לבתינו יותר מפולחין חלב, שצאמר: "ולבן שנים מחלב", אל 39 **תקרי "לבן שנים" אלא "לבן שנים"** בר חייא בר אדא אמר רבדרי דרש לקיש תהו, איפטר תלתא זימי אל איתא. פי אתא, אמר 40 **ליה:** אמאי איפגרת? אמר ליה: דלית אחת הניח לי אבא, ובצרתה ממנה יום ראשון שלש מאות אשכולות אשכול לקרב, יום שני 41 **בצרתה שלש מאות אשכולות שתי אשכולות לקרב,** יום שלישי בצרתה ממנה שלש מאות אשכולות שלש אשכולות לקרב, והפקרתי 42 **ויתר מהצניה.** אמר ליה: אי לאו דאיפגרת - תהו עבדא מפי. רמי בר חמא איתקל לבני ברק, תנונה להנינו עזי דקאכלן תונו 43 **תאיני,** וקניפו דוכשו מתאיני, וחלבא מיה מנייהו, ומעביד פתדי תרדי. אמר: תינו "ובת חלב ודבש". אמר רבי יעקב בן דוסתאי: 44 **מלוד לאונו שלשה מילין,** פעם אחת קדמתי בנשה והלכתי עד פרסוליי בדבש של תאינים. אמר ריש לקיש: לדידי חו לי ובת חלב 45 **ודבש של צפור,** ותו שיתסר מילין אשתסר מילין. אמר רבה בר בר חנה: לדידי חו לי ובת חלב ודבש של כל ארץ ישראל, והוי

כתובות. שני דיני – פרק שלושה עשר דף קיב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (טויזנזליץ)" ר"א רש"י

1 **מנשק** כפי דעבו – משמע דמארץ ישראל הוא, וכן שיהיה "מי שאחור" (גשין ע"ב),
 2 והיתה דברפרק גמא דגשין (כ"א) תנן עכו בארץ ישראל לניטין, משמע דהוי מרזח
 3 לארץ ומפרש בירושלמי: חזיה בארץ וחזיה בחור לארץ. **רבי** וזאת הנה מתקל מתקלה
 4 – פירוש: שוקל אבנים וממאן קלות. אמר ערין לא בנסתי לארץ ישראל. כיון ששקל
 5 וממאן כבדות – אמר: כבר בנסתי לארץ
 6 ישראל. וכן מפרש בתרומא בפרשת שלח ק"ך
 7 שעלה יחי וזמא גדול מנבל בקש לירע אם
 8 נכנס לארץ ישראל היה שוקל אבנים, כל זמן
 9 שהיו קלות – אמר: ערין לא בנסתי לארץ
 10 אלא אבני ארץ ישראל. וזה מנשק, וק"א עליון
 11 את הפסוק הזה "כי רבו עבדיך את אבניה".
 12 דור

1 וזה מבני ימבי עדי אקרא התולבין – כשתפרש כל המקומות ישתר לך. נקבו
 2 כחיה – ממאן קטנה, נאחוז ביד אחת. **קפף** – אשכולה, כדמרתגנין (ויקרא כח)
 3 "לא תבצר" – לא תקטוף. לשנה – לסוף שנה. כבירותיה – כשהשנה מבורכת.
 4 בישיבתה של צוען – כלומר, כדמפרש ואולי, ומצוען אחת למד לארץ ישראל, כדמפרש
 5 ואולי. **אני ראיתי בבקעת בית שאן – שהיא**
 6 **משאר ארצות.** בית שאן עושה שבועים בורים –
 7 וכיון ודבאר ארצות יש שבועים בורים. כל שכן
 8 בארץ מצרים. שאין לך מעולה בכל הארצות
 9 כמצרים, שהרי נמשלה לנו ה', ואין כמצרים
 10 מידנה מעולה כצוען. דרמיו בה מלכי –
 11 מצרים. שאמרו: רבי יהו בעוען שריו. על מלכי
 12 ישראל הכתוב מדבר לגמא, שמרדו בקדושת
 13 ברוך הוא וסבכו על מלכי מצרים, ותמיד היו
 14 שרדים ושלוחים מעיין בצוען, לטלוחים למלך
 15 מצרים, מכאן תראה. מנבנה – בניה בכל
 16 טוב. מנבנה – לשון פרי. כרמיהו (בראשית ל)
 17 "זבנה גם אנכי מנבנה". לבנ הקפן – לבנען.
 18 לבנ גדול – למצרים. על אחת משבעה – הרי
 19 שבע פעמים שבועים בורים. הרי ארבע מאות
 20 ותשעים. ובעיקר שאינו טריטס מברון – ש'
 21 להסיף עד תמש מאות. ובכרבותיה חביב נמא'
 22 שרעים', על אחת בשבאר שנים תברך לגמא.
 23 נמא פעמים תמש מאות – הרי חמשה ריבוא.
 24 מאה קפף – זה אבא דק דוריאן דזבפ.
 25 והתקין חתונת בריהם של גיסיא ואגין חתוני
 26 דקין, והנפח מוציאה הקמא וקולטת פסולת
 27 ומחיר בה שבנפיה לרדחים. סוכין –
 28 שהוכתשת מוציאה. כשלותהין חטין לסולת
 29 ותקטין אותן כבנבשת. מרזיין – הן סוכין
 30 היוצאין בארצותיה. **קמח שאינו** – מן
 31 שעשים ממנו פת קבדו. וקורין שאנדיין. **יאה**
 32 **משבוחי** בה בארבעון – יפה אחת משבוח
 33 אותה. כיון כאת הניח לי אבא – בארץ ישראל
 34 אמר ליה הווא בר אמורא – אחד מבני
 35 האמוראי אמר ליה, תחלת ביאתו לארץ. וך
 36 תאלתא דקיפא אנורא דירדא – דקל פלוני
 37 העמד על שפת הירדן. כפה גירתי מינ' –
 38 כמה תמרים אחם גורדים והינני לקיטת תמרים
 39 קריה גירתי בלשון ומשנה. וזמא בלשון
 40 ארמי. אי עורו מחוקי את משנה – שערבו כוון
 41 ונמרו לאתר הפטשו. אינח מחוקי פירותיה –
 42 עושה פירותיה מרובין, עד אין מקום להצניען.
 43 **פלטי** לי מרמא – נגלתו מאתך מהן, מן
 44 הקלות האמורות במקרא. נקם כמצריא – יש
 45 מקום שאין גשמי, ומשליכין עין על רוח הגוד
 46 משפה לשפה. ואינו רוח לילך עליה. כי אם ארז
 47 בידיו כחבל המתוח למעלה והימנו, קשור שני
 48 ראשיו בשתי יתדות. אחת מכאן ואחת מכאן
 49 בשני עברי תהר. **עמא פיוא** – עת הובל
 50 דקישויו פמיטיו לארתיבו – מתחלתה
 51 הדיחם הובליה, שהקדמם עושה לשבעת
 52 ועודם כבהלכבם כבתולה, למחר לעשות
 53 דבר בלי עתו. **כיפ** – אלונים. ליטנא
 54 אחרינא. כיפ דעבו – סלעים. מהקן מתקליה –
 55 משה ותמון כמשולי הניח. ממתח חזית
 56 דארץ, שהיתה תביבה עליה ומחור שלא יא
 57 שרע על הדרדיכים.

והיא קמבי מוקסי עד אקרא דתולבין, עושים
ותרתין פרסי אוקבא, ופוחיא שימא פרסי. רבי הלבו
ורבי עוריא ורבי יוסי בר תנאי אקלעו להווא
אתרא. אייתו קמיהו אפרסקא דתיהו כאילפם כפר
הינו, ואילפם כפר הינו קמה תוי – המש סאין. אכלו
שליש, והקפדו שלישי, ונתנו לפני בהמתן שלישי.
לשנה אקלעו רבי אלעזר להתם ואייתו לקמיה, נקבו

בדיה ואמר: 'ארין פרי למלכה פרעת וישבי בה'. רבי יהושע בן לוי אקלעו לנבלא, תנחורו
 לנהגורו קצופי דהוה קימי בי עינא, אמר: עגלים בין הנפנים? אמרו ליה: קצופי ניהוו.
 אמר: ארין ארץ, הקניסי פירותיה! למו את מוציאה פירותיה – לנבדים הללו שעמדו
 עלינו בתפארתנו? לשנה אקלעו רבי היא להתם, תנחורו דהוה קימי בעיני. אמר: עולם בין
 הנפנים? אמרו ליה: ויל, לא תעביד לן כי חכך. תנו רבנן: בכרבותיה של ארץ ישראל
 - בית סאה עושה חמשת ריבוא פורין. בישיבתה של צוען - בית סאה עושה שבעים
 פורין. דתניא, אמר רבי מאיר: אני ראיתי בבקעת בית שאן בית סאה עושה שבעים פורין.
 ואין לך מעולה בכל ארצות יותר מארץ מצרים, שאמר: 'בגן ה' פארץ מצרים', ואין לך
 מעולה בכל ארץ מצרים יותר מצוען, דהוה מרבו בה מלכים, דכתבי: 'כי היו בצוען שריו'.
 ואין לך מרשים בכל ארץ ישראל יותר מחביון, דהוה קברו בה שיכב, ואפילו הכי - הכרזן
 מבונה על אחת משבעה בצוען, דכתבי: 'הכרזן שבע שנים נבנתה לפני צוען מצרים',
 מאי 'נבנתה'? אלימא נבנתה ממש - אפשר אדם בונה בית לבנו קמן רבן שיכנה לבנו
 גדול? **שאמר: 'וכני חם פוש ומצרים ופוש וכנען' - אלא שמבונה על אחת משבעה**
בצוען. והני מילי - במרשים, אבל שלא במרשים - המש מאה. והני מילי - שלא בכרבותיה,
אבל בכרבותיה - פתיב: 'ויזרע יצחק פארץ יהיה וגו'. תניא, אמר רבי יוסי: סאה פיהודה
 היתה עושה חמש סאין; סאה קמח, סאה סלת, סאה סובין, סאה מורסין, וסאה קיבויא.
 אמר ליה ההוא מינא לרבי תנאי: יאה משבוחיהו בה בארבעון; בית סאה אחת הניח לי
 אבא; ממנה כושה, ממנה חמר, ממנה עיבור, ממנה קיטויא, ממנה רועות מקנתי. אמר
 ליה ההוא בר אמורא לבר ארעא דישראל: האי (האלתא) דקימא אנורא דירדא - פמה
 גריתו מינה? אמר ליה: שיתין פורי. אמר ליה: אפתי לא עוליתו בה אהרבתיה! אגן
 מאה ועשרים פורי הנה גורין מינה. אמר ליה: אגא נמו - מהו גיסא קאמינא לך. אמר רב
 הקדא, מאי דכתבי: 'ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי', למה ארץ ישראל נמשלה לצבי -
 לומר לך: מה צבי זה אין עורו מחוקי בשרו, אף ארץ ישראל אינה מחוקת פירותיה. דבר
 אחר: מה צבי זה קל מכל החיות - אף ארץ ישראל קלה מכל הארצות לכלש את פירותיה.
 אי מה צבי זה קל ואין בשרו שמן - אף ארץ ישראל קלה לכלש ואין פירותיה שמנים?
 תלמוד לומר: 'ובת חלב ודבש' - שמנים מחלב, ומתוקים מדבש. רבי אלעזר פי תה
 סליק לארץ ישראל אמר: פלטי לי מרמא, כי סמכדו אמר: פלטי לי מתרתיה, כי אבתוהו
 כסוד העיבור, אמר: פלטי לי מתלת, שאמר 'ותחתה יד אל הנביאים החוזים שאו וגו'.
 "כסוד עמי לא יהיו" - זה סוד עיבור, "ובתקב בית ישראל לא יכבו" - זה סמכה, "ואל
 אומת ישראל לא יבואו" - כמשמעו. רבי יודא פי תה סליק לארץ ישראל לא אשפח
 מברא למעבר, נקט במצרא ונקער, אמר ליה ההוא צדוקי: עמא פיוא, דקדמיהו פמיטיו
 לאודיבוני אפתי בפיוותיכו קימיתו! אמר ליה: דוכתא דמשה ואהרן לא וכו לה, אגא מי
 ימיר דוכינא לה? רבי אבא מנשק כפי דעבו, רבי תנאי מתקן מתקליה, רבי אמי ורבי אסי
 קיטי

כתובות. שני דיניי - פרק שלושה עשר דף קיב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)" תוספות

<p>1 דור שבן דוד בא - איידי דאיירי בברכת העולם הבא, ודיינו לימות המשיח, נקט לה נמי 2 הבא. 3 עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו פירות כי - לפי שרצה לסיים בדבר טוב 4 נקט לה הבא, ולא קאמרה לעיל, דאיירי בתני מילי. 5 6 הדרן עלך שני דיניי גזירות</p>	<p>1 קיימי משמשא למולא, וממולא לשמשא. רבי היא בר 2 נמדא מוגדר בעפרה, שנאמר: "כי רצו עבדיך את 3 אבניה ואת עפרה וחוננו". אמר רבי יודא אמר רבי 4 ירמיה בר אבא: דור ששן דוד בא - קמנוגוריא בתלמודי חכמים. כי אמריתה קמה דשמואל 5 אמר: צירוף אחר צירוף, שנאמר: "ועוד בה עשירה ויהיה לבער". תני רב וחסף: בוזו 6 ובוזו דבוזו. אמר רב היא בר אשי אמר רב: עתידין כל אילני סרק שבארץ ישראל שיטענו 7 פירות, שנאמר: "כי עץ נשא פרו תאנה וגפן נתנו חלם".</p>
---	---

1 קיימי משמשא למולא - כשהשמש הגיע למקום שכן יושבין וגורסין, וחמה מקררת
2 עליון - עמדין משם לישב בעל. ובימי הצנה עומדין מן הצל ויושבין בחמה, כדי שלא
3 יוכלו לחתורעם על ישיבת ארץ ישראל; כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו.
4 קמנוגוריא - דרבה מסטינים ומלמדים חובה יעמדו עליהם. צירוף אחר צירוף - גזירות
5 על גזירות. ועוד בה עשירה - כשתשעה
6 החלקים יהיו אבודין, ולא נותר כי אם העשירית
7 - אף היא תשוב והיתה לבער. בוזי ובוזי
8 דבוזי - שוללים אחר שוללים. כי עץ נשא
9 פרו - מדכתיב 'תאנה וגפן נתנו חלם' - הרי
10 עץ פרי אמור, מה תלמוד לומר 'כי עץ נשא
11 פרו' - אף אילני סרק ישאו פרי.

הדרן עלך שני דיניי גזירות

הדרן עלך שני דיניי גזירות וסליקא לה מסכת כתובות

1 כל בניו נדרים. נר הוא באחד משני ענינים: אם נדר הקדש - שראו מקדיש לבדק הבית
2 או למזבח, ובענין זה אינו יכול להקדיש אלא מה שהוא שלו, ואיסורו כולל כל אדם.
3 או נדרי איסור - שאסר על עצמו דברים המותרים, ובענין זה יכול לאסור אפילו נכסי חברו
4 עליו, ואין איסורו שזה לכלל. ומס' זו היא בענין נדרי איסור. שנתן ששנה באן - חרמים -
5 כחרימים היינו משום שלשון חרם, כשן שהוא
6 כולל חרמי בדיק הבית כך הוא כולל נדרי איסור.
7 כדתן לקמן (ף טז): "דריגי עליך חרם" - המודר
8 ומשום "המודר אני מןך", ודמשמע דמיתוס
9 הפשה ולא מיתרוה מיניה. וכל בני חרם, כיון דלא
10 מפרש ממש לנדר, ולא מידבר בהויה שום לשון
11 קרבן - דהיינו ידות. מנודה אני לך. כמו שאם היה
12 בנידוי דאסור ליה לאשה וליתן בהדיה - כך אסר
13 נפשה עליה. ור"ע חובב בוח לחמשי. והו
14 מחבק להחמייה. דאסור נמי, וענין נדר הוא, ולא
15 בריר ליה.

1 גמ' 1 כינוי נדרים - פְּנִינִים, וְהַרְמִים - פְּהַרְמִים, וְשִׁבְמוֹת
2 - פְּשִׁבְמוֹת, וְנִירוֹת - פְּנִירוֹת. הָאֹמֵר לְחֵבְרוֹ
3 "מִוִּדְרֵי מִקְוֶה" "מִוִּפְרָשְׁנֵי מִקְוֶה" "מִוִּרְחֻקֵי מִקְוֶה"
4 "שֶׁאֵינִי אוֹכֵל קֶדֶךְ" "שֶׁאֵינִי מוֹטֵם קֶדֶךְ" - אָסוּר. "מִנְוִדָה אֲנִי קֶדֶךְ" - ר' ע' הָיָה חוֹבֵב בְּוֶה לְחַמְשִׁי.
גמ'

נדריה, ועיקר נדר הוא זה. וכינוי הוא שמקום קרבן יאמר 'קונם' 'קונח' 'קונס', וכל שאמר כן הרי הוא אסור כאילו אמר 'קרבן' עליו כבר זה. והיינו דתנן: כל בניו נדרים בנידים. והבני
בניוין פליגי ר' יוחנן ור'ש לקיש בגמרא. דרי אמה: לשון קונם הם. ור' אבהו: לשון שברו להם חבמים לדוות נדרים בו. ולר' יאמר לשון נכרים הם - ודאי הנודר בהם נבדר בעיקר קרבן.
שהנדרים נאמרים הם בכל לשון. ואפי' לא נמי, דאמר שהם לשון שברו להם חבמים - הרי הם ג'כ נבדר גמור מדאורייתא. שהרי כל הלשונות אינן אלא הסכמת אמה ואמה, ולא נרעה
הסכמת חבמים דיל מוסכמתיה. הלכך הוה ליה מדאורייתא. וה'נ משמע בריש נדרי. וסריכין אמתינן: פתח בכניוין ומפרש דיוחן ומשני: תנא כי פתח - פתח בעיקר קרבן, והדר מפרש דיות
דאיתין ליה מדרשא. אלמא דלכ'ע בניוין דאורייתא. לחובבי עלייהו קרבן. ור' אלו לא מדיחי עלייהו קרבן - דהו' למינן חרם. ונצאח למינן בניוין לשון חרם. ור' אלמי' דלשון שברו
לדם חבמים - מאי איכא למימר? כדאמרינן בסוגין דרבא. אלא - דהאי משמע דלכ'ע בניוין דאורייתא. ואיכא למינן: לר' יאמר לשון נכרים הם. מאי שאנא דפרשי הך לישני ד'קונם'
'קונח' 'קונס' טפי משאר לישני לימא: הנודר בכל לשון נדרו ודחבון שראיתו בוח הוא מה שפי' החבם הנודר ר' יוחזק בר' חסדאי ור': דרבנותא אשמעינן, ולא מנביע בלשונות ככרים
שהם לשונות גמורים, שהנודר בהם נדרו נדר. שאפי' בלשונות שאינן גמורים כון אלו, ר' קונם' 'קונח', שהרי לשון הקדש הוא אלא שנשתבש, וסדאי שהנודר בוק לא הא נדר, כיון שאינן
לשון גמור בפ' - קביל. דכיון דמשמע דמריכין בהם. אפי' שן שאינו מעיקר לשונם אלא משיבוש שהוא בידם - הרי הוא נגמור. וכי' שן שאר לשונות הנכרים. ויש הוכחה לפירוש זה
ברושלמי. וה'נ נמי דקיי' עליו חק' "ר'חך - ר'חך" - הרי אלו כאלו אמר 'נכסים אלו עליו חרם', והם אסורים עליו. ור' אלו הם בניו נדרים. וידות נדרים הוא שמתחיל במקצת דברו של נדר, אלא
שאינו גמור אותו. ואותו מקצת הדבר והוי כאלו נודר כל השלמות הדבר, כאדם האוחז כלי בבית יד שלו ומטלטלו כולו, ומשה חיל נדרא. ולקמן מפרש ליה לידות. ור'רמים' כחרימים.
כלומר, שהאומר 'נכסים אלו עליו חק' "ר'חך - ר'חך" - הרי אלו כאלו אמר 'נכסים אלו עליו חרם', והם אסורים עליו. ור' אלו הם בניו נדרים. וידות נדרים הוא שמתחיל במקצת דברו של נדר, אלא
והיילא. ומדא' שמענין דשבעה לא בעיא שם, אלא כיון שאמרה שבעה, או שבוחה שהיא בניה. שלא אוכל כבר זה - אסור לאכלו, דמתני' בבב'ו עסקין. דאי שבוחיה את השם - מאי
איריא משום בניו שבעה? חיפוי' ל' משום הוכרת השם. דאפילו כולל שבעה וכולא בניו חוי' שבעה: ודבריה - מדאמרין בפ' "אין מעמידך" (ט' טז): "לא יאמר ישראל לא מולגיא" וכדאי
דתם. ולקמן נמי מבטילין (ף כג) אמרין: "מארי כולא לא בעיא שם". ועוד. דלמ' ד בניוין לשון שברו הם - להכי תקנו בניוין שבעה. כי היכי דלא לומר "שבעה ליה" כדמתבאר בגמ'. אלמא,
כל שהוכיז שבעה או כנייה - אפי' בלא הוכרת השם מהני. ואיכא לאקשוי' מדאמרין בפ' "שבעת העדות" (ססו טז): שבעת העדות בעיא שם, ומכילפינן התם "אלה" "אלה" מסוטה
חרי' ר' ידל: הדימ' מבושבע מפי אחרים. דהא מסוטה גמרי' לה שמושבעה מפי פוקן. אבל מבושבעה מפי עצמו - לא בעיא שם. ותמנדי עליה: פה קדוש. אין אמר רב: הוה דהא אמרין בפ' ספ'פ
כלומר, שהאומר 'נכסים אלו עליו חק' "ר'חך - ר'חך" - הרי אלו כאלו אמר 'נכסים אלו עליו חרם', והם אסורים עליו. ור' אלו הם בניו נדרים. וידות נדרים הוא שמתחיל במקצת דברו של נדר, אלא
שפרשי' דל שם, ובפ' "שבעת העדות" (סס' טז) דאי לא - אפי' משבעת מפי אחרים לא הויא. וה'נ דתנן התם דאפי' דשבעת בכו' דמשבעת מפי אחרים פטור, כל היכי שענה אמן -
חייב. וכיון שכן, דמסוטה גמורין - הוה לך למינר' דאפי' משבעת מפי עצמו ליבעי עמו ולפיכך לא ירדתי לסוף דעתו ביה. ועוד הקשו עליה: דהתם משמע דאפי' מבושבע מפי אחרים לא בעי
שם, דתנן התם (ף טז): "משבעני עליכם", "אסורכם אני וכו' - הרי אלו חייבים. ומסיק אביי דהיק: משבעני עליכם שבעתה. אלמא בלשון שבעה בלחוד מנו האפי' שריש' דל פי' שם
במילתיה דאבי דמייירי שבוחיה את השם - אין זה במשמעת הלשון. אלא עיקר' של דברים: דהוהיא דאמרין דשבעת העדות בעיא שם - ר' תנא בר איתי: היא "אלה" "אלה"
מסוטה, אבל רבנן לא בעי לא שם ולא כו'. וכדומאכא מוני'. וכן תנן התם: ובכל הבניוין דרי אלו חייבין. לאו דבעיא שם או כנוי, אלא לומר דשבעת בניו מבושבעת בתם, ותמנדי, ולא
מבושבע בשמים ובארץ, דתנן התם ופרטורין. אלא שדראבי' דל אמר דלענין מלקות אינו לוקה אלא בהוכרת השם. דבכולהו לאוי דשבעה שם בחיב, דכו', "לא תשא את שם ה'" "לא תשבע
בשמי", אבל לענין איסורא - בלא שם בני איתא. ונדרות' כלומר, שהאומר "דריגי ונקין פויד" - כאומר "דריגי נדרי". ור' אבהו' לחביוני מודרני מןך וכו'. ומפרש בגמרא דהיינו
שבעת חרמים' ברא (סס' טז) דאמרין אמן אור שבעה. ומכאן שבעה מפי דמי, ור'פי' לה מסוטה. דכתיב "ואמרה האשה אמן אמן". כלומר, דהויא מבושבעת מפי עצמה, וכמו
ידות. ומפרשינן נמי דכתי' קונם: "מודרני מןך שאני טועם לך" או "מודרני מןך שאני טועם לך" כיון שפרשינן "מרוחקי". והו' דיות. משום דלא מסיק דבוריה למינר' כקרבן, אי נמי, דלא
אמר איסורא דהוא. שאני' אכול שאני טועם. ואית גרסי' חובי בלא ידו, ואית גרסי' ששיני' בירדו, וחבאי' גמריא בסיד' (ף טז: דף טז:)

נדרים. כל בנוי - פרק ראשון דף ג עמוד ב - מותר מהדרת "אבן ישראל" (שטיינזליץ) רש"י

1 **שהנזירות** חלה על הנזירות. כגון דאמר 'הריני נזיר היום' ודריני נזיר היום, ולא
2 אמרין דלמינה ליה בשלשים יום, אבל צריך למנות שתי נזירות, והיינו ששים. ונפקא ליה
3 מכתוב 'נזיר לחוד' כלומר, כשקבל לזנות נזיר - אפשר לו לחוד עד, ובפרשית.
4 **הניחא** אי ס' אן נזירות חלה על נזירות. ואנכי ודלקמן בפ"ב (דף טז) אסקנא דלכליל
5 עלמא היבא דאמר 'זרי עלי שתי נזירות' מנה
6 ששים יום, ומקמינן לזא קרא 'נזיר לחוד' -

7 איבא למימר דהיינו למאן דס' לא דברא תורה
8 כלשון בני אדם, ומייתר ליה 'נזיר לחוד', ומסקי
9 ליה להבי, אבל מאן דאמר דברא תורה כלשון
10 בני אדם - ס' דבי האי גוונא אל בעי קרא.
11 **ל"מא** קרא לזויר מנאי לחוד, לא שיהא שום
12 הפרש בין לזויר ולחוד, שהרי הדא נבלעת היא
13 במבא מקומות, כדאשכחן לנו ולחזי, לשמוי
14 ולהשמיה. אלא הדיל למכתב דזמנא דנדרים,
15 דכתבי 'לזויר'. כך נראה בעיני. **במערכתא**
16 אמרו וכו', כלומר, ולא סבירא לזו המילתיה
17 דרשין תורה, אלא למאן דאת ליה לא דברא
18 - מפיק לזו לזויר מלזויר נזיר, ונזיר לחוד
19 מוקי ליה לנזירות חלה על נזירות. האי תנא מוקי
20 'כל היוצא מפני יעשה' - לנדר שהורה מקצתו
21 ויתיר כולו, דרדיש ליה הכי: אם חל כל היוצא
22 מפני - יעשה, אבל אינו חל לחאצקא. **ואות** תנא
23 דמפיק לזו מן כל היוצא מפני יעשה. היינו מאן
24 דאת ליה דברא תורה כלשון בני אדם, ולדידיה
25 תרזי שבענין מינה - ידות נדרים בגרמים, ונדר
26 שבטל מקצתו בטל כולו. הובי מפרש לה לך
27 פלוגתא בירושלמי. ואנכי דבמערבא אל בעי
28 למידרש מלזויר' תרזי, מכל היוצא מפני דרשי
29 לזו, ותרזייהו משמעויה דקרא. **אמר** וכו' מר
30 אלא כל ידל הנזירות הכי משכתת לה. כלומר,
31 הובי משכתת לה דאיבא 'כל ידל' לחוד: וקדי

1 שהנזירות חלה על הנזירות. שאם היה נזיר, ואמר 'הריני נזיר' - על חלה נזירות (במס'
2 נזיר, כפי"ב שאמר הריני נזיר" (דף טז) מהלכות ר' יוחנן ורש לקיש) וכששלמו אותן
3 ימי נזירות - צריך להיות נזיר עוד פעם אחת. משפעת מינה תרתי. לעשות ידות נזירות
4 בנזירות, ונזירות חלה על הנזירות. **את תנא** דמפיק לזויר מלזויר נזיר. ולא ידל דברא
5 תורה כלשון בני אדם. מן ככל היוצא מפני
6 יעשה. דמשמע בכל ענין דנדר. קם ליה בכל
7 יאבל. כדכתוב 'מערבני ועד זו לא יאבל'
8 (במדבר ו). קם ליה בכל ישתת. 'כל משרת
9 ענבים לא ישתה', וליבא 'לא ידל דברו'. **אמר**
10 **רבא**. לעולם את ביה נמי לא ידל, לעבור
11 עליו בשני לאותן. 'לא יאבל', ולא חלי. קם
12 ליה כלא יאבל. לא מאתר לנזירה בכך, דאיהו
13 חזי נזיר. אלא קם ליה ביאל איבלי. באימי
14 לכשאצטח אהא נזיר. דאי משדו ליה - קם ליה
15 ביבל תאחר. אבתי מאי כל תאחר איבא. כל
16 אימת דבעי למחזו מעי למיהו, ולית ביה משום
17 'כל תאחר'. הכא נמי לאתרי חזי נזיר. דאי
18 משדו ליה - קים ליה ביבל תאחר', דאמרינן:
19 דילמא השתא מניתי. דאיהו אמר דלא ליפטר
20 מן העולם עד דרזי נזיר. מן אלתר - באותה
21 שעת. כל אלתר דרטינן - היינו על אתר.
22 כאותו מקום. וכן מפרש בירושלמי
לענין

1 דכוי הכי בגרמים ליבא אלז חזי לאו - הכי נמי בנזירות. דאי לא - אלז שוה אחרדי. ועוד נראה בעיני: משום דאמרינן בפרק 'כל שעה' (פסחים דף טז) דכל היבא דאיבא למידרש - דרשינן,
2 ולא מוקמי בלאו תרזי. ויהי איבא לאוקמי הקשא לשאר מילי, ולא אפשר לאוי. ומפיקי. לעבור עליו בשנים. כלומר, דכי אמרינן הכי בפרק 'כל שעה' - הינו בירשא דקראי, אבל
3 הבא - על ברוחן הקישן הכתוב לכל מה שאפשר להקיש אותן, וקשיא ליה. הכי ומוקמי בנזירות 'כל ידל' האמור בגרמים - נוקי נמי בגרמים 'כל יאבל' האמור בנזירות וניחא ליה:
4 דבשלמא 'כל ידל' שייך מנש בנזירות בדרשינן בגרמים, אבל 'כל יאבל' - לא אפשר לאוקמי בגרמים. דבנזירות לא כתביב אלא באבילת ענבים, ונדרים כוללים אבילת הונאה דבכליהו
5 מילי - והלכך 'כל שייך בוד'. **כל** תאחר נזירות וכו'. נראה בעיני פירושה דשמעתא. דהכי מקשה: הובי משכתת לה? דליבא למימר: משכתת לה בחזיה עינא דכולהו קרנבה, באומרי
6 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
7 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
8 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
9 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
10 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
11 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
12 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
13 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
14 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
15 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
16 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
17 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
18 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
19 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
20 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
21 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
22 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
23 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
24 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
25 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
26 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
27 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
28 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
29 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
30 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
31 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
32 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
33 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
34 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
35 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
36 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
37 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
38 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
39 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
40 מיד, ודלל נזיר, וליבא 'כל תאחר'. ואי כשאומר 'לכשאצטח' - ליבא נמי 'כל תאחר', שהרי התנה 'לכשאצטח' - ואינו רצהו ומתריץ רבא: כגון דאמר 'לא אפשר מן העולם עד שאזיה
41 נזיר, ובה"ג - מן הדיא שעתא קם ליה ביבל תאחר', כדחשינן בתרומה לאשתו וכו'. כלומר, כון האומר לאשתו וכו' - דאסורה לאכול בתרומה מיד, משום חששא דניתה. ולא דרשימי
42 'דרי עלי לזויר' - ולא דמי, דאילו האומר 'דרי עלי לזויר קרבן' מחוסר מעשה, והיינו ההבאת, וא"א לומר שיהיה מיד. אבל הבא, כיון שאינו מחוסר שום דבר - הרי הנזירות חל
לא

1 לענין מלקות פליגי. למאן דאמר חיילא עליה נירוות - מלקינן ליה. דמטמא עצמו בבית
 2 הקברות. ולמדו לא חיילא עליה נירוות - ולא מלקינן ליה. הואיל ובבית הקברות נרו.
 3 אבל לבולי עמלא לאחרי ידו נירו. ולכאן "כל תאחר" דאמרינן נמי אי אבל - קם ליה
 4 ביביל האכלי. דקא מאחרי לירוות השתיה. דלאחרי לבולי עמלא בעי ליה למפק חוץ מבית הקברות
 5 ולמינרו נירוותיה במתרה. וכן נירו. בעלמא.

6 שטימא עצמו במויד. אינו דמהלל לנירות -
 7 קם ליה ביביל תאחר. נירוות תורה. רב אחא
 8 אבר. מאי "כל תאחר" איכא בנוי - איכא "כל
 9 תאחר" דהגלות. דכי נפקי ימי נירוותיה בעי
 10 לגלח עצמו ולאיתוי קרבן. ואי מאחר תגלות
 11 - קאי ביביל תאחר. ואפי' למי' תגלות אינה
 12 מעכבת בקרבן. אפי' מנחה לגלח. וקאי ביביל
 13 תאחר" באותה מנחה. בביל תאחר קרבנותיה. דאי
 14 משיה ליה לקרבן עובר ביביל תאחר. כי רוח
 15 דישנו אלו תשאת ואשמ' ומחייב אדם. קאי
 16 עליהו ביביל תאחר. ולא ילפנן מהא הקישא
 17 נדרים. מהו דתשא חידוש הוא. מעשה נדויה.
 18 ואחבי מקולי ביה דלא קאי ביביל תאחר. דלא
 19 נפקי קרבנותיו מתאי קרא דהטאת ואשמות.
 20 דלא תתפי' ליה לחטאת נירו. דאם אמר "חיי עלי
 21 חטאת נירו" - לא אמר כלום. ולא מחייב ולא
 22 מדי. משאכי בשאר קרבנות. דכל קרבן שאמר
 23 אדם "חיי עלי (חטאת) וכו'" - מתפיס.
 24 ומחייב לאיתוי. וכן וחדושי הוא - ביביל
 25 קאי עליה ביביל תאחר" דבשאר קרבנות - לחבי
 26 ואמרינן למיכתב הכא לאקשי לנדרים. דקאי
 27 נמי ביביל תאחר. והא תשאת חוב ראננה מתפיסה
 28 נדויה. דאי אמר "חיי עלי חטאת" - לא אמר
 29 כלום. ואפי' כי אבל חלב. ומחייב לחבי
 30 חטאת - קאי ביביל תאחר. הואיל ואם אמר
 31 חייני נירי אפי' מתריץ. כלומר. דאפילו בחרץ
 32 כלבו חייד עצמו - נדו חיי נמי לכל. דחיי
 33 חידושי. דהוה לא נדו אלא בחרץ כלבו
 34 (ומתוס). ואפילו חייב מיתב בכל מבר
 35 דמשבר. והואיל וחדושי הוא - לא ליקום עליה

36 ביביל תאחר" כבשאר קרבנות. קשמינן לן דיקושא קאי ביביל תאחר. עד שיויר כפולן.
 37 דאי אמר "חייני נירי מתריץ" - לא על כלום עד שיויר בכלל. אכתי נמי חידושי איכא:
 38 ועוד האי חידושי. דקאמר - לחזמרא הוא. דחייני חזמרא. דאיודו לא אור אלל דברר אחר.
 39 ודעי נירי כפולן.

אם
 40 סלקא דעתך אמינא לא ליקום עליה ביביל תאחר. ופרכינן "הרי" חטאת חלב. כל החטאות. דחבי מקידי כולוהו "חטאת חלב" - אי בתו דין קולא. ואפילו חבי קאי
 41 עליהו ביביל תאחר. ודיקשא למה לי? אפי' מן חרצן ניר חיי לכל. לכל ויני נירוות. ועוד" חידוש לחזמרא הוא. - דחייבי מיתית מניה קולא דלא ליקום ביביל תאחר?
 42 הואיל ואם גילה עד אחת משלשתן. חטאת ועלה השלמש שהנזיר מביא. וכן דלא חמירי. אי לאו היקשא - דלא הוה ליקום עליהו ביביל תאחר. חטאת חלב אחיה
 43 לכפרה. ומשני. אי על גב דאית בה קולא דאני יבול לתפיסה בנדר. כיון דמנחה לחביאה לכפר עליו - דין הוא שיעבור ביביל תאחר. אבל חטאת ניר אי בתו בה קולא. דאין
 44 מתפיסה בנדר ולא תוסה בה מדי דליקום עליה ביביל תאחר. ולמאן קאתיאי אי לתירוץ כיון - אין זו מנחה אלא רשות. ואפילו למאן דאמר ניר חטאת הוא - אינו חטאת
 45 גמור. ועיקר קרבן לא אחי לכפרה ושקה בעיני. אכתי חתיק קרבן נדו ביה הגוי' מחטאת חלב ושלמינו נוראה ליה. דאין חבי נמי. אלא כיון דאין מנחה דקרא נפקא ונפיק
 46 ביה הגוי' - ודיקשא עריפא. דכל "מה הגוי" - כל דהו פרכינן. וזהו" חטאת וילדת. דלא אחת לכפרה. ואפילו ליה משען. דאמר פכר "המפתח" (נה 65) וילדת חטאת
 47 היא. דבשעה שברעת וילדת קופצת ונשכעת שלא חזק לבעלה - עיקר קרבנה אינו בא על חטא - שהרי אפילו יודעת בעצמה שלא הדרדה ברבר כלום - מביאה קרבן.
 48 קשריא

1 רב אחא בר עקיבא אמר: כגון דנדר והוא בבית הקברות.
 2 הניחא למ"ד לא הוילא עליה נירוות מאלתר, אָפָא
 3 למ"ד מאלתר הוילא עליה - מי איכא "כל תאחר"?
 4 ועוד, האמר מר בר רב אשי: הוילא נירוות עליה
 5 מאלתר, וכי פליגי - לענין מלקות פליגי! אפי' קם
 6 ליה ב"כל תאחר", משום דקא מאחרי נירוות דמתרה.
 7 א"ר אשי: הוילא יבן, ניר שטימא עצמו כמזיד - עובר
 8 משום "כל תאחר" דנירוות מתרה. רב אחא בריה דרב
 9 איקא אמר: עובר ב"כל תאחר" תגלתו. ולא מיבעיא
 10 למ"ד תגלת מעכבת, אָפָא אפי' למ"ד תגלת אינה
 11 מעכבת - מצות גילוח מיהא לא מיקיים. מר וקורא
 12 בריה דרב מר אמר: עובר ב"כל תאחר" קרבנותיו.
 13 ומן הכא נפקא ליה? מהם דקא נפקא ליה: "כי דרש
 14 דרשנן" - אָלו תפאת ואשמות! מהו דתני: חידוש
 15 הוא שהודשה תורה בנזיר. מאי חידוש? אי למא דלא
 16 מתפיס ליה חטאת נזיר כנדר - הרי חטאת חלב,
 17 שאין מתפיסה בנדר, ועובר ב"כל תאחר"! אָפָא מאי
 18 חידושיה - ס"ד הואיל ואם אמר "חייני ניר אפילו
 19 מן חרצן" - הו ניר לכל, אָפָא לא יעבור עליה
 20 משום "כל תאחר" קמ"ל. הניחא למ"ד כי ניר מן
 21 חרצן - הו ניר לכל, אָפָא ר"ש דאמר: אין ניר עד
 22 שניד ככפולו, מאי איכא למימר? ועוד: האי חידוש
 23 דחזקתא הוא! אָפָא מאי חידושיה - דס"ד הואיל
 24 ואם

1 לענין מלקות פליגי. למאן דאמר חיילא עליה נירוות - מלקינן ליה. דמטמא עצמו בבית
 2 הקברות. ולמדו לא חיילא עליה נירוות - ולא מלקינן ליה. הואיל ובבית הקברות נרו.
 3 אבל לבולי עמלא לאחרי ידו נירו. ולכאן "כל תאחר" דאמרינן נמי אי אבל - קם ליה
 4 ביביל האכלי. דקא מאחרי לירוות השתיה. דלאחרי לבולי עמלא בעי ליה למפק חוץ מבית הקברות
 5 ולמינרו נירוותיה במתרה. וכן נירו. בעלמא.
 6 שטימא עצמו במויד. אינו דמהלל לנירות -
 7 קם ליה ביביל תאחר. נירוות תורה. רב אחא
 8 אבר. מאי "כל תאחר" איכא בנוי - איכא "כל
 9 תאחר" דהגלות. דכי נפקי ימי נירוותיה בעי
 10 לגלח עצמו ולאיתוי קרבן. ואי מאחר תגלות
 11 - קאי ביביל תאחר. ואפי' למי' תגלות אינה
 12 מעכבת בקרבן. אפי' מנחה לגלח. וקאי ביביל
 13 תאחר" באותה מנחה. בביל תאחר קרבנותיה. דאי
 14 משיה ליה לקרבן עובר ביביל תאחר. כי רוח
 15 דישנו אלו תשאת ואשמ' ומחייב אדם. קאי
 16 עליהו ביביל תאחר. ולא ילפנן מהא הקישא
 17 נדרים. מהו דתשא חידוש הוא. מעשה נדויה.
 18 ואחבי מקולי ביה דלא קאי ביביל תאחר. דלא
 19 נפקי קרבנותיו מתאי קרא דהטאת ואשמות.
 20 דלא תתפי' ליה לחטאת ניר. דאם אמר "חיי עלי
 21 חטאת נירו" - לא אמר כלום. ולא מחייב ולא
 22 מדי. משאכי בשאר קרבנות. דכל קרבן שאמר
 23 אדם "חיי עלי (חטאת) וכו'" - מתפיס.
 24 ומחייב לאיתוי. וכן וחדושי הוא - ביביל
 25 קאי עליה ביביל תאחר" דבשאר קרבנות - לחבי
 26 ואמרינן למיכתב הכא לאקשי לנדרים. דקאי
 27 נמי ביביל תאחר. והא תשאת חוב ראננה מתפיסה
 28 נדויה. דאי אמר "חיי עלי חטאת" - לא אמר
 29 כלום. ואפי' כי אבל חלב. ומחייב לחבי
 30 חטאת - קאי ביביל תאחר. הואיל ואם אמר
 31 חייני נירי אפי' מתריץ. כלומר. דאפילו בחרץ
 32 כלבו חייד עצמו - נדו חיי נמי לכל. דחיי
 33 חידושי. דהוה לא נדו אלא בחרץ כלבו
 34 (ומתוס). ואפילו חייב מיתב בכל מבר
 35 דמשבר. והואיל וחדושי הוא - לא ליקום עליה

36 ביביל תאחר" כבשאר קרבנות. קשמינן לן דיקושא קאי ביביל תאחר. עד שיויר כפולן.
 37 דאי אמר "חייני נירי מתריץ" - לא על כלום עד שיויר בכלל. אכתי נמי חידושי איכא:
 38 ועוד האי חידושי. דקאמר - לחזמרא הוא. דחייני חזמרא. דאיודו לא אור אלל דברר אחר.
 39 ודעי נירי כפולן.

אם
 40 סלקא דעתך אמינא לא ליקום עליה ביביל תאחר. ופרכינן "הרי" חטאת חלב. כל החטאות. דחבי מקידי כולוהו "חטאת חלב" - אי בתו דין קולא. ואפילו חבי קאי
 41 עליהו ביביל תאחר. ודיקשא למה לי? אפי' מן חרצן ניר חיי לכל. לכל ויני נירוות. ועוד" חידוש לחזמרא הוא. - דחייבי מיתית מניה קולא דלא ליקום ביביל תאחר?
 42 הואיל ואם גילה עד אחת משלשתן. חטאת ועלה השלמש שהנזיר מביא. וכן דלא חמירי. אי לאו היקשא - דלא הוה ליקום עליהו ביביל תאחר. חטאת חלב אחיה
 43 לכפרה. ומשני. אי על גב דאית בה קולא דאני יבול לתפיסה בנדר. כיון דמנחה לחביאה לכפר עליו - דין הוא שיעבור ביביל תאחר. אבל חטאת ניר אי בתו בה קולא. דאין
 44 מתפיסה בנדר ולא תוסה בה מדי דליקום עליה ביביל תאחר. ולמאן קאתיאי אי לתירוץ כיון - אין זו מנחה אלא רשות. ואפילו למאן דאמר ניר חטאת הוא - אינו חטאת
 45 גמור. ועיקר קרבן לא אחי לכפרה ושקה בעיני. אכתי חתיק קרבן נדו ביה הגוי' מחטאת חלב ושלמינו נוראה ליה. דאין חבי נמי. אלא כיון דאין מנחה דקרא נפקא ונפיק
 46 ביה הגוי' - ודיקשא עריפא. דכל "מה הגוי" - כל דהו פרכינן. וזהו" חטאת וילדת. דלא אחת לכפרה. ואפילו ליה משען. דאמר פכר "המפתח" (נה 65) וילדת חטאת
 47 היא. דבשעה שברעת וילדת קופצת ונשכעת שלא חזק לבעלה - עיקר קרבנה אינו בא על חטא - שהרי אפילו יודעת בעצמה שלא הדרדה ברבר כלום - מביאה קרבן.
 48 קשריא

1 שאם יגלה על אחת משלשתן, גזרין חיובי שלש קרנות, עולה, חטאת ושלושה. כדכתיב
 2 'והקריב את קרבנו לה' כשן בן שנתו תמים' וגו' (מכרז' ו). ואם לא הביא אלא חטאת
 3 – מנולח עליו. והיינו חידוש, משאי"כ בשאר קרבות. ולהביא אימנו אוני עובר ב"בלב לאחור",
 4 מקביל. ובלאי"א מאן חידושה דאין מתפיסו גזרו. בדאמרטין ליעיל, דאי אמר דהיי עולת חטאת
 5 גזרין – וכו' – ומתפיס ליה. אוריאל לכפיה. והיינו

6 עריך כפרה משום חלב שאכל, וכוין לדלפדה
 7 קא אתי – קאי ב"בלב לאחור". אבל נזיר לא עביד
 8 שום חטא ולדביעו כפרה. תיתי במה מציינו:
 9 גזרנים אב מיפר. אבל בני נזירות אחת ליה
 10 קצוות. דכוין דלא מיתסר אלא עד אותו זמן –
 11 ויתנון עד לזמן, ולא ליעבור ליה – קא משמע
 12 לן דהיקשא. דאדוקישא ליבא למיפרך כמו
 13 ב"מה מציינו". אמר שמואל כבוילן, בכל הני
 14 דקטני במוטין "מורד אני מנך" "מפרשני מנך"
 15 וכו' – לא הוי גזר, ועד שיאמר "שאיני אוכל לך"
 16 – לא מיתסר באותו דבר. הכי קתני. כלומר,
 17 חסורי מחסרה, כמה דברים אמורים. דאסור, כי
 18 אמר "מורד אני" – באומרני נמי "שאיני אוכל לך".
 19 והתניא איפכא, דלא נעיצת אמרת "כמה דברים
 20 אמורתי" עניי הכי. דהכי קתני: "שאיני אוכל לך"
 21 רשאינו טועם, וכבר אמר מעיקרא "מורדני
 22 מנך" – אסור. אבל אמר "שאיני אוכל לך" בלבד,
 23 או "מורדני מנך" – אינו אסור, אי"כ אמר
 24 לתרויהוה. דהיינו גזר נמוך. אי הכי היינו נמי
 25 רישא. דקתני "מורדני מנך" בביריתא קמא ועוד.
 26 אי הכי הוא כדנרע – וערו תירו אסור למח לי
 27 למיתנון אלא. הכי אמר שמואל: טעמא דאמר
 28 נמי "שאיני אוכל לך" הוא דאיתו אסור בלבד,
 29 דמתני' בגזר בלבד קאמר דאסור, דקתני
 30 "אסור".

אבל

אמר שמואל: טעמא דאמר "שאיני אוכל לך" – הוא דאסור וְחִבְרוּ מוֹתָר,
 אב"י

35 – עריך לומר "שאיני אוכל לך", דאי לא – לא מיתסר. **א** הכי היינו רישא. לאו רישא ממש קאמר. אלא כיון דאיתו חך ברייתא קמיתא מקיין חך – קרי לה רישא, כלומר ראשונה
 36 חובי פירושא: אי אמרת בשלמא דב'מורדני בלחוד אסור – משהו שני האי תנא נטק "מורדני" בסיפא. כי הוה ליה נטעי למימר דהוא קתני. רבדי"א קתני. ואינו' אדריך תנא אל חש
 37 דנטעי בהכי – האי תנא רעה לביאר יחוד. אלא אי אמרת דהוא מילתא קתני – הוה ליה להאי תנא נמי למיתנון באיךך תנא. וחספי שייך למיתנון "ברדי"א מלמיתנון "וכבר אמר": **וְעוֹר** אסור
 38 אסור ליל למיתנון. כלומר, "אסור" דסיפא קשיא ליה. **אלא** חך שמואל. דהואי שמואל נופיה מורה דהך מתינתא מילי מילי קתני, דבכל חד מיתסר. אלא מיהו קאמר דמתני' הוא
 39 קתני, דאי מילי מילי קתני – הכי תני בוד "אסור" דלא שוו. דב'מורדני מנך – שניהם אסורין, וב'שאיני אוכל לך" – הוא אסור וחבירו מותר; בשלמא מתינתא קתני "אסור" אסור
 40 – ומשעמ עפוי כל חד וחד כרינתא, אלא מתני', אי מילי מילי נמי קתני – "אסור" אסור" דיל למיתנון אלא דהאי הוא קתני, והוא אסור וחבירו מותר, ומשהו קאמר דהאי דתני ליתא
 41 אלא באומרני נמי "שאיני אוכל לך", אבל "מורדני מנך" לחוד – שניהם אסורין. ואיכא למידק לפוס סברא דמוקשה. דמתני' מילי מילי קתני – הכי קאמר "שאיני אוכל לך" אסור; דמה
 42 נפקין, אי דאמר בחדיא 'קונם שאיני אוכל לך' – נזר גזרו הוא, ולא די, ובמתני' קתני לה גבי ידות. ואי דלא אמר 'קונם' – דילמא "דאיכלנא" משמע, ולא מיתסר כללי יל: לעולם דלא
 43 אמר 'קונם', וכתי' נטא "דאיכלנא" קאמר – אי"כ נטא לישנא ד'שאיני אוכל לך' – אוכל לך' דהוה ליה למיתנון אלא דהאי כיון דקאמר "שאיני" – הדיק מה שאיני אוכל משלך – הוא אי
 44 זה דבר, אמר ניהו – קונם. ומתוס האי טעמא נמי ליכא לאקשוי: אמאי אמרין דהוה די לנדר, ולא אמרין דלדור די לשבועה – משום ד'שאיני משמע שזוא מתיב החפץ, ודיהוה מה
 45 שיאכל, וכי האי גונא שייך בנדר, ולא שייך בשבועה. ואית תינה למאן דגרס במוטין "שאיני" בלא ידר, אבל למאן דגרס "שאיני" בירד שייך: דאי לא הוכיז 'קונם' – נימא דוד הוא
 46 לשבעה ולא לנדר, דהאי לישנא דשבועה מיסר נפשאי אחפנא. ואי בשבועה 'קונם' – נזר הוא ולא די, והדיק תני לה גבי ידות: יתו' ליה לעולם בשבועה 'קונם', ואפילו הכי כיון
 47 דאמר ליה לשלשן שבועה. דהיינו "שאיני", דהוא מיסר נפשאי אחפנא – הוה ליה די לנדר, ולא נזר גזרו. נזר שאסור בלשון שבועה הכי דינה. וכמו שכתבתו למעלה (ג' ד' ע'א).

דאמר

1 **קשריאל** ליה למיכל בקשרים. כדכתיב "וכפר עליה הבן ותהרה", ואביילת קדרים
 2 מצוה היא, כיון אביילת פסחים, דהאשה נמי מוחיבא. **תרת** במה מציינו מנדרים.
 3 הא דאקשי האב גבי הפרה, ולא אקשי לעיל גבי ידות חך פירכא – משום דירות
 4 מלוקח נמי מתיי' ליה, ואין עונשין מן הדין. אבל גבי הפרה שייך למפרך. תיתי בימה
 5 מציינו: **משום** דליה ליה קצוותא. והיינו

6 דוד הוא שיפר, שלא מעצמי בביתו עולמית. וכו'
 7 תמא: כיון דמירות אית ליה קצוותא – נקש
 8 נמי גזרנים למירות. ומתא: סתם גזרנים שלשים
 9 זופס ליתא, דלא שרין בר סולל נזרי הקדש ונזרי
 10 איסור, וכוין דנזרי הקדש לית לחו קצוותא.
 11 שזמקדיש במה למיתנון קדשה עולמית – נזרי
 12 איסור נמי דבתיורה, דשפיר דמי לאקשוי גזרנים
 13 לחדוי. **כבוילן** עד שיאמר "שאיני אוכל".
 14 – כבוילן, דהיינו "מורדני" "מפרשני מנך"
 15 דמתני' – עד שיאמר וכו', כלומר, דמתני' הוא
 16 קתני, רישאינו אוכלי' אי מורדני "מפרשני קאי".
 17 דאי לא הכי – לא משמע איסור כללי, ואפי' די
 18 שאינו מוכיח אל דחי. **מיתנו** מדרו אני מנך
 19 וכו'. בשלמא מתני' לא קשיא עליה דשמואל
 20 דכוין דתני מה אלא חד "אסור" – איכא
 21 למינר דסיפא פירושא דרישא. אבל ברייתא
 22 דקתני "אסור" אסור" – משמע ליה דמילי מילי
 23 קתני. דאי לא – לא ליתא "אסור" עד סיפא.
 24 ומתוך: חך ברדי"א – ומשהו שייך למיתנון אסור
 25 באמצע דבריו. ולקמן פריך. אי"כ אסור דסיפא
 26 ליה למי' דאן וכוין הוא דליקשי על האי דבר, אלא
 27 דעריפא מניה מוקשה ליה לפוס סברא דמוקשה.
 28 **והתניא** איפכא. – חך ברייתא לאו סיפא
 29 דברייתא דלעיל הוא. דאי"כ הוה ליה למינר: הוא
 30 קתני סיפא. **מורדני** מנך וכו' ריה אסור.
 31 ולכיא למיתנון אסור דרישא. רבדי"א
 32 קתני. דומיא דאריך, דב'שאיני אוכל לך" – ליכא
 33 מאן פליגי דמיתסר. **תני** הכי וכבר אמר.
 34 כלומר, ובקרי' דאניג' דכבר אמר "מורדני מנך"

– עריך לומר "שאיני אוכל לך", דאי לא – לא מיתסר. **א** הכי היינו רישא. לאו רישא ממש קאמר. אלא כיון דאיתו חך ברייתא קמיתא מקיין חך – קרי לה רישא, כלומר ראשונה
 חובי פירושא: אי אמרת בשלמא דב'מורדני בלחוד אסור – משהו שני האי תנא נטק "מורדני" בסיפא. כי הוה ליה נטעי למימר דהוא קתני. רבדי"א קתני. ואינו' אדריך תנא אל חש
 דנטעי בהכי – האי תנא רעה לביאר יחוד. אלא אי אמרת דהוא מילתא קתני – הוה ליה להאי תנא נמי למיתנון באיךך תנא. וחספי שייך למיתנון "ברדי"א מלמיתנון "וכבר אמר": **וְעוֹר** אסור
 אסור ליל למיתנון. כלומר, "אסור" דסיפא קשיא ליה. **אלא** חך שמואל. דהואי שמואל נופיה מורה דהך מתינתא מילי מילי קתני, דבכל חד מיתסר. אלא מיהו קאמר דמתני' הוא
 קתני, דאי מילי מילי קתני – הכי תני בוד "אסור" דלא שוו. דב'מורדני מנך – שניהם אסורין, וב'שאיני אוכל לך" – הוא אסור וחבירו מותר; בשלמא מתינתא קתני "אסור" אסור
 – ומשעמ עפוי כל חד וחד כרינתא, אלא מתני', אי מילי מילי נמי קתני – "אסור" אסור" דיל למיתנון אלא דהאי הוא קתני, והוא אסור וחבירו מותר, ומשהו קאמר דהאי דתני ליתא
 אלא באומרני נמי "שאיני אוכל לך", אבל "מורדני מנך" לחוד – שניהם אסורין. ואיכא למידק לפוס סברא דמוקשה. דמתני' מילי מילי קתני – הכי קאמר "שאיני אוכל לך" אסור; דמה
 נפקין, אי דאמר בחדיא 'קונם שאיני אוכל לך' – נזר גזרו הוא, ולא די, ובמתני' קתני לה גבי ידות. ואי דלא אמר 'קונם' – דילמא "דאיכלנא" משמע, ולא מיתסר כללי יל: לעולם דלא
 אמר 'קונם', וכתי' נטא "דאיכלנא" קאמר – אי"כ נטא לישנא ד'שאיני אוכל לך' – אוכל לך' דהוה ליה למיתנון אלא דהאי כיון דקאמר "שאיני" – הדיק מה שאיני אוכל משלך – הוא אי
 זה דבר, אמר ניהו – קונם. ומתוס האי טעמא נמי ליכא לאקשוי: אמאי אמרין דהוה די לנדר, ולא אמרין דלדור די לשבועה – משום ד'שאיני משמע שזוא מתיב החפץ, ודיהוה מה
 שיאכל, וכי האי גונא שייך בנדר, ולא שייך בשבועה. ואית תינה למאן דגרס במוטין "שאיני" בלא ידר, אבל למאן דגרס "שאיני" בירד שייך: דאי לא הוכיז 'קונם' – נימא דוד הוא
 לשבעה ולא לנדר, דהאי לישנא דשבועה מיסר נפשאי אחפנא. ואי בשבועה 'קונם' – נזר הוא ולא די, והדיק תני לה גבי ידות: יתו' ליה לעולם בשבועה 'קונם', ואפילו הכי כיון
 דאמר ליה לשלשן שבועה. דהיינו "שאיני", דהוא מיסר נפשאי אחפנא – הוה ליה די לנדר, ולא נזר גזרו. נזר שאסור בלשון שבועה הכי דינה. וכמו שכתבתו למעלה (ג' ד' ע'א).

דאמר

משמש עם הטמאה חייב, היה משמש עם הפהורה ואמרה לו נטמאתי, פירש מיד מהו שיהא חייב? תלמוד לומר (ס) **ותהי נדתה**, ואפילו פירשה עליו נדתה.

מה יעשה? רב הושעיה, רב יהודה בשם שמואל: יצן. לא היצן? אמר רבי יוסי: קורא אני עליו אל תקרב, אל תפרוש. קריבה – פרישה? רב הונא בשם רב אבא: פהדא (ישעיה סה) **האמרים קרב אליך אל תגש בי כי קידשתידך**.

אמר רבי זעירא: יהא רואה את החרב פילו מחתכת בבשרו. וכל עמה רבי זעירא? רבי תנחומא בשם רב הונא: ימות ראשי אצבעותיו בפותל ויהא מוצן.

פתיב (בראשית מט) **ותשב באיתן קשתו**. רב שמואל בר נחמן: נמתחה תקשת והורה. אמר רבי אבון: נתפור זרעו ויצא לו בצפרני ידיו. (ס) **ויפוז זרעי ידיו**.

רב הונא בשם רב מתנה: תלה עינו וראה איקונין של אביו, מיד היצן. (ס) **מידי אביר יעקב**. אמר רבי אבין: אף איקונין של רחל ראה, משם רעה אבן ישראל.

הלכה ז' מתני' אין חייבין על שמיעת הקול, ועל ביטוי שפתים, ועל טומאת מקדש וקדשיו. והנשיא – פיוצא בקה; דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבה אמר: הנשיא – חייב בכולן, חוץ משמיעת קול, שהמלך – לא דן ולא דנין אותו, לא מעיד ולא מעידין אותו.

גמרא אמר רבי יוחנן: טעמא דרבי יוסי הגלילי, (ויקרא יד) **ואם דל הוא ואינו ידו משגת**, את שהוא ראוי לבוא לידי דלות, יצא משיח שאינו ראוי לבוא לידי דלות.

רבי שמעון בן לקיש אמר: (ויקרא ח) **והיה כי יאשם לאחת מאלה**. את שהוא חייב על כולן – חייב על מקצתו. ואת שאינו חייב על כולן – אינו חייב על מקצתו.

רבי יצחק שאל: מעתה, לא יטמא בצרעת שאינו ראוי לבוא בקלות, וכן דלות וכן דלי דלות!

רב הושעיה בעי: מעתה אשה לא תהא חייבת על ביאת המקדש! אין האשה מביאה?

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: טעמא דרבי עקיבה, (ויקרא ז) **זה קרבן אהרן ובניו, זה** – הוא מביא, ואינו מביא עשירית האיפה אחרת. רבי זעירא בעא קומי רבי יסא: ואינו מביא נדבה? אמר ליה: אין, חובה אינו מביא, נדבה הוא מביא.

פיני מתניתא, שהמלך לא מעיד ולא מעידין אותו.

הלכה ז' מתני' כל מצות שבתורה שהיבין על ודון פרת ועל שנגתן הטאת – היחיד מביא

[דף י"א ע"א]

כשבה ושעירה, והנשיא שעיר. ומשיח ובית דין מביאין פר. וכעבודה זרה – היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה. ובית דין – פר ושעיר, פר לעולה ושעיר לחטאת.

אשם תלוי – הנשיא והיחיד חייבין, ומשיח ובית דין פטורין. אשם וודאי – היחיד והנשיא והמשיח חייבין, ובית דין פטורין.

על שמיעת קול, וביטוי שפתיים, וטומאת מקדש וקדשיו – בית דין פטורין, התייחד והנשיא והמשיח התייבין, אלא שאין בהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו; דברי רבי שמעון. ומה הן מביאין? קרבן עולה ויורד. רבי אליעזר אומר: הנשיא מביא שעיר.

גמרא (ויקרא ה) **נפש** – לרבות הנשיא. ורבה המשיח? **בחטאה בשגגה**, את שהוא בשגגת המעשה, יצא משיח שאינו בשגגת המעשה. וברבי דו אמר משיח בשגגת המעשה הוא? את שהוא בשגגת מעשה לכל הדברים, יצא משיח שאינו בשגגת מעשה לכל הדברים.

נפש – לרבות הנשיא ומשיח. הכא את מר לרבות הנשיא, וכא את מר לרבות משיח? **בחטאת אשם**, מה חטאת מכפרת וממקרת, אף אשם מכפר וממקרת, יצא אשם תלוי שהוא מכפר ומשייר. ביני מתניתא, אלא שאין בהן גדול חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי הכל. והנשיא על שמיעת קול; דברי רבי שמעון.

אמר רבי יוחנן: (ויקרא כא) **מן המקדש לא יצא ולא יחלל!** הא אם יצא – אינו מחלל. רבי אשיאן, רבי יונה, רבי בון בר בהנא מקשי: והכתיב: **אלמנה וגרושה וחללה ונה, את אלה לא יקח.** הא אם לקח – אינו מחלל!

[דף י"א ע"ב]

מאי כדון? אמר הונקיה: (במדבר יט) **ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל,** את שקרבנו שנה לקהל, יצא משיח שלא שנה קרבנו לקהל!

התיבון: הרי נשיא לא שנה קרבנו לקהל! שנה ביום הכיפורים. הרי אחיו הכהנים לא שוו ביום הכיפורים! שוו בשאר ימות השנה. אמר רבי יודן בר שלום: שוו במתן דמים בחוץ. אמר רבי יוחנן: לא אמר רבי ליעזר אלא מפני פרייתות.

רב הושעיה בעי: מעתה, אפילו בקבועה! אמר רבי יונה: מיסבור סבר רבי הושעיה, שנעקר מפל הפרשה, אלא כהדיוט עשיר עביד ליה רבי ליעזר. אמר רבי מנא: אין כהדיוט עשיר עביד ליה רבי ליעזר, אפילו על שמיעת קול ועל ביטוי שפתיים!

דתני: לא נחלקו רבי אליעזר והכמים לשמיעת קול ועל ביטוי שפתיים שאינו מביא שעיר אלא שעירה! ועל מה נחלקו על טומאת מקדש וקדשיו, שרבי ליעזר אומר: הואיל והוא בהיפרת, למה אינו מביא שעיר אלא שעירה? התיבון: הרי משיח ועבודה זרה הרי אינו מביא שעיר אלא שעירה!

הדרן עלה הורה בהן משיח

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הלכה א' מתני' בהן משיח שקטא ואחר כף עבר ממשיהותו, וכן נשיא שקטא ואחר כף עבר מגדולתו – בהן משיח מביא פה, והנשיא מביא שעיר. בהן משיח שעבר ממשיהותו ואחר כף קטא, וכן הנשיא שעבר מגדולתו ואחר כף קטא – בהן משיח מביא פה, והנשיא כהדיוט.

גמרא אמר רבי לעזר: כהן גדול שחטא – מלקין אותו ואין מעבירין אותו מגדולתו. אמר רבי מנא: כתיב (ויקרא כא) **בִּי נֹזֵר שָׁמֹן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי ה'**, בכבול, מה אני בגדולתי, אף אהרן בגדולתו. אמר רבי אבון: **קדוש יהיה לך**, בכבול, אני בקדושתי אף אהרן בקדושתו.

רבי חנינה פתובה, רבי אחא בשם רבי שמעון בן לקיש: כהן משיח שחטא – מלקין אותו בבית דין של שלשה. אין תימר בעשרים ושלשה, נמצאת עלייתו וירדתו!

רבי שמעון בן לקיש אמר: נשיא שחטא – מלקין אותו בבית דין של שלשה. מה מחזירין ליה? אמר רבי חגי: מוטב דינן מחזירין ליה דו קטלון ליה.

שמע רבי יודן נשייא וכעם, שלח גותיין למיתפש ית רבי שמעון בן לקיש וערק בְּדָא דמוגדלא, ואית דאמרין בְּדָא דכפר חיטוא. סליק רבי יוחנן לבית וועדא וסלק רבי יודן נשייא לבית וועדא, אמר ליה: למה לית מרי אמר לן מילא דאורייתא? שרי טפח פתדא ידיה. אמר ליה: ובתדא ידא מפתח? אמר ליה לאו. אין לא בן לקיש לא. אמר ליה: לא. אמר ליה אנו מפתחה? אמר ליה בְּדָא דמוגדלא. אמר ליה, אָנָּא ואת נפיק לקדמיה. שלח רבי יוחנן גבי

[דף י"ב ע"א]

רבי שמעון בן לקיש: עתיד לך מילה דאורייתא דנשייא נפיק לקדמוי. נפק לקדמוי מר, דגמא דידכון דמי לבְּרִיבְךָ, כד אתא רחמנא למיפרוק ישראל ממצרים, לא שלח לא שליח ולא מלאך, אלא הקדוש ברוך הוא בעצמו, דכתיב (שמות יב) **וְעִבְרַתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בְּלִילָה הַזֹּאת**. ולא עוד אלא הוא וכל דורגון ידיה. אשר חלף אלהים אין כתיב כאן, אלא (שמואל ב י) **אֲשֶׁר חָלְפוּ אֱלֹהִים**.

אמרין ליה: מה חמיתה מימור לון תדא מילתא? אמר לון מה אתון סברין? מי דחיל מינכון חנינא מנע אוּלְפְּנִיה דרחמנא? אמר רבי שמואל בר רב יצחק (שמואל א ב) **אל בני כי לוא טובה השמעה מעברים עם ה'**, מעבירים אותו.

הלכה ב' מתני' הטוא עד שלא נתמנו ואחר כך נתמנו – הרי אלו כהדימו. רבי שמעון אומר: אם נודע להם עד שלא נתמנו – חייבין. ומשנתמנו – פטורין. ואי זה הוא הנשיא? זה הפלך, שנאמר (ויקרא ט) **וְעָשָׂה אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֱלֹהֵיו, נְשִׂיא, שָׂאִין עַל גְּבִיּוֹ אֵלָּא ה' אֱלֹהָיו**. ואי זה הוא הפשיטה? זה הפשוט בשמן המשחה ולא המרוגה בגדים.

אין בין הכהן הפשוט בשמן המשחה למרוגה בגדים, אלא פר הכא על כל המצות. ואין בין הכהן המשמש לכהן שעבר, אלא פר יום הכיפורים ועשירית האיפה. זה וזה שוין בעבודת יום הכיפורים, ומצווים על הכתולה, ואמרין על האלמנה, ואין מיטמין בקרוביהן, ולא פורעין, ולא פורמין, ומחזירין את הרוצח.

גמרא חברייתא אמרין: טעמא דרבי שמעון, משם שהגדולה מכפרת. אמר רבי יוסי: שאין הטוא וידיעתו שוין. מה מפקח מביניהון? רישא דפירקא, כהן משיח שחטא ואחר כך עבר משיחותו, וכן נשיא שחטא ואחר כך עבר מגדולתו – כהן משיח מביא פר, והנשיא מביא שעיר.

הטאו בספק, מאן דמר משום שהגדילה מכפרת, בשם שהיא מכפרת על הנדאי כך היא מכפרת על הספק. מאן דמר אין הטאו וידיעתו שוין, אין הטאו וידיעתו שוין.

הטאו עד שלא נתמנה, משנתמנה עברו, מאן דמר משום שהגדילה מכפרת, ביפרה גדולה על הראשון, והיב על השני ועל השלישי. מאן דמר אין הטאו וידיעתו שוין.

הטאו על שמיעת קול ועל ביטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו. מאן דמר אין הטאו וידיעתו שוין, הרי הטאו וידיעתו שוין. מאן דמר משום שהגדילה מכפרת, אפילו בן הגדולה מכפרת. אמר רבי מתניה: לעולם אין הגדולה מכפרת עד שתינודע לו גדולתו.

אכל חצי זית עד שלא נתמנה, וחצי זית משנתמנה, אפילו בהעלם אחד – פטור.

[דף י"ב ע"ב]

ספק חצי זית עד שלא נתמנה, וספק חצי זית משנתמנה – מביא אשם תלוי. מצינו דבר עיקרו פטור, ספיקו חייב? ולא אשכחנן בנז? אכל שני זיתים ונתוודע לד בודיוו של אחד מהן, שני עמד לו בספיקו! רבי יעקב דרומיאי בעא קומי רבי יוסי, מה נפשך, הלב אכל בפרו אמר רבי יוסי: כל דבר שנראה עליו להביא אשם תלוי, ידיעת ספיקה קובעתו להטאו. הרי מצינו דבר עיקרו פטור וספיקו חייב, וכא עיקרו פטור וספיקו חייב.

אכל כזית עד שלא נתמנה, וכזית משנתמנה בהעלם אחד – אינו חייב אלא אחת. ספק כזית עד שלא נתמנה, וספק כזית משנתמנה, בהעלם אחד – אינו חייב אלא אחת, בשני העלמות – חייב שתיים.

אכל שלשה זיתים וסבור שהן שנים, הפריש הטאת, בדרבי יוחנן, דרבי יוחנן אמר: נתכפר מקצת הטאת – נתכפר כולו. רבי שמעון בן לקיש אמר: נתכפר מקצת הטאת – לא נתכפר כולו.

אכל חמשה זיתים, ונתוודע לו בספק כל אחד, ואחר כך נתוודע לו בנודאיו, רבי שמעון בן לקיש אמר: ידיעת ספיקו קובעתו להטאו. רבי יוחנן אמר: אין ידיעת ספיקו קובעתו להטאו.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי שמואל בר רב יצחק: מודה רבי שמעון בן לקיש בכהן משיח, שאין ידיעת ספיקו קובעתו להטאו. ומה טעמא? (ויקרא ו) **בחטאת באשם**, את שהוא מביא אשם תלוי – ידיעת ספיקו קובעתו להטאו, ואת שאינו מביא אשם תלוי – אין ידיעת ספיקו קובעתו להטאו.

מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש! תמן הוא אמר: ידיעת ספיקו קובעתו להטאו, וכא אמר: אין ידיעת ספיקו קובעתו להטאו! תמן – אשמו קובעו.

[דף י"ג ע"א]

וכא, מה אית לדך?

מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן! תמן הוא אמר: נתכפר מקצת הטאת – נתכפר כולו, וכא הוא אמר אבן! לא אמר רבי יוחנן אלא בידיעה האחרונה שאין בה שום קרבן.

הכל מודין שאם היתה ראשונה קיימת – שהיא נדחית. מה יעשה בה? רבי יוסי אומר: תלויה בכפרה. אומר רבי יעירא: כל שלא נראית, לא היא ולא דמיה – מתה מיד.

אכל חמושה זיתים, ונודע לו בספיקו משנתמנה, ובודויו משעבר, על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש – פטור, על דעתיה דרבי יוחנן – חייב. בן אומר רבי שמעון בן לקיש לפטור ולא לחיוב? אלא ביני, אכל חמושה זיתים, ונתוודע לו בספיקו עד שלא נתמנה, וודויו משנתמנה, על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש דו אומר ידיעת ספיקו קובעת להטאו, דו אומר חייב. על דעתיה דרבי יוחנן דו אומר אין ידיעת ספיקו קובעתו להטאו, דו אומר פטור.

הכל מודין שאם היתה ראשונה קיימת – שהיא נדחית. מה יעשה בה? רבי יוסא אומר: תלויה בכפרה. אומר רבי יעירא: כל שלא נראית לא היא ולא דמיה – מתה מיד.

אכל חצי זית עד שלא נתמנה, וחצי זית משנתמנה, חצי זית שעבר, הואיל וקא חייב קרבן בנתיים מצטרפין?

[דף י"ג ע"ב]

נישמענה מן הדא: היו לפניו שלשה, אכל את הראשון ולא נתוודע לו, שני בהעלימו של ראשון, נתוודע לו על הראשון ולא נתוודע לו על השני, שלישי בהעלימו של שני, ואחר כך נתוודע לו על כולם, רבי יוחנן אומר: חייב על הראשון ועל השני, ופטור על השלישי. אומר רבי יוסי: שני – לדעתו הדבר תלוי, רצה, מתכפר לו על הראשונה, רצה, מתכפר לו על השלישי.

חברייא מדמייא לה לארבעה חצוי זיתים. אם היה פיקה – מביא קרבן אחד, ואם לאו – מביא שני קרבנות. היך עבידא? מביא על הראשון ועל השני אחד, על השלישי ועל הרביעי אחד. אם הביא על האמצעיים – פטור על הראשון ועל הרביעי. רבי יוסי מדמי לה לזיתים שלימים.

[דף י"ד ע"א]

אם היה פיקח – מביא שני קרבנות, ואם לאו – מביא שלשה קרבנות. הוּד עבדא? מביא על הראשון ועל השני אָהד, ועל השלישי ועל הרביעי אָהד. אם הביא על האמצעיים – חייב על הראשון בפני עצמו ועל הרביעי בפני עצמו.

רבי יצחק שאל: אף באכילת פָּרָסִים בּוּן! אָמַר רבי יוסי: כּל זֶה שְׁאֵילְתָּה דְרַבִּי יצחק לית היא כּלוּם, וכי באכילת פָּרָסִים הַדְּבָר תְּלוּי אֵילוּ אֶכַל חֲצִי זֵית בְּתוֹךְ כְּדִי פָּרַס זֶה, וְחֲצִי זֵית בְּתוֹךְ כְּדִי פָּרַס זֶה, שְׁמָא כּלוּם הוּא? אֶכַל כּפּוּה זֵיתִים וְכּפּוּה פָּרָסִים בְּהֶעֱלַם אָהד – אֵינוּ חַיִּיב אֱלָא אַחַת.

רַבִּנּוּ דְמִיֶּסְרִין אָמְרִי: עַד דִּין מַדִּי לֶה לְחַלְבִּים, וְדַמִּינָה לְשֶׁבֶת, אֵילוּ אָרַג חוּט אָהד בְּתוֹךְ כְּדִי בְּגָד זֶה, וְחוּט אָהד בְּתוֹךְ כְּדִי בְּגָד זֶה, שְׁמָא כּלוּם הוּא? אָרַג כּפּוּה חוּטִין כּכּפּוּה בְּגָדִים בְּהֶעֱלַם אָהד – אֵינוּ חַיִּיב אֱלָא אַחַת!

הָרִי בָּא חַיִּיב בְּקַרְבָּן בְּנֵתִים, וְתִימַר מִצְטַרְפִּין? אָמַר רבי אֲבוּן: תַּמָּן חַיִּיב בְּקַרְבָּן, בְּרַם הֵכָא שִׁינוּי קַרְבָּן.

אֶכַל כּוּזִית עַד שְׁלָא נִתְמַנָּה, וְכוּזִית מִשְׁנַתְמַנָּה, וְכוּזִית מִשְׁעֵבֶר, עַל דְּעֵתוּן דְּחִבְרַיָּא דִּינּוּן אָמְרִין: "מִשֵּׁם שְׁהַגְדוּלָּה מִכְּפָרֵת" – כִּיפְרָה גְדוּלָּה עַל הַרְאִשׁוֹן, וְחַיִּיב עַל הַשְּׁלִישִׁי. עַל דְּעֵתִיּה דְרַבִּי יוֹסִי הוּ אָמַר: "אֵין חֵטָא וִידִיעָתוֹ שְׁוִין" – חַיִּיב עַל הַרְאִשׁוֹן וְעַל הַשְּׁלִישִׁי וּפְטוּר עַל הַשְּׁנִי. אֶכַל כּוּזִית, סַפֵּק עַד שְׁלָא נִתְמַנָּה,

[דף י"ד ע"ב] סַפֵּק מִשְׁנַתְמַנָּה. סַפֵּק עַד שְׁלָא נִתְגַּיֵּיר, סַפֵּק מִשְׁנַתְגַּיֵּיר. סַפֵּק עַד שְׁלָא חִבֵּי שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת, סַפֵּק מִשְׁהִבֵּי שְׁתֵּי שְׁעָרוֹת – מִבֵּי אִשֵּׁם תְּלוּי.

אֶכַל סַפֵּק כּוּזִית, וְאֵין יָדוּעַ אִם בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים אֶכְלוּ, אִם קוֹדֵם יוֹם הַכִּיפּוּרִים אֶכְלוּ – סַפֵּק כְּפָרָה כִּיפֵר. אִם בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים אֶכְלוּ, אִם לְאַחַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים אֶכְלוּ, חִבְרַיָּא אָמְרִין: סַפֵּק כְּפָרָה כִּיפֵר. אָמַר רבי מַתְנַיָּיה: לְעוֹלָם אֵין סַפֵּק כְּפָרָה מְכַפֵּר, אֱלָא עַל מִינֵי דְמִים.

מַתְנִיתָא מִסִּיעָא לְחִבְרַיָּיה, שֶׁבֶת וְיוֹם הַכִּיפּוּרִים וְעֵשָׂה מְלֹאכָה בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת! מַדָּה נִפְשָׁךְ יוֹם הַכִּיפּוּרִים הוּא – כִּיפֵר, הוּל הוּא – מוּתַר. וְהִתְנִי: וְאֶכַל! אָמַר רבי יוֹסִי כִּי רבי בּוּן, בְּאֶכִּילַת הֵיתַר.

אֶכַל חֲמִשָּׁה זֵיתִים, וְנִתְוּדַע לוֹ בְּסַפִּיקוֹן עַד שְׁלָא נִתְמַנָּה, וּבְכִית דִּין מִשְׁנַתְמַנָּה, עַל דְּעֵתִיּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ חַיִּיב, עַל דְּעֵתִיּה דְרַבִּי יוֹחָנָן פְּטוּר. בֶּן אָמַר רבי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ לְחַיִּיב לֹא לְפְטוּרָא?

אֱלָא בִּינֵי, אֶכַל חֲמִשָּׁה זֵיתִים וְנִתְוּדַע לוֹ בְּסַפִּיקוֹן מִשְׁנַתְמַנָּה, וּבְכִית דִּין מִשְׁעֵבֶר, עַל דְּעֵתִיּה דְרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקִישׁ הוּ אָמַר: נִתְכַפֵּר מִקְצַת הַחֵטָא

[דף ט"ז ע"א]

לֹא נִתְכַפֵּר כּוּלוּ, הוּ אָמַר פְּטוּר. עַל דְּעֵתִיּה דְרַבִּי יוֹחָנָן הוּ אָמַר: נִתְכַפֵּר מִקְצַת הַחֵטָא נִתְכַפֵּר כּוּלוּ, הוּ אָמַר חַיִּיב.

הכל מודין, שאם היתה ראשונה קיימת – שהיא נדחית. מה יעשה בה? רבי יסא אומר: תלוי בכפרה. אומר רבי זעירא: כל שלא נראית, לא היא ולא דמיה – מתה מיד. מודה רבי יוחנן, שאם היתה ראשונה קיימת, שהיא נדחית. מה יעשה בה? רבי יסא אומר: תלוי בכפרה. אומר רבי זעירא: כל שלא נראית לא היא ולא דמיה – מתה מיד. מודה רבי יוחנן, שאם היתה ראשונה קיימת שהיא נדחית. מה יעשה בה? רבי יסא אומר: תלייה בכפרה.

לפום בן רבי יוסי בי רבי בון הוי עליה, אכל חמשה זיתים ונתוודע לו בראשון ומביא קרבן, בשני ומביא קרבן, בשלישי ומקריב קרבן, ברביעי ומקריב קרבן, בחמישי ומקריב קרבן, רבי יוחנן אומר: נתכפר לו בראשון שהוא לפני אכילת פולחם, והשאר יפלו לנדבה. רבי שמעון בן לקיש אומר: נתכפר לו באחרונה שהוא לאחר אכילת פולחם, והשאר ידחו.

רב חסדא ורב המנונא, רב חסדא – ברבי יוחנן, ורב המנונא – ברבי שמעון בן לקיש. מתיב רב חסדא לרב המנונא: והא מתנייתא מסייעה לך ופליגא עלי! אם היתה ידיעה בנתיים, כשם שהוא מביא הפאת על כל אחת ואחת, כך הוא מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת. אילו תנא אשם וקם ליה – יאות. אומר רבי חיננה: אפילו בן, לצדדין. דת מר בן.

אֲשֶׁר נָשִׂיא יִחְטָא. אומר רבן יוחנן בן זכאי: אשרי שהנשיא שלו מביא הפאת! על שנגתו הוא מביא, לא כל שבן על דונו! נשיא שלו מביא הפאת, לא כל שבן ההדיוט! נשיא, יכול נשיא שבטים בנחשושן? תלמוד לומר **ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו**,

[דף ט"ז ע"ב]

ולתקן הוא אומר (דברים יז) **למען ילמד ליראה את ה' אלהיו, אלהיו לגורה שנה**, מה אלהיו שנאמר לתקן – נשיא שאין על גביו אלא אלהיו, אף אלהיו שנאמר פאן – נשיא שאין על גביו אלא אלהיו.

(קהלת ח) **אשר יש צדיקים וגו'**, אשריהם הצדיקים שמוגיע אליהם כמעשה הרשעים בעולם הזה, ווי לרשעים שמוגיע אליהם כמעשה הצדיקים בעולם הזה.

מלך ישראל ומלך יהודה שניהן שווין, לא זה גדול מזה ולא זה גדול מזה, ומה מעמא? (מלכים א כב) **ומלך ישראל ומלך יהודה וגו'.** בגורן? בבגורן. אומר רבי יוסי בי רבי בון: ובלחוד עד דיהוא בן נמשי. ומה טעם? (מלכים ב י) **בני רבעים ישובו לך על כסא ישראל.** מיפן ואילך בליסמייא היו נזמלין אותה.

אי זהו משיח? המשוח בשמן המשחה כו'. אומר רב הונא: דכל אותן ששה הדשים שהיה דוד בורח מפני אכשלום, שעירה הוות מתכפר לו בהדיוט.

תני, רבי יודה בי רבי אלעאי אומר: שמן המשחה שעשה משה בהר, מעשה ניסים נעשו בו מתחילה ועד סוף. שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג, שנאמר (שמות ל) **ושמן זית הין.** אם לסוף בו את העצים לא היו ספק, על אחת כמה וכמה שהאור בולע, והיורה בולעת, והעצים בולעין,

מפניו נמשחו המשפן וכל בליו, המזבח וכל בליו, המנורה וכל בליה, פיור וכנו, מפניו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבועת ימי המילואים, מפניו נמשחו כהנים גדולים ומלכים.

מלך בתיחלה – טעון משיחה. מלך בן מלך – אין טעון משיחה. שצאמר (שמואל א טו) קום משחהו כי זה הוא, זה טעון משיחה, ואין בניו טעון משיחה. אכל כהן גדול בן כהן גדול, אפילו עד עשרה דורות – טעון משיחה.

וכולו קנים לעתיד לבוא, שצאמר (שמות ל) שמן משחת קדש יהיה זה לי לדתכם.

אין מושחין את המלכים אלא על גבי הפעיון, שצאמר (מלכים א x) והרפבתם את שלמה בני וגו' ומשח אתו שם צדוק הכהן ונתן הנביא למלך על ישראל.

אין מושחין את המלכים, אלא מפני המחלוקת. מפני מה נמשח שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניו. ויזאש? מפני עתליה. ויהוא? מפני יורם. לא בן כתיב, קום משחהו כי זה הוא, זה טעון משיחה ואין מלכי ישראל טעונין משיחה. ולא יאשיהו? הדיא אמרה באפיבלסמון נמשחו. יזאשו מפני יהויקים אחיו, שהיה גדול מפניו שתי שנים.

אין מושחין מלכים אלא מן הקרן. שאיל ויהוא נמשחו מן הפך – היתה מלכותן מלכות עוברת. דוד ושלמה נמשחו מן הקרן – היתה מלכותן מלכות קיימת.

אין מושחין מלכים כהנים. רבי יודה ענתוריייה: על שם (בראשית מט) לא יסור שבט מיהודה. אמר רבי תייה בר בא: (דברים יז) למען יאריך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב כל ישראל. מה כתיב בתרייה (שם) לא יהיה לכהנים הלויים.

אמר רבי יוחנן: הוא יהואשו הוא יוחנן, והכתיב (דברי הימים א ב) הכבור יוחנן הכבור למלכות. אמר רבי יוחנן: הוא שלום הוא צדקיהו, והכתיב: השלישי צדקיהו, הרביעי שלום!

[דף ט"ז ע"א]

שלישי לתולדות רביעי למלכות. צדקיהו – שצידק עליו את הדין. שלום – שביטו שלמה מלכות בית דוד. לא שלום הנה שמויה, ולא צדקיהו הנה שמויה, אלא מותגייה, הדיא היא דכתיב (מלכים ב כד) וימלך מלך בכל את מתניה דדו תחתיו וגו'.

הפשוט בשמן המשחה – בכנין הראשון. למרובה בנדים – בכנין האחרון. ואתאי פיי דמר רב אינא בשם רבי אהא: המשח דברים היה בבית המקדש האחרון חסר מן הראשון, מאי טעמא? (תני א) עלו החר והבאתם עץ וגו', אפכד חסר ה"א. אלו המשח דברים שהיה בית המקדש אחרון חסר מהראשון, ואלו הן, אש, וארון, ואורים ותומים, ושמן המשחה, ורות המקדש.

תני: כהן משיח מכיא פר, אין מרובה בנדים מכיא פר. ודלא כרבי מאיר. מה טעמא דרבי מאיר? משיח, ומה תלמוד לומר כהן? לרבות את המרובה בנדים. מה טעמא דרבנן? משיח. וכל זה המקדש? תלמוד לומר כהן. ומה תלמוד לומר כהן, להוציא מרובה בנדים. הדיא את מר להוציא למרובה בנדים, וכא את מר לרבות למרובה בנדים? אמר רבי הילא: כל מדרש ומדרש לעניינו.

אילו נאמר **מְשִׁיחַ** ולא נאמר **בְּהֵן**, הייתי אומר על העלם דְּבַר מְכַיָּא פּר, ועל שְׁנֵגַת הַמַּעֲשֵׂה מְכַיָּא שְׁעִיר, הֵי, צוֹרֵף הוא שִׂיאֵמֵר **בְּהֵן**. או אילו נאמר **בְּהֵן** ולא **מְשִׁיחַ**, הייתי אומר זה הַמְּלַךְ. אם תאמר בְּפֶר, קְדָמָה פְּרִשְׁת מֶלֶךְ שִׂיזְמַל על העלם דְּבַר מְכַיָּא פּר, ועל שְׁנֵגַת הַמַּעֲשֵׂה מְכַיָּא שְׁעִיר, הֵי צוֹרֵף הוא שִׂיאֵמֵר **מְשִׁיחַ**, וְצוֹרֵף הוא שִׂיאֵמֵר **בְּהֵן**.

אמר רבי יוחנן: עֵבֶר וְהֵכִיָּא עֲשִׂירִית הַאיִפָּה שְׁלוֹ – בְּשֶׁר. מִתְקַיֵּינִן לוֹ בְּהֵן אַחַר תַּחְתָּיו שְׁמָא יֵאָרַע בּוֹ פְּסוּל. מַה? מִיִּתְחַדֵּין לִיהָ עֲמִיפָה? אָמַר רַבִּי חֲנַיִי: מוֹשֶׁה, דִּינֵן מִיִּתְחַדֵּין לִיהָ עֲמִיפָה, דּוּ קָטִיל לִיהָ.

אוֹתוֹ. אַחַד מוֹשֶׁחִין, וְאַיִן מוֹשֶׁחִין שְׁנַיִם. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מִפְּנֵי הָאִיבָה. עֵבֶר זֶה וְשִׂימֹשׁ זֶה, הִרְאִישׁוּן – כֹּל קְדוּשַׁת בְּהוֹנָה עָלָיו, שְׁנַיִן – אֵינּוּ בְּשֶׁר לֹא לְכַהֵן גָּדוֹל וְלֹא לְכַהֵן קָטָן. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: עֵבֶר וְעֵבֶר – עֲבוּדָתוֹ בְּשֶׁרָה. עֲבוּדָתוֹ מִשָּׁל מִי?

[דף ט"ז ע"ב]

נִישְׁמַעֲינָה מִן הַדָּא, מַעֲשֵׂה בְּכֹן אֲלֵם מִצִּיפּוֹרִים, שִׂיאִירַע קָרִי בְּכַהֵן גָּדוֹל בְּיוֹם הַכִּיפּוֹרִים, וְנִכְנַס בֶּן אֲלֵם וְשִׂימֹשׁ תַּחְתָּיו. יֵצֵא וְאָמַר לְמֶלֶךְ, פֶּר וְאִיל הַקָּרְבִּים הַיּוֹם – מִשָּׁל מִי הֵן קָרְבִּינִי, מִשָּׁלִי אוֹ מִשָּׁל בְּהֵן גָּדוֹל? וְיָדַע הַמְּלַךְ מַהוּ שׁוֹאֵלוֹ, אָמַר לוֹ, לֹא דִיָּדָה שִׂימֹשֶׁת שְׁעָה אַחַת לְפָנַי מִי שִׂיאֵמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם! וְיָדַע בֶּן אֲלֵם שֶׁהוֹפַע מִכַּהוֹנָה גָּדוֹלָה.

מַעֲשֵׂה בְּשִׁמְעוֹן בֶּן קַמְחִית שִׁיֵּצֵא לְמִיָּיל עִם הַמְּלַךְ עֶרֶב יוֹם הַכִּיפּוֹרִים עִם חֲשִׁיכָה, וְנִתְּנָה צִינּוֹרַת שָׁל רוּחַ מִפּוֹי עַל בְּנָדוֹ וּמְפֹאֲתוֹ, וְנִכְנַס וְהוֹדָה אֲחִיו וְשִׂימֹשׁ תַּחְתָּיו. אוֹתוֹ הַיּוֹם רָאֲתָה אִיפּוֹן שְׁנַיִן בְּנַיִם בְּהַנֵּיִם גָּדוֹלִים! שְׁבַעָה בְּנַיִם הָיוּ לָהּ לְקַמְחִית, וְכִילָן שְׁמוֹשׁוֹ בְּכַהוֹנָה גָּדוֹלָה. שְׁלַחוּ וְאָמְרוּ לְקַמְחִית, מַה מַּעֲשִׂים מוֹכִיִם יֵשׁ בְּיָדְךָ? אָמְרָה לָהּ, יָבוא עָלַי אִם רָאוּ קוֹרוֹת בֵּיתִי שְׁעָרוֹת רֵאשֵׁי וְאִימֶרַת חֲלוּקִי מִיָּמַי. אָמְרוּ, כֹּל קַמְחִיתָי – קַמְחִין, וְקִמְחָא דְקִמְחִית – סוֹלֶת. קְרָאוּ עָלֶיהָ הַפְּסוּק הַזֶּה (תהלים טו): **כָּל כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה מִמִּשְׁבְּצוֹת וְהָבָה לְבוּשָׁה.**

יכול (לא) יהא משוח מלְחָמָה מְכַיָּא עֲשִׂירִית הַאיִפָּה מִשָּׁלוֹ? תְּלִמּוּד לֹאֵר תַּחְתָּיו מִבְּנֵי. אֵת שְׁבָנוֹ עוֹמֵד תַּחְתָּיו – מְכַיָּא עֲשִׂירִית הַאיִפָּה. וְאֵת שְׁאִין בְּנוֹ עוֹמֵד תַּחְתָּיו – אֵינּוּ מְכַיָּא עֲשִׂירִית הַאיִפָּה.

וּמִנְיִן לְמִשׁוּחַ מִלְחָמָה שְׁאִין בְּנוֹ עוֹמֵד תַּחְתָּיו? תְּלִמּוּד לֹאֵר **שֶׁבַעַת יָמִים יִלְבָּשׁם הַכַּהֵן וְגוֹ**, אֵת שְׁהוּא בָּא אֵל אוֹהֵל מוֹעֵד לְשֶׁרַת בְּקוֹדֶשׁ – בְּנוֹ עוֹמֵד תַּחְתָּיו. וְאֵת שְׁאִינוֹ בָּא אֵל אוֹהֵל מוֹעֵד לְשֶׁרַת בְּקוֹדֶשׁ – אֵין בְּנוֹ עוֹמֵד תַּחְתָּיו. וּמִנְיִן שְׁהוּא מִתְּמַנָּה לְהִיּוֹת בְּהֵן גָּדוֹל? (דברי הימים א ט) **וּפִינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר נָגִיד הָיָה עָלֵיהֶם לְפָנִים ה' עִמּוֹ.**

רַבִּי יוֹסִי בַּד הַחֹה בְּעֵי מִקְנָתָרָה לְרַבִּי לְעוֹר בִּי רַבִּי יוֹסִי, הָוָה אָמַר לִיהָ: **לְפָנִים עִמּוֹ**, בִּימֵי זְמִירֵי מִיחָה, וּבִימֵי פִלְגָשׁ בְּנִכְעָה לֹא מִיחָה. וּמִנְיִן שְׁהָיָה עוֹבֵד בְּשִׁמּוֹנָה? רַבִּי בָּא בַר הָיָה בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן; (שמות כט) **וּבְגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו**. מַה תְּלִמּוּד לֹאֵר אַחֲרָיו? לְגְדוּלָה שֶׁל אַחֲרָיו. וּמִנְיִן שְׁהוּא נִשְׂאֵל בְּשִׁמּוֹנָה? רַבִּי יִרְמְיָהוּ, רַבִּי אִימִי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן; **וּבְגָדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן יִהְיוּ לְבָנָיו אַחֲרָיו**. מַה תְּלִמּוּד לֹאֵר אַחֲרָיו? לְקְדוּשָׁה שֶׁל אַחֲרָיו.

בכמה הוא נשאל [ועובד]? אייתיהו רב הושעיה מתניתא דבר קפרא מדרומה ותנא, אינו עובד לו בארבעה של כהן הדיוט, ולא בשמונה של כהן גדול. אמר רבי בא: בדין הוה שיהא עובד בארבעה, ולמה אמרו אינו עובד? שלא יהו אומרין ראינו כהן הדיוט, פעמים שהוא עובד בשמונה ככהן גדול. אמר רבי יונה: ולא בפנים הוא עובד? והלא בחוץ הוא נשאל! וטועין דבר מבפנים לכהוץ? וכי רבי טרפון, רבן של כל ישראל, לא טעה בין תקיעת הקהל לתקיעת קרבן?

דכתיב (במדבר י) **ובני אהרן הכהנים יתקעו בחיצרות**, תמימים לא בעלי מומין; דברי רבי עקיבה. אמר לו רבי טרפון: אקפח את בני אם לא ראיתי שמעון אחי אימא הוצר באתת מרגליו ועומד בעזרה והוצאתו בידו ותוקעו! אמר לו רבי עקיבה: שפא לא ראיתו אלא בשעת הקהל? ואני אומר בשעת קרבן! אמר לו רבי טרפון: ואקפח את בני שלא הפייתה ימין ושמאל, אני הוא ששמעתי ולא היה לי לפרש, ואתה דורש ומקבים שמועה, הא כל הפורש מפה – כפורש מהוין.

(ויקרא טו) **וכפר הכהן אשר ימשח אתו**. מה תלמוד לומר? לפי שכל הפרשה נאמרה באהרן, אין לי אלא משיח בשמן המשחה, מרובה בגדים מניין? תלמוד לומר **ואשר ימלא את ידו**. ומניין לרבות כהן אחר המתמנה? תלמוד לומר **וכפר הכהן**.

במה הוא מתמנה? רבנן דקיסרין בשם רבי חייה בר יוסף: בפה. אמר רבי זעירא: הוה אמרה, שפמנין זקנים בפה. אמר רבי חייה בר אדא: מתניתא אמרה כן, הוור כף בארבעה דברים שהיית אומר, ונעשך אב בית דין לישראל.

[דף י"ז ע"א]

(ויקרא כא) **הוא, לא תמלך. הוא, לא תנזיר. והוא, לרבות כהן משיח מלחמה. אשה בבתוליה יקח, פרט לבוגרת שפלו בתוליה**. רבי לעזר ורבי שמעון מכשירין כבוגרת.

רבי יצחק שאל: אף בשאר כל הדברים כן? קומין ואחר מקטיר? ומקבל ואחר זורק? שורף ואחר יזה? רבי יעקב בר אידי בשם רבי יצחק: עשו אותה חטאת גזולה שלא נודעה לרבים. הוה אמרה, קומין ואחר מקטיר, מקבל ואחר זורק, שורף ואחר יזה.

רבי ברכיה, רבי יעקב בר אידי, רבי יצחק שאל: היה עומד ומקריב על גפי הפנובת ונודע לו שהוא כן גרושה או כן חלוצה מה עבד לה? שמת ויחזור הרוצח למקומו, או יעשה כמו שנזכר דינו בלא כהן גדול ואל יצא משם לעולם.

הלכה ג' מתני' כהן גדול – פורם מלמטון, ויהדיוט – מלמעלן. כהן גדול – מקריב אונן, ואינו אוכל, ויהדיוט – לא מקריב ולא אוכל.

גמרא רבי לעזר בשם כהנא: למעלן – למעלן מקנה שפה, למטון – למטון מקנה שפה. רבי יוחנן אמר: למטון – ממש.

רבי יוחנן סליק למבקרניה לרבי חנינה: בד הוה גו איסטרטאי שמע דדמוה, שלח ואיתי מנוי טבייא דשובתא ובועון.

רבי יוחנן פליג על דרבי יהודה תרתין, ואתיין רבי לעזר בשם בהנא, רבי יודה. אין רבי יודה, לא יפרום כל עיקר. לא אתיין דא אלא על אביו ועל אמו בדברי רבי מאיר, דתני, על כל המתים אינו מבדיל קנה שפה, אלא על אביו ועל אמו; בדברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: כל קרע שאינו מבדיל קנה שפה – הרי זה קרע של תפלות. מאי בדון? חומר הוא בכחן גדול שיחא מבדיל קנה שפה.

כהן גדול מקריב אוגן ולא אוכל; דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: כל אותו היום. רבי שמעון אומר: גומר כל העבודה שבידו וכא לו. בין רבי מאיר לרבי שמעון הדין, בין רבי יודה לרבי שמעון הדין. בין רבי מאיר לרבי יודה הכנסה.

רבי יעקב בר דסיי מפשק ביניהון, רבי מאיר אומר: היה בפנים – יוצא, היה בחוץ – לא היה נכנס. רבי יודה אומר: היה בפנים – [לא] היה יוצא, היה בחוץ – לא היה נכנס. רבי שמעון אומר: גומר את כל העבודה שבידו וכא לו.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הונא: מתניתא דרבי שמעון. ומן המקדש לא יצא, עמהן אינו יוצא, אבל יוצא הוא אחריתו, אלא הן נכנסין והוא יוצא, הן נכנסין והוא נגלה, ויוצא אחריתו עד פתח העיר; דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר: אינו יוצא מן המקדש, דכתיב ומן המקדש לא יצא, למד אלא לא יצא, יצא – לא היה חוזר.

רבי אבהו בשם רבי לעזר: אין אגינה אלא למת בלבד, דכתיב (ישעיה א) ואנו ואבלו פתחיה. התיב רבי חיייה בר אדא: והכתיב (ישעיה יט) ואנו הדיגים ואבלו כל משליכי ביאור חפה; אמר רבי חגיגה: ביני מתניתא, אין אגינה טמאה אלא למת בלבד.

או זו היא אגינה? משעת מיתה ועד שעת קבורה; דברי רבי. והכמים אומרים: כל אותו היום. אשבהת אמר קילת והומרת על דרבי, קילת והומרת על דרבנן. מה מפקה מביניהון? מת ונקבר בשעתו, על דעתיה דרבנן – אסור כל אותו היום. על דעתיה דרבי – אינו אסור אלא אותה השעה בלבד. מת ונקבר לאחר שלשה ימים, על דעתיה דרבנן – אסור כל אותו היום, על דעתיה דרבי – אסור עד שלשה ימים. אתא רבי אבהו בשם רבי יוחנן, רב הסדא, תריהון אמרין:

[דף י"ז ע"ב]

מודה רבי לחכמים שאינו אסור אלא אותו היום בלבד, כהדא דתני, רבי אומר: תדע לך שאין אגינות לילה תורה, שהרי אמרו: אוגן – טובל ואוכל פסחו לערב. והרי אמרו אגינות היום תורה! רבי יוסי בי רבי בון בשם רב הונא: תיפתר, בשנקבר עם דימדומי החמה, ולית שמע מינה בלום. הלכה ד' מתני' כל התדיר מחבירו קודם את חבירו. וכל המקודש מחבירו, קודם את חבירו. פר המשיה ופר העדה עומדין? פר המשיה קודם לפר העדה בכל מעשיו.

האיש קודם האשה לתחיות, ולהשיב אבידה. והאשה קודמת לאיש לכסות, ולהוציאה מבית השכיב. בזמן ששניהון עומדין בקלקלה – האיש קודם לאשה.

גמרא לפי שזוהי מכפר וזה מתכפר, מוטב שיקדום המכפר למתכפר, כְּמֵה דְכַתִּיב (ויקרא טז) וְכִפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ וּבְעֵד בְּלִ קְהַל יִשְׂרָאֵל.

נְדֻבַת מְשִׁיחַ וְנְדֻבַת נְשִׂיא – נְדֻבַת מְשִׁיחַ קוֹדֶמֶת. נְדֻבַת צִיבּוֹר וְנְדֻבַת נְשִׂיא – נְדֻבַת נְשִׂיא קוֹדֶמֶת. נְדֻבַת מְשִׁיחַ וְנְדֻבַת צִיבּוֹר מִי קוֹדֵם? נִישְׁמָעִינָה מִן הַדָּא, נְדֻבַת מְשִׁיחַ וְשְׁעִירֵי עֲבוּדָה זֶרָה עוֹמְדִין – שְׁעִירֵי עֲבוּדָה זֶרָה קוֹדֶמִין, מִפְּנֵי שְׁדָמֶן נִכְנָס לְפָנִים. לֹא מֵר אֱלָא שְׁדָמֶן נִכְנָס לְפָנִים! הַדָּא אִמְרָה, נְדֻבַת מְשִׁיחַ וְנְדֻבַת צִיבּוֹר – נְדֻבַת מְשִׁיחַ קוֹדֶמֶת.

הֵיחָ שָׁם פֶּר עֲבוּדָה זֶרָה וְשְׁעִיר הַבָּא עִמוֹ וְהַטָּאֵת אַחֲרָתָּ? פֶּר קוֹדֵם לְשְׁעִיר, וְשְׁעִיר קוֹדֵם לְהַטָּאֵת אַחֲרָתָּ, וְהַטָּאֵת אַחֲרָתָּ קוֹדֶמֶת לְפָרָ! הֵיךְ עֵבִידָא? אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מִכְּפִין שְׁהַשְׁעִיר מְחוּסָר זְמַן לְפָרָ, כְּמִי שְׁקָדְמוֹ פֶּר, וְהַטָּאֵת אַחֲרָתָּ קוֹדֶמֶת לְפָרָ. וּפֶר שֶׁל עֲבוּדָה זֶרָה קוֹדֵם לְשְׁעִיר הַבָּא עִמוֹ, מִפְּנֵי שְׁקָדְמוֹ בְּמִקְרָא.

רַבִּי שְׁמוּאֵל אָחִיו דְּרַבִּי בְּרַכְיָה בְּעֵי: מַעֲתָה, שֶׁל רֹאשׁ הַדֵּשׁ יְקוּדִים לְשְׁעִיר הַבָּא עִמוֹ מִפְּנֵי שְׁקָדְמוֹ! אָמַר רַבִּי בָּא מְרִי, לִית יָכִיל, הַטָּאֵת דִּידֵיהּ חֶסֶר, עַל עוֹלַת הַתְּמִיד יַעֲשֶׂה וְנִסְכּוֹ, סְמִכּוֹ לְעוֹלַת הַתְּמִיד.

קֶרֶבֶן אִישׁ וְקֶרֶבֶן אִשָּׁה – קֶרֶבֶן אִישׁ קוֹדֵם. הַדָּא דִּתְ מֵר בְּשִׁחִיו שְׁנִינְהוֹן שְׁוִיז, אֲכַל אִם הֵיחָ זֶה פֶּר וְזֶה גְדִי, כִּהֵי דְמֵר רַבִּי פִּינְחָס בְּשֵׁם רַבִּי הוֹשֻׁעִיָּה: וְעַבְדֵּי מִכֵּיָא פֶּר וְרַבּוֹ מִכֵּיָא שְׁעִיר – עַבְדֵּי קוֹדֵם לְרַבּוֹ. דְּתַנְיִין תַּמּוּ, פֶּר מְשִׁיחַ וּפֶר עֵדָה עוֹמְדִים – פֶּר מְשִׁיחַ קוֹדֵם לְפֶר עֵדָה לְכָל מַעֲשִׂיוֹ.

מַעֲשֶׂה בִּי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי עֲקִיבָה שְׁעֵלוּ לְהוֹלֵת אֲנִטּוּכֵיָא עַל עַפְקֵי מִזְבֵּחַ הַכְּמִים, וְהָיָה תַמּוּן חַד אֲבָא יְהוּדָה. עֵבִיד מִצֹּחַ בְּעִין מוֹכֵה, פֶּעַם אַחַת יָרַד מִנְּכֻסֵּי, וְרָאָה רַבּוֹתֵינוּ וְנִתְיָאֵשׁ מִהֶן, עָלָה לֹא לְבֵיתוֹ וּפְנֵי הוֹלְנִיתוּ. אִמְרָה לֹא אִשְׁתּוּ, מִפְּנֵי מַה פְּנִיךְ הוֹלְנִיתוּ? אָמַר לָהּ, רַבּוֹתֵינוּ כָּאֵן וְאִינִי יוֹדֵעַ מַה אַעֲשֶׂה! אִשְׁתּוּ שְׁהֵיחָתָּ צְדָקָת מִפְּנֵי אִמְרָה לֹא, נִשְׁתַּיְרָה לָךְ שְׂדֵה אַחַת, לָךְ וּמְכוֹר חֲצִיָּה וְתַן לָהּ, הַלָּךְ וְעֵשֶׂה בֵּן וְכָא אֲצֵל רַבּוֹתֵינוּ וְנִתְן לָהּ. וְנִתְהַלְלוּ עֲלֵינוּ רַבּוֹתֵינוּ. אָמְרוּ לֹא, אֲבָא יְהוּדָה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְיִמְלֵא חֲסִדוֹתֵיךְ! עִם בְּשִׁחְלָכוּ לָהֶם יָרַד לְחִרוּשׁ בְּתוֹךְ חֲצִי שְׂדֵהוּ, עִם בְּשִׁחְוֵהוּ חִרוּשׁ בְּתוֹךְ חֲצִי שְׂדֵהוּ, שְׁקַעָה פֶּרְתוֹ וְנִשְׁבְּרָה. יָרַד לְהַעֲלוֹתָהּ, וְהֵאִיר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֵינָיו וּמִצָּא סִימָא, אָמַר: לְמוֹכְרֵי נִשְׁבְּרָה רַגְלֵי פֶּרְתֵי.

[דף י"ח ע"א]

וּבְהַדְרֹת רַבּוֹתֵינוּ שְׁאֵלֹן עֲלוּי, אָמְרוּ, מַה אֲבָא יְהוּדָה עֵבִיד? אָמְרוּן מֵאֵן יָכִיל חֲמִי אִפּוּי דְאֲבָא יְהוּדָה! אֲבָא יְהוּדָה דְתוֹרִי! אֲבָא יְהוּדָה דְנִמְלוּ! אֲבָא יְהוּדָה דְחִמְרוּ! חוֹר אֲבָא יְהוּדָה לְכְמוֹת שְׁהֵיחָ. וְכָא אֲצֵל רַבּוֹתֵינוּ וְשָׂאל בְּשִׁלּוּמֵן. אָמְרוּן לֵיהּ: מַה אֲבָא יְהוּדָה עֵבִיד? אָמַר לָהּ: עֲשֵׂתָה תְּפִילַתְכֶם פִּירוֹת וּפִירֵי פִירוֹת! אָמְרוּ לֹא: אַף עַל פִּי שְׁנַתְנוּ אַחֲרִים יוֹתֵר מִמָּךְ בְּרֵאשׁוֹנָה, אוֹתָךְ פֶּתְכְנוּ רֹאשׁ טִימוּס. נְטִלוּהוּ וְהוֹשִׁיבוּהוּ אֲצֵלְךָ, וְקִרְאוּ עֲלָיו תְּפִסּוּק תְּהֵה (משלי יח) מִתֵּן אָדָם יִרְחִיב לֹא וְלִפְנֵי גְדֻלִים יִנְחֶנּוּ.

מסכת ערובין פרק ששי

א. שתוף מבוי ביצד? מניח אדם חבית של זין, ושל שמן, ושל תמרים, ושל גרוגרות ושל שאר מיני פרות, בין משלו בין משל חברו, ואומר: 'הרי זו לכל בני מבוי'; היתה משלהן - אין צריך לזכות. היתה משלו - מגביהה מן הארץ ואומר: 'זיתי לכם ולכל שנתוספו עליכם'. נתוספו עליהן - מזכה ואין צריך להודיע.

אמר רבי יהודה: מעשה והיינו שרויין בית גלגדה בלוד, והיינו מבשלין קדרה של עדשים, ואחד עומד על פתח המבוי ואומר: 'זיתי לכם בקדרה של עדשים', היין - כדי לשתות בו מזון שתי סעודות. והשמן - כדי לאכול בו מזון שתי סעודות. החמץ - כדי לטבל בו. זיתים וקצילים - כדי לאכל בהן שתי סעודות. תחלתו וסופו - כשעור הזה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: תחלתו כשעור הזה, אף על פי שאין סופו כשעור הזה. כלה החפץ - מודיע, ואינו צריך לזכות.

ב. אמר רבי שמעון בן אלעזר: פעם אחת שבת רבי מאיר בערדסקא ויבא אדם אחד ואמר: 'רבי! ערבתי בבצלים [לטבעין]', והושיבו רבי מאיר בארבע אמות שלו. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: מערבין לחולה ולאסטניס ולזקן כדי מזונו. ולרעבתן - סעודה בינונית של כל אדם.

ג. אין משתתפין, לא באוצר ולא במבוי, אלא אם בן יחד לו מקום. האנשים

שנשתתפו וערבו שלא לדעת הנשים - שתופין שתוף. ונשים שנשתתפו שלא לדעת בעליהן - אין שתופין שתוף, ואין ערובין ערוב. ומערבין בחצרות בפתח, ואם רצו לערב ביין - אין מערבין. משתתפין במבוי ביין, ואם רצו להשתתף בפתח - משתתפין. מערבין בחצרות, ומשתתפין במבוי, שלא לשבח תורת ערוב מן התינוקות, שיאמרו: 'אבותינו לא ערבו'; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: או מערבים או משתתפים.

ד. ערובי חצרות בחצר ושתופי מבואות במבוי. שנים ששתפין זה לזה זה ביין וזה בשמן - צריך שיבא¹ עמהן במבוי. אמר רבי מאיר: מפני מה אמרו אין מערבין לאדם אלא מדעתו? לפי שאין רוצה שישתתפו אחרים עמו בחלקו, אבל אם היה לו תבשיל או עסה אצל חברו - זכה לו תבשילו.

ה. המערב על ידי בני עירו שילכו עמו לבית האבל, או לבית המשחה וקבלו עליהן מבעוד יום שיבוא - מתר. משתתשף - אסור, שאין מערבין משתתשף. ערב עליהן בקופות של תמרים, ובקופות של גרוגרות, ובקופות של זיתים, אם יש מזון שתי סעודות לכל אחד ואחד - יבואו. ואם לאו - לא יבואו. קבלו עליהם זה אחר זה, הראשונים שיש להם - יבאו, אחרונים - לא יבואו.

ו. המערב על ידי עצמו לרוח אחת לשבתות של כל ימות השנה, ואמר: רציתי - אלף, לא רציתי - לא אלף, רצה

¹ לפי הגר"א תכה זו היא תקון בדוקא. ובאר זאת

יפה בחזון והזקאל.

מִבְּעוֹד יוֹם - עָרוּבוֹ עָרוּב. מִשְׁחֻשְׁכָּה, רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: עָרוּבוֹ עָרוּב. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אֵין עָרוּבוֹ עָרוּב, עַל יְדֵי עֲצֻמוֹ לְשֵׁתֵי רוּחוֹת לְכֹל יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְאָמַר: 'לְמָקוֹם שְׁאָרְצָה אֵלָּךְ', רָצָה מִבְּעוֹד יוֹם - עָרוּבוֹ עָרוּב, מִשְׁחֻשְׁכָּה - הָרִי זֶה חֲמַר גַּמְל.

ז. לֹא יַעֲרֹב אָדָם עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַעֲבָרִים, וְעַל יְדֵי אִשְׁתּוֹ, אֲלֵא מִדַּעְתָּן. אֲבָל מִעֲרֹב הוּא עַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים, וְעַל יְדֵי עֲבָדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ הַכְּנַעֲנִים, וְעַל יְדֵי בְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטָנִים, בֵּין לְדַעְתָּן בֵּין שְׁלֵא לְדַעְתָּן, מִפְּנֵי שִׁדְדָן פִּידוֹ. וְכֻלָּן שְׁעָרָבוּ, וְעָרַב עֲלֵיהֶם רַבָּן - יוֹצֵאֵין בְּשֵׁל רַבָּן, חוּץ מִן הָאִשָּׁה שְׂיִכּוּלָה לְמַחוֹת עַל יְדֵי בַעֲלָהּ.

ח. עֲבָד עֲבָרִי, וּמִי שְׁחָצִיו עֲבָד וְחָצִיו בֶּן חוּרִין - יוֹצֵאֵין עַל יְדֵי עֲצָמָן. עֲבָד שֶׁל שְׂנִי שְׁתַּפִּין - יוֹצֵא בְּעָרוּב שֶׁל זֶה בְּדָרוֹם, וּמְהֵלֵךְ בְּדָרוֹם. בְּעָרוּב שְׁנִיָּהּ - מְהֵלֵךְ בְּצִפּוֹן בְּעָרוּבוֹ שֶׁל זֶה בְּדָרוֹם, וּבְדָרוֹם בְּעָרוּבוֹ שֶׁל זֶה בְּצִפּוֹן, וְאִם מִצְּעוֹ אֵת הַתְּחוּם - אֵל יְזוּז מִמְּקוֹמוֹ. קִטָּן שְׁצָרִיד לְאָמוֹ - יוֹצֵא בְּעָרוּב אָמוֹ, וְשֵׁאֵין צָרִיד לְאָמוֹ - אֵין יוֹצֵא בְּעָרוּב אָמוֹ.

ט. פֶּתֶל חֲצַר שְׁנַפְרִץ, מֵאַרְבָּעָה טְפָחִים עַד עֶשֶׂר אַמוֹת - מֵתָר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּפֶתַח, יֵתֵר מִכָּאֵן - כְּנִגְדַּת הַפְּרָצָה אֲסוּר. נִפְרָצוּ בוֹ פְּרָצוֹת הַרְבֵּה, אִם הָעוֹמֵד מְרַבֵּה עַל הַפְּרוּץ - מֵתָר. וְאִם הַפְּרוּץ מְרַבֵּה עַל הָעוֹמֵד, כְּנִגְדַּת הַפְּרָצָה, נִפְרָצָה כְּנִגְדַּת עֲשָׂרָה בָּתִּים - בְּטָלָה הַמְּחִיצָה. שְׁתֵּי חֲצָרוֹת זוֹ לְמַעְלָה מִזוֹ, וּבֵין זוֹ לְזוֹ עֲשָׂרָה טְפָחִים, אוֹ שֵׁשׁ בֵּה גְדוּד חֲמִשָּׁה וּמְחָצָה חֲמִשָּׁה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין

אֶחָד. הֵיִתָּה אַחַת מֵהֵן גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים, וּמַעֲטָה כְּאַבְנִים, בְּכַפְתִּים וּבְסֵלֶם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נֶסֶר שֶׁרָחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים וְקָבְעוּ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם. וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם. הֵיִתָּה אַחַת מֵהֵן גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - עוֹשִׂין לָהּ מְחִיצָה גְּבוּהָה חֲמִשָּׁה טְפָחִים, וּמְבַטְלָהּ.

י. כֶּתֶל שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצָרוֹת גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים וְרָחַב אַרְבָּעָה - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. מַעֲטוֹ כְּאַבְנִים, בְּכַפְתִּים וּבְסֵלֶם הַצּוּרִי, אוֹ שֶׁהֵבִיא נֶסֶר רָחַב אַרְבָּעָה טְפָחִים, וְקָבְעוּ בָּהּ - מְעָרְבִין שְׁנַיִם, וְאִם רָצוּ - מְעָרְבִין אֶחָד. פְּחוֹת מִכֵּן - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם.

יא. מֵתָבֵן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצָרוֹת, גְּבוּהָה עֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין שְׁנַיִם וְאֵין מְעָרְבִין אֶחָד. אֵלוֹ מְאָכִילִין מִכָּאֵן וְאֵלוֹ מְאָכִילִין מִכָּאֵן, נִתְמַעֵט הַתָּבֵן מִעֲשָׂרָה טְפָחִים - מְעָרְבִין אֶחָד וְאֵין מְעָרְבִין שְׁנַיִם, אֲלֵא אִם רָצָה - סוֹתֵם אֵת פֶּתְחוֹ וּמְבַטֵּל אֵת רְשׁוּתוֹ, הוּא אֲסוּר וְחִבְרוֹ מֵתָר. וְכֵן בְּכֶתֶל שֶׁל תָּבֵן שְׁבִין שְׁתֵּי חֲצָרוֹת.

יב. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: סִילוּנוֹת שְׁבִיכְרִין מְחִזְקִין סֵאתִים, אֵף עַל פִּי שְׁהֵן וְקוּבִין - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָם מִים בְּשִׁבְתָּ. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: עַד שִׁיפְקֻוּ. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: בֵּיב שְׁקֵמוֹר אַרְבַּע אַמוֹת בְּרִשׁוֹת הַרְבִּים - שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מִים בְּשִׁבְתָּ. עוֹקֵה שְׁבַחְצַר מְחִזְקַת סֵאתִים, אֵף עַל פִּי שְׁנַתְּמֵלֵאת מְעָרֵב שִׁבְתָּ - שׁוֹפְכִין לְתוֹכָהּ בְּשִׁבְתָּ, אַחַת עוֹקֵה וְאַחַת גִּסְטָרָא שְׁבַחְצַר

מחזקת סאתים, אף על פי שנתמלאו מערב שבת - שופכין לתוכן בשבת.

יג. הגג ומרפסת החצר והאכסדרא - מצטרפין לארבע אמות. הבית והעליה החצר והגג - אין מצטרפין לארבע אמות, אף על פי שהן מאה אמה - לא ישפך על פי הביב, אבל הוא שופך לגג, והמים יורדין לביב. אין עושין לה צנור, אבל עושין לה מזחלה, שלא יאמרו: 'צנורו של פלוני מקלח מים בשבת'.

יד. צנור המקלח לרשות הרבים, אחד מים ואחד יין - קולט, בין ביד בין בפלי ושותה, ובלבד שלא יצרף פיו עם פי החבית, אם רשות הגג למעלה מעשרה טפחים, וישתה. אבל מצרף הוא פיו לצנור למטה מעשרה טפחים ושותה, לא יצרף אדם ידו עם הכתל ועם המזחלה, אם רשות הגג למעלה מעשרה טפחים, ושותה. אבל מצרף הוא ידו לצנור למטה מעשרה טפחים, ושותה. ואם יש פי צנור ארבעה על ארבעה טפחים - אסור, שאין מטלטלין מרשות לרשות.

טו. בור ברשות הרבים, ואין בינו לכתל ארבעה טפחים כדי שיהלך אדם - בגי חצר מתרין, ובגי עליה אסורין. אם יש בינו לבין הכתל ארבעה טפחים כדי שיהלך אדם - בגי חצר אסורין, ובגי עליה מתרין. באר שלפני החלון - משלשל וממלא הימנו בשבת, ובלבד שלא יהא בינו ובין הכתל ארבעה טפחים, כדי שיהלך אדם. אם יש בפי הבאר ארבעה על ארבעה טפחים - בין כף ובין כף, משלשל וממלא הימנו בשבת.

טז. בור שבין שתי חצרות - משלשל וממלא הימנו בשבת, ובלבד שלא יהא בינו לכתל ארבעה טפחים כדי שיהלך אדם. אם יש בפי הבור ארבעה על ארבעה טפחים - אסור, שאין מטלטלין מרשות לרשות.

יז. אמת המים שלפני החלון - משלשל וממלא הימנו בשבת, ובלבד שלא יהא בינה לכתל ארבעה טפחים, כדי שיהלך אדם. זה היה מעשה באמה של פרטליה, ובא מעשה לפני רבן שמעון בן גמליאל, ואמר: הואיל ואין בינה לבין הכתל ארבעה טפחים כדי שיהלך אדם - מתרת. ואם יש בפי ארבעה על ארבעה, בין כף ובין כף משלשל וממלא הימנו בשבת.

יח. אמת המים שעוברת בחצר - אין ממלאין ממנה בשבת, אלא אם כן עשו לה מחצה גבוהה עשרה טפחים בפניסה וביציאה. עשו לה בפניסה ולא ביציאה, ביציאה ולא בפניסה - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים בפניסה וביציאה. היתה רחבה מראשה אחד וצרה מראשה אחד - הרי זה מרחיב את מקום הצר, ואין צריך לעשות מחצה אלא לרחב בלבד. וכן אתה מוצא בבבין המקשקשין פחת הבתים ותחת החצרות.

יט. רבי יהודה אומר: כתל שעל גבה - נדונין כמחצה. אמר רבי יהודה: מעשה באמת המים שהיתה באה מאבל לצפורי, והיו ממלאין הימנה בשבת על פי הזקנים. אמרו לו: משם ראיה? מפני שלא היתה עמקה עשרה ורחבה ארבעה.

כ. גזוזטרא שהיא למעלה מן המים - אין ממלאין הימנה בשבת, אלא אם כן עשו

מטלטלין, לא מתוכן לרשות הרבים ולא מרשות הרבים לתוכן, אבל יורד לתוכן ואוכל. פחות מכן, בתוף ארבע אמות מתר, חוץ לארבע אמות - אסור. אמת המים ברשות הרבים, עמוקה עשרה טפחים, וכן גומא - אין מטלטלין, לא מתוכה לרשות הרבים, ולא מרשות הרבים לתוכה, אבל יורד לתוכה ושותה. אם היו המים מועטים - מזלף לתוף ידו ושותה. אם היו שנים, זה מעמיד לחברו, והלה שותה. וזה מעמיד לחברו והלה שותה. פחות מכן, בתוף ארבע אמות - מתר. חוץ לארבע אמות - אסור.

ג. אילן ברשות הרבים, גבוהה עשרה טפחים. אם אין גופו גבוהה מן הארץ שלשה טפחים - מטלטלין תחתיו. היתה גבוהה משלש רוחותיו, ונמדף מרוח אחת - רואין את הנמדף כאלו הוא פתח, ובלבד שלא יהא נמדף יתר על הגבוהה.

ד. חרבה ברשות הרבים, עמוקה עשרה טפחים, חלון שעל גבה שופכין לתוכה מים בשבת. היו שנים - שתיהן אסורות, שאין שתי רשיות משמשות ברשות אחת. היתה אחת והיא של רבים - אסורה עד שייערבו.

ה. אשפה ברשות הרבים, גבוהה עשרה טפחים, חלון שעל גבה - זורקין לה בשבת. היו שתיים - שתיהן אסורות, שאין שני רשיות משמשות כאחת, היתה אחת והיא של רבים - אסורה עד שייערבו.

לה מחיצה גבוהה עשרה טפחים, בין מלמעלה בין מלמטה. ואם היתה למטה מן המים, אף על פי שהמים צפין על גבה - אין בכך כלום. רבי מאיר אומר: אף מלמעלה. רבי חנניא בן עזקביא אומר: גזוזטרא שיש בה ארבע על ארבע אמות, חוקק בה ארבע על ארבע, וממלא הימנה בשבת.

מסכת ערובין פרק שביעי

א. שערי גנה, בזמן שלש להן בית שער מבפנים - פותחין ונועלין בהן מבפנים. מבחוץ - פותחין ונועלין בהן מבחוץ. מכאן ומכאן - פותחין ונועלין בהן מכאן ומכאן. אין להם לא לכאן ולא לכאן - אסורים כאן וכאן. וכן פתחי חניות ברשות הרבים; רבי יהודה אומר: בזמן שהמנעול למטה מעשרה - מביא את המפתח מערב שבת ומניחו באסקופא, למחר, פותח ונועל ומחזירו לאסקופה. ובזמן שהמנעול למעלה מעשרה - מביא מפתח מערב שבת ומניחו במנעול. למחר - פותח ונועל ומחזירו למקומו. וחקמים אומרים: אף בזמן שהמנעול למעלה מעשרה טפחים, מביא מפתח מערב שבת ומניחו באסקופא, למחר - פותח ונועל ומחזירו למקומו, או בחלון שעל גבי הפתח. אם יש בחלון ארבע על ארבע - אסור, מפני שהוא כמוציא מרשות לרשות.

ב. החרים והפסקנין² וספינה ברשות הרבים, גבוהין עשרה טפחים - אין

² ברכות העשיות למלאות בהן מים.

ו. בני חצר ובני מרפסת, שאין צריכים לערב, שערכו אלו לעצמן ואלו לעצמן, כל שגבוה עשרה טפחים - למרפסת. פחות מכן - לחצר. במה דברים אמורים? בזמן שהן של רבים, וערכו אלו לעצמן ואלו לעצמן, או שהיו של יחידים ושכחו ולא ערכו. אבל אם היו של רבים ושכחו ולא ערכו, גג וחצר ואכסדרה ומרפסת - כלן רשות אחת הן.

ז. חצר גדולה שנופרצה לרשות הרבים, ונשתירו בה גדודיות גבוהות עשרה טפחים, עד עשר אמות - מתר, מפני שהוא כפתח. פחות מכן - מתרין לאותה שבת ואסורין לעתיד לבא; דברי רבי יהודה. ורבי יוסי אומר: כשם שאסורין לעתיד לבא אסורין לאותה שבת. וקטנה שאינה אלא כעשר, ונטלה דופנה לרשות הרבים, ונשתיר כפס מכאן כפס מכאן - מתר. נטלה כלה - מתר לאותה שבת ואסורה לעתיד לבא; דברי רבי יהודה. רבי יוסי אומר: כשם שאסורה לעתיד לבוא, כך אסורה לאותה שבת.

ח. חלון שמקצתה בתוך עשרה ומקצתה למעלה מעשרה - מערבין שנים ואין מערבין אחד. היתה כלה למעלה מעשרה ומעטה באבנים, או בגפתים, ובסלם המצרי, או שהיה נסר שרחב ארבעה טפחים וקבעה בה, מערבין שנים, ואם רצו - מערבין אחד. פחות מכן - מערבין

שנים ואין מערבין אחד.³ היתה רחבה מראשה אחת וקצרה מראשה אחר - הרי זה מרחיב את מקום הצר. חלון שהיא ארבעה על ארבעה טפחים - עושה לה מרביות⁴ ומבטלה. כיוצא בו, מי שהיו לו חניות פתוחות לרשות הרבים, ופתוחות לחצרות, אם אין שם אלא דבר מועט - מביא ומטלטל מזה לזה. היתה חצר ובה דיורין. ערבו - מתרין. לא ערבו - אסורין.

ט. אחד חלון שבין שני בתים, ואחד חלון שבין שתי חצרות, ואחד חלון שבין שתי עליות, ואחד חלון שבין שני גגות, ואחד חלון שבין שני דיורין, וגגשרים, ונפשות⁵, ורשות הרבים המקרה - מטלטלין פתחיהן בשבת; דברי רבי יהודה. וחכמים אסורין. יתר על כן אמר רבי יהודה: מי שיש לו בתים בשני צדי רשות הרבים - עושה לחי מכאן ולחי מכאן, או קורה מכאן וקורה מכאן. מערבין ונושא ונותן באמצע. אמרו לו: אין מערבין רשות הרבים בכך. מודין חכמים לרבי יהודה, במעשה בגינוסר, שזה פתח דלת קרפיפו וסתם רשות הרבים, וזה פתח דלת קרפיפו וסתם רשות הרבים - שמערבין ונושאים ונותנים באמצע, שכל מחיצה הנעשית לשבת, בין אנוסין בין שוגגין, בין מטעין בין מזידין - הרי זה מחיצה. החזירו הפתחים למקומן - חזרו לאסורין. חצר שגגותיה מבצרין⁶ - כל אחד ואחד רשות לעצמו.

³ הצר אשר גגות הבתים שבתוכה הם שווים לקרקע החצר, הינו שהבתים בנויים במקום נמוך שבהצר.

³ בספרים פתוב להפוך, והנהתי על פי חזון יחזקאל, ועין בהנהגות הגר"א ז"ל.

⁴ סותם את החלון עם ענפים.

⁵ צייגי קברים.

י. פל גגות העיר - רשות אחת הן. אסור להעלות ולהוריד מן הגגין לחצר ומן החצר לגגין, וכלים ששבתו בחצר - מתר לטלטלן בגגין, ובלבד שלא יהא גג גבוה עשרה או נמוך עשרה; דברי רבי מאיר. וחקמים ואמרים: כל אחד ואחד רשות לעצמו, ואין מטלטלין בו אלא בארבעה. אמר להם רבי מאיר: אי אתם מודים באנשי חצר ששכחו ולא ערבו, שאסור להכניס ולהוציא מחצר לפתים, ומבתים לחצר, וכלן ששבתו בחצר - מתרין לטלטל בחצר, מה נשתנה גג מחצר? אמרו לו: לא! אם אמרת בחצר, שאין תחתיה דירין! אמר להם: אף חצר, פעמים שיש תחתיה דירין. אמרו לו: לא! אם אמרת בחצר, שאין כל אחד ואחד מפיר את שלו, תאמר בגגות, שכל אחד ואחד מפיר את שלו? אמר להם: הרי שהיתה חלוקה, או שהיתה עשויה פספס⁷, לא כל אחד ואחד מפיר את שלו? אמר רבי שמעון בן אלעזר: עד כאן היתה תשובה. רבי שמעון אומר: הגג, והמרפסת, החצר והאכסדרה - כלן רשות אחת הן.

ב. שתי גזוזטאות, זו פנגד זו ברשות הרבים, ובין זו לזו ארבעה טפחים - מערבין שנים ואין מערבין אחד. פחות מכאן - מערבין אחד ואין מערבין שנים. שלש דיוטאות, זו למעלה מזו, זו למעלה מזו - העליונה והתחתונה של אחד, ואמצעית של אחר - לא ישלשל מן העליונה לתחתונה דרך האמצעית, שאין משלשלין מרשות לרשות דרך רשות, אבל משלשל הוא מן העליונה לתחתונה שלא בדרך אמצעית. משלשל אדם קדרה של בשר ונותנה על גבי זיו שרחב ארבעה טפחים. היתה חלון באמצע, שהיא ארבעה על ארבעה טפחים - אסור, שאין משלשלין מרשות לרשות דרך רשות.

ג. צנור המקלח לרשות הרבים, אחד זין ואחד שמן - קולט, בין ביד בין בפלי, ומכניס לתוף ביתו. היתה עומד ברשות היחיד, ופשט ידו לרשות הרבים, והיא מלאה אוכלין ומשקין - מכניסה אצלו. היתה עומד ברשות הרבים, ופשט ידו לרשות היחיד, והיא מלאה אוכלין ומשקין - מוציאה אצלו. גמל שראשו ורבו בפנים - אובסין אותו בפנים. בחוץ - אובסין אותו בחוץ. אותן פלים שפותחין ונועלין בהם, שפקקעות -

מסכת ערובין פרק שמיני

א. שתי חצרות, אחת פתוחה לצפון ואחת פתוחה לדרום, ונגותיהן שוין - הגגין רשות לעצמן. והחצרות - כל אחת ואחת רשות לעצמן. היתה אחת מהן גבוהה עשרה טפחים, ומעטה באבנים, ובכפתים⁹ ובסלם הצורי, או שהביא נסר

⁹ במקורות (כפסי גיז).

⁷ סימנים עד היכן מגיעה הדירה של כל אחד.

⁸ הינו שדאי כל אחד מפיר את שלו.

אסורין. אחרים אומרים: אף שבבקרקות, פותחין ונועלין בהם.

ד. הכוחה¹⁰ ברשות הרבים, וכל מי שנחלש רקו בפיו - לא יהלך ברשות הרבים, עד שיִרְוֹק.

ה. שמי מטהרות זו על גב זו - נוטל את הפקק מבנתים ומשיקן, ומחזיר את הפקק למקומו. רבי שמעון בן מנסיא אומר: שמי ברכות, אחת של חמין ואחת של צונן - נוטל את הפקק מבנתים, כדי שיִרְדו חמין לתוך הצונן, וצונן לתוך החמין, ובלבד שלא יחזיר את הפקק למקומו. ולא עוד, אלא שנוטל את הפקק כדי שיצאו המים וילכו להם, ואם בשביל שתנגב - אסור. ופוקקין את הביב בסודרין, ובכל דבר המטלטל, כדי שלא יציפו המים את האוכלין ואת הכלים. אין פוקקין את הביב כדי שיִרְדו המים לבור. רבי מנחם איש גליא אומר: צנור שעלו בו קוצים וקישושיות¹¹ - דורסן בגלל בצנעא, כדי שיצאו המים וילכו להם.

ו. חבילה של עצים וסוכה של קוצין שהתקינם לפרצה שבחצר, אם היו קשורות ותלויות - פותחין ונועלין בהם בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. אם לאו - אין פותחין ונועלין בהן. אחרים אומרים: היתה כבושה באבנים מראשה אָחַד - אין רשאי לגע בהן. נתלו בה קוצין ודוקרנין - מפשר בידו בצנעא, ובלבד שלא יקרע. ושל בהמה - דורס בגליו.

מחצלות פרושות על פתחי חניות ברשות הרבים, אם היו קשורות ותלויות - פותחין ונועלין בהם. ואם לאו - אין פותחין ונועלין בהם. עשה להם ציר של קנים, ושל שבלין ושל כל דבר - פותחין ונועלין בהם בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. דלת שיש לה ציר - פותחין ונועלין בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב. נשברו ציריה - אין פותחין ואין נועלין בה ביום-טוב, ואין צריך לומר בשבת. דלת הנגררת, ומחצלת הנגררת, וקנקן הנגרר, בזמן שהן קשורין ותלוין פותחין ונועלין בהם בשבת, ואין צריך לומר ביום-טוב.

ז. היה יושב וקורא בספר על האסקפה, ונתגלגל הספר מידו, ולפנים ולחוץ - גוללו מכאן ומכאן ומניחו על האסקפה. אבל מפתח אינו כן, אלא בזמן שהמפתח למטה מעשרה טפחים - נוטל את המפתח מן האסקפה, ונותנו למנעול, ופותח ונוטל כלי מתוך הבית, ומחזירו למנעול, ונועל ומניח המפתח בחלון שעל גב שקוף. אם יש כפי החלון ארבעה על ארבעה טפחים - אסור, שאין מטלטלין מרשות לרשות.

ח. מלבן של ספקלרין¹² ותרסין של חניות - פותחין ונועלין בהן. אם היו נשמטים - אסורים. נגר נשמט¹³ - אסור.

¹³ שנפסק החבל שהוא קשור בו, וכשפותח אותו הוא מניחו בכרן וזוית.

¹⁰ מלשון ביהו וניעו.

¹¹ מלשון לקושש קש.

¹² מראה ושיפועל.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

נְקַמְזוּ¹⁴ - מִתֵּר. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: נִקְמָז, אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ נִשְׁמָט - אֲסוּר.

ט. נָגַר נִגְרָר, אִם הָיָה קָשׁוּר וְתִלּוּי - פּוֹתְחִין וְנוֹעְלִין בּוֹ. וְאִם לֹא - אֵין פּוֹתְחִין וְנוֹעְלִין בּוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: קָשׁוּר אֵף עַל פִּי שְׂאִינוּ תִּלּוּי. אֵיזְהוּ נִגְרָר? הַגּוֹרֵר שְׁנוּעְלִין בּמִקְדָּשׁ, אֲבָל לֹא בַמִּדְּיָנָה, כָּל שֶׁקָּשׁוּר וְתִלּוּי וְרֹאשׁ אֶחָד מִגִּיעַ לְאֶרֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: זֶה - אֵף בַּמִּדְּיָנָה מִתֵּר, אֲלֵא אֵיזְהוּ נִגְרָר שְׁנוּעְלִין בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַמִּדְּיָנָה? כָּל שְׂאִינוּ לֹא קָשׁוּר וְלֹא תִלּוּי, וְשׁוֹמְטוֹ וּמַנִּיחוֹ בְּזוּיָת.

י. הַמוֹצֵא תַּפְלִין - מִכְּנִיסָן זֹג זֹג. רַבִּין גְּמַלְיָאֵל אֹמֵר: שְׁנַיִם שְׁנַיִם. אֶחָד הָאִישׁ וְאֶחָד הָאִשָּׁה, אֶחָד חֲדָשׁוֹת וְאֶחָד יְשׁוּנוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר בְּחֲדָשׁוֹת וּמִתֵּיר בַּיְשׁוּנוֹת. הַמוֹצֵא סֶפֶר בַּשָּׂדֶה - יוֹשֵׁב וּמִשְׁמָרוֹ, וּמִחֻשֵׁף עָלָיו, וְנוֹטְלוֹ וְכֹא לּוֹ. וּבִשְׁעַת הַסַּכָּנָה - מִכְּסֵן וְהוֹלֵךְ לּוֹ. אִם הָיָה גִשְׁמַיִם יוֹרְדִין - הוּא מִתְעַטֵּף בְּכַבְדּוֹ וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ.

יא. מִי שֶׁיָּצֵא לְרֵשׁוֹת הַרְבִּים, וְנִזְכַּר שֵׁשׁ תַּפְלִין בְּרֹאשׁוֹ - מְכַסֶּה אֶת רֹאשׁוֹ עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְבֵיתוֹ, וּמְכַסֶּה אוֹתוֹ. אִם הָיָה בֵּית הַמִּדְרָשׁ - נוֹטֵלָן וּמַנִּיחִין בְּמָקוֹם הַמְצַנֵּעַ. מִחֲזִירִין צִיר הַתַּחְתּוֹן שֶׁל דָּלֶת, שְׂדֵה, תְּבֵה וּמַגְדֵּל, וְאֵין מִחֲזִירִין צִיר הַעֲלִיּוֹן.

¹⁴ שְׁנַתְּחַב בְּחֹר הָאֶסְקֶפָה וְנִפְתַּח אוֹתוֹ הַחֹר, וְרֹאשׁוֹ מִגִּיעַ לְאֶרֶץ וְנֹקֵב וְנִכְנֵם בְּאֶרֶץ.

¹⁵ מֵאוֹזְנַיִם.

¹⁶ כְּנֶסֶח הַסְּפָרִים כְּתוּב: מִשִּׁיחָה, וְהוּא הַחֶבֶל שֶׁדוֹלֵים עִמּוֹ מִן הַבּוֹר.

שֶׁל בּוֹר, שֶׁל יָצִיעַ, וְשֶׁל דוֹת - הָרִי זֶה לֹא יִחְזִיר. וְאִם הִחְזִיר - חִיב חֻטָּאת.

יב. נִימַת כְּנֹר שְׁנַפְסָקָה - קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ. קִשְׂרָה וְנַפְסָקָה - אֵין קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ. אֲמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֲלֶעָזָר: וְהֵלֵא אִם קוֹשְׁרִין אוֹתָהּ אֵין לָהּ קוֹל! אֲלֵא מְשַׁלְּשֵׁל שֶׁל מַעְלָה וְעוֹנֵב לְמַטָּה.

יג. כִּהֵן שֶׁעֲלָתָה בּוֹ יִבְלֵת בְּמַתְנִיּוֹ - חִכְרוּ חוֹתְכָה לוֹ בְּשָׁנָיו, בַּמִּקְדָּשׁ אֲבָל לֹא בַמִּדְּיָנָה, אִם בְּכָלִי - כָּאֵן וְכָאֵן אֲסוּר.

יד. אֵין מְמַלְאִין בַּעֲדָשָׁה¹⁵ בַּשַּׁבָּת, אִם כְּחֶס עַל חֶבֶל וְעַל הַמְּשִׁירִים¹⁶ - הָרִי זֶה מִתֵּר. אֵין מְמַלְאִין מִבְּאֵר הַקָּר בְּגִלְגַּל בְּיוֹם-טוֹב, וּכְשֶׁעָלוּ בְּנֵי הַגּוֹלָה וְחָנוּ עָלֶיהָ, הַתִּירוּ לָהֶם נְבִיאִים שְׁבִינֵיהֶם, לְהֵיחֹת מְמַלְאִין מִבּוֹר הַקָּר בְּגִלְגַּל בְּיוֹם-טוֹב, וְלֹא כָּל בּוֹר וְדוֹת הַקָּר הַתִּירוּ, אֲלֵא אוֹתוֹ בּוֹר שֶׁחָנוּ עָלֶיהָ בַּלְבַּד.

טו. הַלְכוֹת שַׁבָּת, חֲגִיגוֹת וּמַעֲלִלוֹת - כְּהַרְרִים תִּלּוּין בַּשַּׁעֲרָה. מִקְרָא מַעֲט וְהַלְכוֹת מְרֻבּוֹת, וְאֵין לָהֶם עַל מֵה שִׁיִּסְמַכּוּ.

טז. מִכָּאֵן אֲמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: צָבְתָא בְּצָבְתָא מִתְעַבֵּד, צָבְתָא קְדַמִּיָּתָא בְּמָה מִתְעַבֵּד? הֵא לֹא בְרִיָּה הוּא!¹⁷

יז. הַדִּינִין, וְהַעֲבוּדוֹת, הַטְּהָרוֹת, וְהַטְּמְאוֹת, וְהַעֲרִירוֹת, וּמוֹסָף עָלֶיהֶן

¹⁷ הַצָּבְתָּ שְׁעוֹשִׂים הַנִּפְחִים, עַל יְדֵי צָבְתָּ אַחֲרֵת הִיא גְּשׁוּיָה, שְׂאוֹחָהּ בְּצָבְתָּ וּמְכָה בְּקוֹרְנָם עַד שֶׁנִּנְעָשִׂיתָ. וְזֶה מִשְׁלַל, כְּשֶׁם שְׂמֻצְבַת אַחַת נִנְעָשׂוּ כְּפֹה צָבְתוֹת, כִּף מִשְׁבוֹת אַחַת לְמֹדוֹ לְגֹזֵר אַחַר כִּף כְּפֹה שְׁבִיתוֹת.

הערכין, והתרמין, והקדשות, ומעשר שני, מקרא מרבה, ומדרשות והלכות מרביות, ויש להן על מה שסימכו. אבא יוסי בן חנן אומר: אלו שמונה מקצוע תורה - גופי הלכות הן.

מסכת פסחים פירק ראשון

א. אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר. אין בודקין, לא לאור החמה, ולא לאור הלבנה, ולא לאור האבוקה, אלא לאור הנר, מפני שאור הנר יפה לבדיקה. אף על פי שאין ראיה לדבר - זכר לדבר, שנאמר (שמות יב, יט): "שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם", ואומר (בראשית מד, יח): "ויחפש בגדול החל", ואומר (צפניה א, יב): "והיה בעת ההיא אחפש את ירושלים בגרות"; ואומר (משלי כ, כז): "גר אלהים נשמת אדם חפש כל חדרי בטן".

ב. בית שמאי אומרים: שתי שורות על פני כל המרתף, שורה החיצונה הרואה את הפתח, והעליונה הרואה את הקורה, ושלפנים הימנה ושלמטה הימנה - אין צריך בדיקה. בית הלל אומרים: שתי שורות החיצונות שהן העליונות, העליונה הרואה את הפתח ואת הקורות, ואת שניות שלמטה הימנה, אבל שלפנים הימנה - אין צריך לבדק.

ג. חורי הבית, העליונים והתחתונים, ונג היציע, והדות, ונג הבית, ונג המגדל, ורפת בקר, ומתבן, ולולין, ואוצרות זין, ואוצרות של שמן - אין צריכין בדיקה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: מטה שהיא חוצצת וחולקת את כל הבית,

ועצים ואבנים מנחים תחתיה - בודק את צד החיצון, ואין צריך לבדק את צד הפנימי.

ד. היוצאין בו בשירא, והמפרש בספינה, לפני שלשים יום - אין צריך לבדוק. בתוף שלשים יום - בודק ומשפים, והולך לדרכו.

ה. רבי יהודה אומר משום רבן גמליאל: שתי חלות של תודה פסולות, מנחות על גב האצטבא, כל זמן שמנחות - כל העם אוכלין חלין. נטלה אחת מהן - כל העם אוכלין תרומה. נטלו שתיהן - שורפין אלו ואלו. ארבעה עשר שחל להיות בשבת - מבערין את הכל מלפני השבת, ושורפין תרומות טמאות, תלויות וטהורות כאחת; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: טהורות בפני עצמן ותלויות בפני עצמן, וטמאות בפני עצמן. אמר רבי שמעון: לא נחלקו רבי אליעזר ורבי יהושע על הטהורה ועל הטמאה - שאין שורפין, על התלויה ועל הטהורה - ששורפין, על מה נחלקו? על התלויה ועל הטמאה, שרבי אליעזר אומר: תשרף זו בעצמה וזו בעצמה. ורבי יהושע אומר: שתיהן כאחת. אמר רבי יוסי: אין הנדון זה דומה לראיה! כשהעידו רבותינו, על מה העידו? אם על הבשר שנטמא בולד הטמאה ששורפין אותה עם הבשר שנטמא באב הטמאה, זה טמא וזה טמא! אלא שזה טמא טמאה חמורה וזה טמא טמאה קלה, אם על השמן שנפסל בטבול יום שמדליקין אותו בגר שנטמא בטמא מת - זה פסול וזה טמא, אף אנו מודים בתרומה שנטמא בולד הטמאה, שורפין אותן עם תרומה שנטמאת באב הטמאה,

אף על פי שמוסיפין לה טמאה על טמאתה. אבל היאך נשרף התלויה עם הטמאה, נמצא זה מטמאתה שמא יבא אליהו ויטהרנה? בית שמאי אומרים: אין שורפין בשר טהור עם בשר טמא, ובית הלל מתירין.

ו. בראשונה היו אומרים: אין מוכרים חמץ לנכרי, ואין נוהגין לו במתנה, אלא כדי שיאכל עד שלא הגיע שעת בעור, עד שבא רבי עקיבה ולמד - שמוכרין ונוהגין במתנה אף בשעת הבעור. אמר רבי יוסי: אלו דברי בית שמאי, ואלו דברי בית הלל, הכריע רבי עקיבה לסייע דברי בית הלל. רבי יהודה אומר: פותח הבבלי וכל מיני פותח - אסור למכר שלושים יום קדם הפסח.

ז. האוכל חמץ אחר חצות, וחמץ שעבר עליו הפסח - הרי זה בלא תעשה ואין בו פרת. תוך זמנו - עובר עליו בלאו וכרת. דברי רבי יהודה; רבי שמעון אומר: כל שאין בו פרת - אין בו לא תעשה. חמץ לפני זמנו ולאחר זמנו - אין עוברים עליו בלא כלום. תוך זמנו - עובר עליו בכרת ובכלאו, ועל לא הודע אשם תלוי. ומשעה שאסור באכילה - אסור בהנאה. האוכל כזית חמץ בפסח - חייב על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת ועל לא הודע אשם תלוי.

ח. האוכל תרומת חמץ בפסח - פטור מן התשלומין ומדמי עצים לכהן; דברי רבי עקיבא. רבי יוחנן בן נורי מחיב. אמר רבי יוחנן בן נורי: נמתי לו לרבי עקיבה, מפני מה האוכל תרומת חמץ בפסח אין משלם דמי עצים לכהן? ומה נשתנית זו משאר ימות השנה, שבשאר ימות השנה משלם דמי עצים לכהן? אמר לו: לא,

אם אמרת בתרומה טמאה בשאר ימות השנה, שאף על פי שאין לו בה התר אכילה - יש לו בה התר הסקה, תאמר בזה שאין לו בה, לא התר אכילה ולא התר הסקה?! הא למה זה דומה? לתרומת תותים וענבים שנטמאו, שאין לו בה התר אכילה ולא התר הסקה, במה דברים אמורים? במפריש תרומה והחמיצה, אבל במפריש תרומת חמץ בפסח זה, אינה קדושה.

ט. האוכל קדש חמץ בפסח - אינה כתרומה. האוכל קדש חמץ בפסח, בשוגג - משלם קרן וחמש ואשם ודאי ואשם תלוי. במזיד - פטור. במה דברים אמורים? במפריש קדש והחמיצו, אבל במפריש קדש חמץ בפסח זה, אינה קדושה.

י. אחד האוכל, אחד הממחה, והשותה, אכל וחרז ואכל, וחרז ואכל, אם יש מאכילה ראשונה עד סוף אכילה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. שתה, וחרז ושתה, וחרז ושתה, אם יש מתחלת שתיה ראשונה עד סוף שתיה אחרונה כדי אכילת פרס - מצטרפין. ואם לאו - אין מצטרפין. כשם שאכילה בכזית - כך שתיה בכזית. ושתיה ואכילה אין מצטרפין. אכל כזית, אפלו מחמשת המינים - הרי אלו מצטרפין, אכל כחצי זית, ונודע לו, וחרז ואכל כחצי זית אחר, אפלו ממין אחד - אין מצטרפין.

יא. חמץ של נכרים - מתר אחר הפסח מיד. רבן שמעון בן גמליאל, ורבי ישמעאל בן רבי יוחנן בן ברוקה

תּוֹסֵפֶת

הַשָּׁלֵם

אומרים: אף של הקדש מתר אחר הפסח מיד.

ופועלי נכרים נכנסין לשם, חמץ שנמצא שם אחר הפסח - אסור בהנאה, ואין צריך לומר באכילה.

מסכת פסחים פרק שני

א. חמץ של כותים, מאימתי מתר אחר הפסח? של בעלי בתים - אחר שלש שבתות. של אפיה ושל נחתומים בכפרים - עד שלשה ימים. ובכרכין - עד שלשה תנורין. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות - של אפיה. אם היה הרבה בני הבית, או שעשה משתה לבנו ואפה בשלשה תנורים זה אחר זה - מתר. ושאמרו של נחתומין בכפרים - עד שלשה ימים, ואם נדחק ואפה בשלשה תנורים זה אחר זה, אפלו ביום אחד - מתר. רבי שמעון אומר: אף כשאמרו הנחתומים בכרכים עד שלשה התנורים אסור עד שלשה ימים, שמשחרית היה בודה לו שאור כל אותו היום. במה דברים אמורים? בזמן שלא עשו פסחיהן עם ישראל, או שהקדימו יום אחד. אבל אם עשו פסחיהן עם ישראל, או שעכבו יום אחד אחר ישראל - חמצו מתר, אחר הפסח מיד.

ד. חנות של נכרים ופועלי ישראל עושין בתוכו, ומצאו בו חמץ אחר הפסח - מתר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה. חנות של ישראל ופועלי נכרים עושין בתוכה ומצאו בו חמץ אחר הפסח - אסור בהנאה, ואין צריך לומר באכילה. חנות של נכרים ופועלי ישראל עושין בתוכה, ומצאו בה חמץ אחר הפסח - מתר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה.

ה. נכרי שהלנה את ישראל על חמצו, ואמר לו: 'אם לא באתי קדם הפסח, הרי זה מכור לך אחר הפסח' - מתר באכילה, ואין צריך לומר בהנאה. ישראל שהלנה את הנכרי על חמצו, ואמר לו: 'אם לא באתי קדם הפסח, הרי זה מכור לך אחר הפסח' - אסור בהנאה, ואין צריך לומר באכילה.

ו. נכרי שבא לביתו של ישראל וחמצו בידו - אין זקוק לבער. הפקידו אצלו - חייב לבער. יחד לו בית בפני עצמו - אין זקוק לו. ישראל ונכרי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל - הרי זה מוכרו לנכרי, ונותנו במתנה, וחוזר ולקח ממנו אחר הפסח, ובלבד שיתנו לו במתנה גמורה.

ז. רשאי ישראל שיאמר לנכרי: 'עד שאתה לוקח ממנה בא ולקח במאתים, ואם אצטרף לי אבוא ואקח ממך אחר הפסח'.

ח. משכיר ישראל חמורו לנכרי להוליך עליה חמץ ממקום למקום, מצא חמץ

ב. מצה של כותים - מתרת, ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, ורבי אלעזר אוסר, לפי שאין בקיאיין בדרךקיי מצוה. רבן שמעון בן גמליאל אומר: כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדרךקין בה יותר מישראל.

ג. חמץ של עוברי עברה - מתר אחר הפסח מיד, מפני שמחליפין את השאור. החנות של ישראל ומלאי של ישראל

בדרך, אם רבה חמץ - מתר. ואם לאו - אסור.

ט. מעשה ברבן גמליאל שהיה רוכב על החמור, והיה הולך מעפו לכזיב, והיה רבי אילעי מהלך אחריו. אמר לרבי אילעי: 'טול גלוסקין מן הדרך', מצא נכרי אחר, אמר לו: 'מבגאי! טול גלוסקין הללו מאילעי! נטפל לו רבי אילעי, אמר לו: 'מהיכן אתה? אמר לו: 'מהעירות הללו של ברגנין'. ומה שמך? אמר לו: 'מבגאי'. אמר לו: 'מפירך רבן גמליאל מימיו? אמר לו: 'לאו! באותה שעה למדנו שכונן רבן גמליאל ברוח הקדש. ושלוש דברים למדנו באותה השעה, למדנו שאין מעבירים על האוכלים. ולמדנו שהולכים אחר רוב הולכי דרכים. ולמדנו שחמצו של נכרי אחר הפסח מתר בהנאה, כיון שהגיע לכזיב, בא אחד ושאל על נדרו, ואמר לזה שעמו: 'כלום שתינו רביעית יין האיטלקי? אמר לו: 'הן'. - 'אם כן יטיל אחרינו עד שיפיג יינו'. וטיל אחריו שלושה מילין, עד שהגיע לסלמה של צור, כיון שהגיע לסלמה של צור, נרד רבן גמליאל מן החמור, ונתעטף, וישב, והתיר לו את נדרו. והרבה דברים למדנו באותה שעה: למדנו, שרביעית יין האיטלקי משפר. ולמדנו, שכור אל יורה. ולמדנו, שהדרך מפילה את היין. ולמדנו, שאין מפירין נדרים - לא רכוב, ולא מהלך. ולא עומד, אלא מעטף ומישב.

במעשר שני בירושלים, אבל לא בכפורים. ומה הפרש יש בין מעשר שני לבכפורים? מעשר שני יש לו התר אכילה בגבולין, ובכפורים אין להם התר אכילה בגבולין.

יא. יוצאין ברקיק השרוי ובמבשל שלא נמוח; דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר: יוצאין ברקיק השרוי, ואין יוצאין במבשל, אף על פי שלא נמוח. יוצאין בספגנים הנעשים באור, ואין יוצאין בספגנים הנעשים בחמה, אין עושין סופגנים בחמה בפסח.

יב. יוצאין בפת נקיה ובהדראה, ובסריקין המצריין, ואין עושין סריקין מצריין בפסח. אמר רבי יהודה: דבר זה שאל ביתוס בן זוגין לחכמים, מפני מה אמרו אין עושין סריקין המצריין בפסח? אמרו לו: מפני שהאשה שוהה עליהן ומחמצתן. אמר להם: אפשר יעשנה בדפוס ויקבענה כיון¹⁹! אמרו לו: יאמרו - 'כל הסריקין אסורין וסריקי ביתוס מתריין'. אמר רבי אלעזר בן רבי צדוק: פעם אחת נכנסתי אחר אבא לבית רבן גמליאל, והביאו לפניו סריקין המצריין בפסח, אמרתי: 'אבא! לא כן אמרו חכמים - אין עושין סריקין המצריין בפסח'? אמר לי: 'בני! לא של כל אדם אמרו, אלא של נחתומין אמרו'. רבי יוסי אומר: עושין סריקין כמין רקיקין, ואין עושין סריקין כמין גלוסקאות.

יג. אין יוצאין, לא בחלוט, ולא במעיסה, ולא בספגנין, ולא בדובשין, ולא באסקריטין. אבל ממלא פרוסו מהן,

י. רבי יוחנן בן נורי אומר: אף הקרמית¹⁸ אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. יוצאין

19 מכון וברדיוק.

18 מין דגן.

ובלבד שיאכל פזית מצה באחרונה. יוצאין במצה מתבלת, בין שנתבלה באלפס, בין שנתבלה בקדרה. יוצאין בחררה ובמצה ישנה, ובלבד שעשאה מתחלה לשם פסח.

יד. רבי יהודה בן בתירא אומר: יוצאין בחזרת ובחרדל. רבי יהודה אומר: כל שיש בו שרף - אין יוצאין בו. רבי יוחנן בן ברוקא אומר: כל שפניו מכסיפין. אחרים אומרים: כל ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין - יוצאים בהם בין לחים בין יבשים, ואין יוצאין בהן פמושים. רבי מאיר אומר: אף יוצאין בהן יבשין, משום רבי אליעזר בן רבי יהודה אמרו: יוצאין בהן כמושין.

טו. החזרת, והמצה, והפסח - לילי יום-טוב ראשון חובה, והשאר ימים - רשות. רבי שמעון אומר: לאנשים - חובה; לנשים - רשות. הלל הגזק היה כורכן שלשתן, זה בזה ואוכלן. מאימתי אוכלן? משתחשף, לא אוכלן משתחשף - אוכלן כל הלילה, לא אוכלן כל הלילה - לא יאכלם מעתה. החזרת, והמצה, והפסח - אין מעכבין זה את זה.

מסכת פסחים פ"ק שלישי

א. בצק שבסדקי ערבה במקום העשוי לחזק - אינו חוצץ ואינו עובר. ובמקום שאינו עשוי לחזק - חוצץ ועובר. אם יש פזית במקום אחד, בין כף ובין כף - חוצץ ועובר. היה פחצי זית מפאן וכחצי זית מפאן, וכמין חוט באמצע, אם נטלין שלשתן כאחד - הרי זה צריך לבערם, ואם לאו - אינו צריך לבער.

ב. ערכת העבדנין שנתן לתוכה קמח תוף שלושה ימים - חייב לבער. קדם שלשה ימים - אינו חייב לבער, מלוגמא שנסרחה - אינו צריך לבער. הקילור, והאספגנית, והרטיה, שנתן לתוכה קמח - אין צריך לבער. חרסת שנתן לתוכה קמח - הרי זה אסור. חלות בצק שעפשו או שייבשו - הרי אלו אסורים.

ג. חמוץ שירד לתוף הבור - הרי זה כמבער. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: קמח קלי שירד לתוכה דלף - אין בו משום חמץ.

ד. השורה חטים ושעורים במים והחמיצו - הרי אלו אסורות. רבי יוסי אומר: השורה שעורין במים ונתבקעו - הרי אלו אסורות. ובחמץ - בין כף ובין כף מטר, מפני שהחמץ צומתן.

ה. אין לשין את המצה ברותחין - מפני שהן חולטין. ולא בפושרים - מפני שמחמיצין. אבל לשין אותה בצונן, אין לשין את המצה בשאר משקין, ואם לש, רבן גמליאל אומר: תשרף מיד, וחכמים אומרים: תאפה. אבל מקטפין אותה בכלן.

ו. מי תשמישו של נחתום שופכין אותו במקום האשברן, ואין שופכין אותו במקום מדרון - מפני שמתפנסות ובאות לידי חמוץ.

ז. האשה שפנסה מי תשמישו של נחתום ללוש בהן למוצאי יום-טוב - הרי אלו אסורין. יתר על כן, היו נשים נוהגות שלא היו לשין במוצאי יום-טוב בחמין שהוחמו ביום-טוב. אמר לו רבי אליעזר לרבי יהושע: היאך אתה אומר

אבא ביבנה, וְחַל אַרְבָּעָה עָשָׂר לַהֲיוֹת
בְּשַׁבָּת. וּבָא זִוְנִין, מִמְּנָה שֶׁל רַבֵּן
גְּמְלִיאֵל, וְאָמַר: 'הִגִּיעַ עַת לְבַעַר הַחֲמִץ';
וְהִלְכְתִּי אֲנִי וְאָבָא לְבֵית רַבֵּן גְּמְלִיאֵל,
וּבְעֵרְנוּ אֶת הַחֲמִץ.

י. אֵיזָה הוּא "צוֹפִים"? הֲרוּאָה וְאִינוּ
מִפְסִיק. מִכָּאן אַתָּה אוֹמֵר: הֵהוּלֵךְ
לְשָׁחוֹט אֶת פֶּסְחוֹ, וְלִמּוֹל אֶת בְּנוֹ, וְלֶאֱכֹל
סְעוּדַת אַרוּסִין בְּבֵית חֲמִיו, וּנְזַכֵּר שִׁישׁ לוֹ
חֶמֶץ בַּתּוֹךְ הַבַּיִת, אִם יֵשׁ לוֹ שֶׁהוּא כְּדִי
שְׂיַחְזֹר לְבֵיתוֹ - חוֹזֵר. וְאִם לֹא - אִינוּ
חוֹזֵר, וּמִבְטְלוּ בְּלִבּוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל סְעוּדָה שְׂאִינָה שֶׁל
מִצְוָה - אֵין חֶבֶר רְשָׁאי לֶאֱכֹל הִימְנָה. אִם
עָבַר צוֹפִים - שׁוֹרְפוֹ בְּמִקּוּמוֹ, וְאִם לֹא -
חוֹזֵר וְשׁוֹרְפוֹ לְפָנֵי הַבִּירָה מַעְצִי
הַמַּעְרָכָה, הֲיִי, לֹא אָמְרוּ לְחֹזֵר, אֲלֵא
לְהִקְלַע עָלָיו. עַד כַּמָּה הֵן חוֹזְרִין? בֶּן
בְּתִירָה אוֹמֵר: עַד כְּשֵׁנִי בִּיצִים, וְלֹא
מְצִינוּ לוֹ חֶבֶר. רָצָה לְשׁוֹרְפוֹ לְפָנֵי בִירָה
מַעְצִי עֲצָמוֹ, אוֹ עַל גַּגּוֹ מַעְצִי הַמַּעְרָכָה -
אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

יא. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְהַחְזִיר אֶת הַקְּדוּשִׁין -
מִחֲזִירִין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא לְחֹזֵר - אֵין
מִחֲזִירִין אוֹתוֹ. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לַעֲשׂוֹת
מַעֲמֵד וּמוֹשֵׁב - עוֹשִׁין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא
לַעֲשׂוֹת - אֵין עוֹשִׁין. אֵין מַעֲמֵד וּמוֹשֵׁב
פְּחוֹת מִשְׁבַּע פְּעָמִים. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ
לְשָׂאוֹל שְׁלוֹם אַבְלִים בְּשַׁבָּת - שׁוֹאֲלִין.
מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא לְשָׂאוֹל - אֵין שׁוֹאֲלִין.
מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לַהֲיוֹת אַבְלִים הוֹלְכִין לְאַחַר
הַמָּטָה - הוֹלְכִין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא לְהִלָּךְ
- אֵין הוֹלְכִין. מְקוֹם שְׁנֵהֲגוּ לְהַדְלִיק אֶת
הַנֵּר בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - מְדַלִּיקִין. מְקוֹם
שְׁנֵהֲגוּ שְׁלֵא לְהַדְלִיק - אֵין מְדַלִּיקִין. רַבִּי
שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: מְדַלִּיקִין

שְׁמַפְרִישִׁין חִלָּה בְּטַמְאָה בְּיוֹם-טוֹב,
וְהַפְּתוּב אוֹמֵר (שְׁמוֹת יב, יט): "שָׂאֵר לֹא
יִמְצָא בְּבִתְכִיכֶם"? אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
לְדַבְּרֵנוּ, הֲרִי הוּא עוֹבֵר מִשׁוּם: "לֹא
תַעֲשֶׂה כָּל מְלָאכָה". אָמַר לִיהֵ רַבִּי
אֶלְעָזָר: עֲדוּן הַדְּבָר שְׁקוּל, מִי מְכַרְיעוּ?
אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: אֲנִי אַכְרִיעַ, כְּשֵׁאֲנִי
עוֹשֶׂה בְּדִי נִמְצָאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה,
וְהִי הוּא בְּדִי. כְּשֵׁאֲנִי מְנִיחָה כְּמוֹ
שְׁהִיא, נִמְצָאתִי עוֹבֵר עַל לֹא תַעֲשֶׂה וְאִינוּ
בְּדִי.

ח. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: שְׁלֹשׁ נְשִׁים עוֹסְקוֹת
בְּכֶצֶק כְּאַחַת, אַחַת לְשָׂה וְאַחַת עוֹרְכַת,
וְאַחַת אוֹפָה, לְשָׂה - הִיא מְקַטְפַת
וְחַבְרָתָה לְשָׂה תַחְתֶּיהָ. הִיא מְקַטְפַת -
הִיא אוֹפָה וְחַבְרָתָה מְקַטְפַת תַּחְתֶּיהָ,
וְהַשְּׁלִישִׁית לְשָׂה. אוֹפָה - הִיא לְשָׂה
וְחַבְרָתָה אוֹפָה תַחְתֶּיהָ, וְהַשְּׁלִישִׁית
מְקַטְפַת, וְחוֹזְרוֹת חֲלִילָה. כָּל זְמַן
שְׁעוֹסְקוֹת בְּכֶצֶק אִינוּ בָּא לִידֵי חֲמוּץ.
כַּמָּה הוּא שְׁעוֹר הָעֶסֶה? רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל בֶּן
רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אוֹמֵר: בְּחִיטִין - עַד
שְׁלִשֶׁת קַבִּין. וּבְשַׁעוּרִין - עַד אַרְבַּעַת
קַבִּין. וְכָל זְמַן שְׁהֵאֲשָׂה עֶסוּקָה בּוֹ - אִינוּ
בָּא לִידֵי חֲמוּץ. רַבִּי נֶתָן אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי
אֶלְעָזָר: חֲלוּף הַדְּבָרִים.

ט. אַרְבָּעָה עָשָׂר שָׁחַל לַהֲיוֹת בְּשַׁבָּת -
מְבַעְרִין אֶת הַכָּל מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת, וְאוֹפִין לוֹ
מִצָּה מְעַרְב שַׁבָּת. תְּרוּמָה טְהוּרָה וְטַמְאָה
- מְבַעְרִין אוֹתָן מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת; דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. וְחַכְמִים אוֹמְרִים: חֲלִין - בְּזַמְנָן,
תְּרוּמָה טְהוּרָה וְטַמְאָה - מְבַעְרִין בְּשַׁבָּת.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק: תְּרוּמָה
מִלְּפָנֵי הַשַּׁבָּת - שְׂאוּכְלִיָּה מוּעָטִין, וְחֲלִין
בְּשַׁבָּת - שְׂאוּכְלִיָּה מְרַבִּין. אָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי צְדוּק: פֶּעַם אַחַת שַׁבָּת

בפונדקאות ובבית המים, אלו שאמרו מדליקין ואלו שאמרו אין מדליקין - שניהם לא נתפנונו אלא לדבר אחד: משום הרגל עברה.

יב. מקום שנהגו לעשות מלאכה במחבר לקרקע עד חצות - עושין, מקום שנהגו שלא לעשות - אין עושין.

יג. מאימתי ארבעה עשר אסור במלאכה? רבי אליעזר בן יעקב אומר: מאור ארבעה עשר. רבי יהודה אומר: משתנן החמה. אמר רבי אליעזר בן יעקב לרבי יהודה: היכן מצינו שמקצת היום אסור במלאכה ומקצתו מותר? אמר לו רבי יהודה: הוא עצמו יוכיח על עצמו, שמקצתו מותר באכילת חמץ ומקצתו אסור.

יד. וחקמים אומרים: אף מקום שאמרו אין עושין מלאכה בערבי פסחים עד חצות, אבל שלש אמוניות עושין: החיטין, והספרין, והכובסין. החיטין - שכן מצינו הדיוט תופר כדרפו במועד. הספרין - שכן נזיר ומצרע, ומי שעלתה לו מכה בראשו, מספרין במועד. הכובסין - שכן הפאין ממדינת הים, והיוצא בית האסורים מכבסין במועד. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: אף הרצענין, שכן עולי רגלים מתקנין מנעליהן וסנדליהן בחלו של מועד. הובל שבחצר - מסלקין אותו לצדדין, שברפת ושבחצר - מסלקין אותו לאשפה.

טו. ששה דברים עשו אנשי יריחו שלשה ברצון חכמים, ושלשה שלא ברצון חכמים. ואלו ברצון חכמים: מרביבין דקלים בערבי פסחים כל היום כלו, וכורכין את שמע, וקוצרין לפני העמר - ברצון חכמים. ואלו שלא ברצון חכמים: גודשין לפני העמר, ואוכלין נשורין בשבת, ומתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה; דברי רבי מאיר. אמר לו רבי יהודה: אם ברצון חכמים היו עושין, יהו כל אדם עושין כן! אלו ואלו שלא ברצון חכמים. על שלשה מחו בידן, ועל שלשה לא מחו בידן, ואלו שלא מחו בידן: מרביבין דקלים בערבי פסחים כל היום, וכורכין את שמע, וקוצרין וגודשין לפני העמר - ולא מחו בידן. אלו שמחו בידן: מתירין גמזיות של הקדש - של חרוב ושל שקמה. ואוכלין נשורין בשבת, ונותנין פאה לירק - ומחו בידן חכמים.

טז. ביצד כורכין את שמע? אומרים: "שמע ישראל", ולא היו מפסיקין. רבי יהודה אומר: מפסיקין היו, אלא שלא היו אומרים: "ברוך שם כבוד מלכותו" וגו'.

יז. ביצד נותנין פאה לירק? לא היו נותנין אלא ללפת ולקפלוט - מפני שלקיטתן כאחת. רבי שמעון אומר: אף לחרוב. אמר רבי יוסי: מעשה בבנו של נבו הוי'²⁰, שנתן פאה ללפת, ובא אביו ומצא עניים על פתח גנתו. אמר להם: בני! לא נחוש לדברי חכמים? השליכו מה שבידכם! והשליכו, ונתן כפלים

²⁰ שם אדם.

במעשר. ולא שהיתה עינו צרה, אלא שחש לדברי חכמים.

יח. כיצד אוכלין נשורין בשבת? שהיו פותחין גגותיהן ופרדסותיהן לעניים שהיו בשני בצרת, והיו עניי ישראל נכנסין ואוכלין נשורין - מותרות תמרים בשבת. כיצד מתירין גמזיות הקדש? אמרו להן: אבותינו, כשהקדישו, לא אגרוף באין ונוטלין אותן ברוע, ואנו נתיר גמזיות של הקדש ושל חרוב ושל שקמה? אמרו להם חכמים: אי אתם מודין שגדולי הקדש אסורין?

מסכת פסחים פרק רביעי

א. הביא אשמו ולא הביא גזלו - לא יהא ממרס בדמו, עד שיביא גזלו, אלא תעבר צורתו ויוצא לבית השרפה. הביא אשמו ולא הביא מעילתו - לא יהא ממרס בדמו עד שיביא מעילתו, אלא תעבר צורתו ויצא לבית השרפה. מצורע שהביא חטאתו קדם לאשמו - לא יהא אחר ממרס בדמה, עד שיביא אשמו, אלא תעבר צורתה ותצא לבית השרפה.

ב. כל הקדשים שהקריבן קדם לתמיד של שחר, או שעכבן אחר תמיד של בין הערבים - הרי אלו פסולין, שאין לה קדם תמיד של שחר אלא קטרת בלבד, שנאמר: "בבקר בבקר", ואין לה דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטרת, ונרות, ופסח בערבי פסחים, ומחסרי פפרה בערב פסח - שטובל שנית ואוכל את פסחו לערב. רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מחסרי

כפרה אף בשאר ימות השנה - שטובל ואוכל בקדשים לערב.

ג. שחטו לשמו, ומרק שלא לשמו - פשר, מפני שהכשר בשחיטה. כיצד שלא לאוכליו? שחטו לחולה ולזקן שאינם יכולין לאכל בנית. כיצד שלא למנויו? נמנו עליו חבורה זו, ושחטו לשם חבורה אחרת. שחטו למלין, ולערלין, לטהורין, ולטמאין - פשר. אבא שאול אומר: והדין נותן שיהא פסול, הואיל והזמן פוסל, וערלה פוסלת, מה זמן עשה בו מקצתו ככלו, אף ערלה נעשה בה מקצתה ככלה, או כלף לדרף זו, הואיל וערלה פוסלת וטמאה פוסלת, מה טמאה לא עשה בה מקצתה ככלה, אף ערלה לא נעשה בה מקצתה ככלה, נראה למי דומה? דנין דבר שאינו נוהג בכל הזבחים, מדבר שאינו נוהג בכל הזבחים, ואל יוכיח זמן שנוהג בכל הזבחים. או כלף לדרף זו, דנין דבר שלא התר מכללו מדבר שלא התר מכללו, ואל תוכיח טמאה שהתרה מכללה.

ד. השוחט את הפסח על החמץ בארבעה עשר - עובר בלא תעשה, והפסח עצמו - פשר, ויוצא בו ידי חובתו בפסח. אחד השוחט, ואחד הזורק, ואחד המקטיר, במה דברים אמורים? בזמן שהוא לשוחט, או לזורק, או למקטיר, או לאחד מבני חבורה, הנה לאחד בסוף העולם - פטור. אבל המולק את העוף מבפנים, על החמץ בארבעה עשר - אינו עובר בלא תעשה.

ה. רבי שמעון אומר: הפסח בארבעה עשר, לשמו - חיב, מפני שהוא פשר. שלא לשמו - פטור, מפני שהוא פסול.

ובמועד, לשמו - פטור, מפני שהוא פסול. שלא לשמו - חיב, מפני שהוא כשר. אימתי? בזמן שהן ראויין לבא בפסח, אבל אין ראויין לבא בפסח - בין לשמו בין שלא לשמו - חיב, מפני שהוא כשר. אמר רבי שמעון: פסח בארבעה עשר, לשמו - כשר, שלא לשמו - פסול. בחלו של מועד, לשמו - פסול, שלא לשמו - כשר. ואימתי? בזמן שראוי להביא פסח, אבל אין ראוי להביא פסח, בין לשמו בין שלא לשמו - כשר.

ו. הפסח שעברה שנתו, ושחטו בזמנו לשמו, וכן השוחט אחרים לשם פסח בארבעה עשר, רבי אליעזר פוסל, ורבי יהושע מכשיר. אמר רבי יהושע: ומה אם בשאר ימות השנה, שאינו כשר לשמו - כשרו אחרים לשמו, בזמנו, שכשר לשמו, אינו דין שיכשרו אחרים לשמו? אמר לו רבי אליעזר: או חלוף הדברים, ומה אם בשאר ימות השנה, שאינו כשר לשמו, כשר הוא לשם אחרים, וכשר פסח בארבעה עשר שלא לשמו! וכך אתה אומר לי: מה לי הכשרו אחרים לשמו בשאר ימות השנה לשמו - שכן הוא כשר לשם אחרים, וכשרו אחרים לשמו בארבעה עשר שאינו כשר לשם אחרים? אמר לו רבי יהושע: אם כן, הרעת כח פסח ונתתי כח לשלמים. חזר רבי אליעזר ודגו דין אחר: מצינו מותר פסח - בא שלמים, ואין מותר שלמים בא פסח. ומה פסח שמוותרו בא שלמים - שחטו בזמנו לשם שלמים פסול, שלמים שאין מותרו בא פסח, אם שחטו לשם פסח בזמנו אינו דין שיהו פסולין? אמר לו רבי יהודה: מצינו מותר חטאת בא עולה ואין מותר עולה בא

חטאת. ומה חטאת שמוותרו בא עולה, שחטה לשם עולה פסולה, עולה שאין מותרו בא חטאת, שחטה לשם חטאת אינו דין שתהא פסולה? אמר לו רבי אליעזר: לא, אם אמרת בחטאת שכן כשרה לשמה כל השנה כלה, תאמר בפסח שאינו כשר לשמו אלא בזמנו? והואיל והוא פסול לשמו, דין הוא שיפסלו אחרים לשמו, והואיל ואין כשר לשמו בשאר ימות השנה, אם שחטו אחרים לשמו בארבעה עשר - הרי זה פסול.

ז. השוחט את הפסח לאוכלו בארבעה עשר - כשר. לאוכלו נא ושלוק ומבשל - כשר. השוחט את הפסח על בני החבורה, ואמר: שלא לשמו שחטתיו - שורת הדין אין נאמן. רבי יהודה אומר: עד שלא התחילו בו - נאמן, משהתחילו בו - אינו נאמן.

ח. הפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר שלא לשמו, רבי יהושע מכשיר, כאלו נשחט בשלשה עשר. וכן בתירא פוסל, כאלו נשחט בין הערבים. אמר רבי יהושע: הואיל ושלשה עשר אינו ראוי, ובארבעה עשר שחרית אינו ראוי, מה שלשה עשר, אם שחטו שלא לשמו - כשר, אף ארבעה עשר שחרית, אם שחטו שלא לשמו - כשר. השיב רבי לסייע דברי בן בתירא: לא! אם אמרת בשלשה עשר, שאין מקצתו ראוי, תאמר בארבעה עשר שחרית, שמקצתו ראוי? הואיל ומקצתו ראוי, אם שחטו בארבעה עשר שחרית, שלא לשמו - פסול.

ט. פסח ראשון בשלש כפות, ואין פסח שני בשלש כפות. נשחט התמיד של בין

הַעֲרֵכִים - מִקְטִיר אֶת הַקְּטֵרֶת וּמְטִיב אֶת הַנְּרוֹת, וּבֹא לוֹ אֶצֶל פֶּסַח. קָרְעוּ וְהוֹצִיאוּ אֶת אֲמֹרָיו, אָפְלוּ שֶׁל אַרְבָּעָה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה, נִתְּנוּ בַּמִּיָּגָס וְהַקְטִירוּ עַל גְּבִי הַמְזֻבַּח, וּבִשְׁבֹּת הָיָה מְלִכִישׁוֹן בְּגוֹיִתִּיהֶן, וּמִנִּיחָן וְיוֹצֵא. רַבִּי יִשְׁמַעְיֵאל בֶּן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: אַרְבָּעָה עֶשֶׂר שָׁחַל לַהֲיֹוֹת בְּשֹׁבֶת - לֹא הָיָה מִפְּשִׁיט אֲלֵא עַד מְקוֹם חֲזָה. כִּהֵן הַקְּרוֹב אֶצֶל הַמְזֻבַּח, שׁוֹפֵף שְׁפִיכָה אַחַת כְּנֶגֶד הַיְסוֹד - פְּסוּל. הַלֹּיִם עוֹמְדִין עַל דוֹכְנָן וְגוֹמְרִין הַלֵּל בְּשׁוֹרָה, אִם גָּמְרוּ - שָׁנוּ, וְאִם שָׁנוּ - שָׁלוּ, וְאִם עַל פִּי שְׁלֹא שָׁלוּ מִמִּיָּהֵן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: מִמִּיָּהֵן שֶׁל פֶּת שְׁלִישִׁית לֹא הִגִּיעוּ לְ"אֶהְבְּתִי כִּי יִשְׁמַע ה' אֶת קוֹלִי", מִפְּנֵי שְׁעִמָּה מוֹעֲטִין, וְהִיא הִיתָה נִקְרָאת פֶּת עֲצָלָנִית.

י. כִּמְעַשְׂהוּ בַחֹל כֶּף מְעַשְׂהוּ בְּשֹׁבֶת, אֲלֵא שֶׁהָיוּ הַכֹּהֲנִים מְדִיחִין אֶת הָעֲזֵרָה שְׁלֹא בְּרִצּוֹן חֲכָמִים. כִּיצַד מְדִיחִין אֶת הָעֲזֵרָה? הָיָה פּוֹקֵקִין אוֹתָהּ וּמְרַגְלִין לָהּ אִמֶּת הַמַּיִם עַד שֶׁנַּעֲשִׂית נִקְיָה כְּחֶלֶב. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כּוֹס הָיָה מְמֵלֵא מִדָּם הַתַּעֲרוּבוֹת, וְזוֹרְקוֹ זְרִיקָה אַחַת עַל גְּבִי הַמְזֻבַּח, שְׂאִם יִשְׁפֹּף דָּמָן שֶׁל אֶחָד מֵהֶן, נִמְצָא שְׁמֵכֶשֶׁירוֹ. אָמְרוּ לוֹ לְרַבִּי יְהוּדָה: וְהֵלֵא לֹא נִתְקַבֵּל בְּכֹלִי! וְדָם שְׂאִינוּ מִתְקַבֵּל בְּכֹלִי פְּסוּל לְגַבִּי מְזֻבַּח! דָּבָר אַחֵר, שֶׁהוּא דָם הַתְּמִצִּית וְדָם הַתְּמִצִּית פְּסוּל לְגַבִּי מְזֻבַּח. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוּדָה: לְדַבְרֵיכֶם, לָמָּה פּוֹקֵקִין אֶת הָעֲזֵרָה, וְהָיוּ כֹהֲנִים מְשַׁקִּיעִין בְּדָם עַד אַרְכּוּבוֹתֵיהֶן? אָמְרוּ לוֹ: שִׁבַּח הוּא לְבַגֵּי אַהֲרֹן שֶׁיִּהְיוּ בְּדָם עַד אַרְכּוּבוֹתֵיהֶן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: פֶּת שְׁלִישִׁית הִלְכָה וְיִשְׁבָּה לָהּ בְּעֲזֵרַת נָשִׁים.

יא. פֶּעַם אַחַת חָל אַרְבָּעָה עֶשֶׂר לַהֲיֹוֹת בְּשֹׁבֶת, שְׂאֵלוּ אֶת הַלֵּל הַזֶּה: פֶּסַח, מֵהוּ שְׂיִדְחָה אֶת הַשֹּׁבֶת? אָמַר לָהֶם: וְכִי פֶסַח אֶחָד יֵשׁ לָנוּ בְּשָׁנָה שְׂדוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת? וְהֵלֵא הַרְבֵּה מְשַׁלֵּשׁ מֵאוֹת פְּסָחִים יֵשׁ לָנוּ שְׂדוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת! חֲבָרוּ עֲלָיו כָּל הָעֲזָרָה, אָמְרוּ לוֹ: מִנֵּין לָךְ? אָמַר לָהֶם: תְּמִיד, קָרְבָן צָבוּר - דוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת, אִף פֶּסַח קָרְבָן צָבוּר - דוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת. דָּבָר אַחֵר: נֶאֱמַר בְּתִמִּיד (בַּמִּדְבָּר כח, ב): "מוֹעֲדוֹ", וְנֶאֱמַר בַּפֶּסַח (בַּמִּדְבָּר ט, ב): "מוֹעֲדוֹ"; מֵה מוֹעֲדוֹ הָאֲמוּר בְּתִמִּיד - דוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת, אִף מוֹעֲדוֹ הָאֲמוּר בַּפֶּסַח - דוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת. וְעוֹד קָל וְחֹמֶר: וּמֵה תְּמִיד שְׂאִין חֲבִיבִין עֲלָיו פֶּת - דוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת, פֶּסַח שְׁחִיבִין עֲלָיו פֶּת - אִינוּ דִּין שְׂיִדְחָה אֶת הַשֹּׁבֶת? וְעוֹד מְקַבְּלֵי מְרֻבוֹתֵי שְׁפֶסֶת דוּחָה אֶת הַשֹּׁבֶת, וְלֹא פֶסַח רֵאשׁוֹן, אֲלֵא פֶסַח שֵׁנִי, וְלֹא פֶסַח צָבוּר אֲלֵא פֶסַח יָחִיד. אָמְרוּ לוֹ: מֵה יֵהָא עַל הָעָם שְׁלֹא הִבִּיאוּ סִבְיָנִין וּפְסָחִים לְמַקְדָּשׁ? אָמַר לָהֶם: הִלְכָה זֹו שְׁמַעְתִּי וְשִׁכַּחְתִּי, אֲלֵא הִנַּח לָהֶן לִישְׂרָאֵל אִם אִין גְּבִיָּאִים הֵן, בְּנֵי גְבִיָּאִים הֵן, מֵה עֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה? מִי שְׁפָסְחוּ טֹלָה - טָמְנוּ בְּצִמְרוֹ, גָּדִי - קָשְׁרוּ בֵּין קַרְנָיו, וְהִבִּיאוּ סִבְיָנִין וּפְסָחִים לְמַקְדָּשׁ, וְשִׁחְטוּ אֶת פְּסָחֵיהֶן. בּוֹ בְּיוֹם מָנוּ אֶת הַלֵּל הַנִּשְׂאִי, וְדָרַשׁ לָהֶם בְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח.

יב. פֶּעַם אַחַת בִּקֵּשׁ אֲגָרִיפּס הַמֶּלֶךְ לִידַע כַּמָּה מְנוּיָין שֶׁל אוֹכְלוֹסֵי יִשְׂרָאֵל. וְאָמַר לָהֶם לְכַהֲנִים: הַפְּרִישׁוּ לִי כִּלְיָא מִכָּל פֶּסַח וּפֶסַח! וְהַפְּרִישׁוּ לוֹ שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף זוּגוֹת שֶׁל כִּלְיֹוֹת, כַּפְּלִים כִּיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וְאִין לָךְ כָּל פֶּסַח וּפֶסַח שְׁלֹא הָיוּ עֲלָיו יוֹתֵר מְעַשְׂרָה מְנוּיָין, חוּץ מִטָּמֵא, וְשֶׁהָיָה בְּדָרְךָ

הַשָּׁלָם

תּוֹסֵפֶתָא

רְחוּקָה. בּוֹ בַיּוֹם נִכְנָסוּ יִשְׂרָאֵל בְּהַר
הַבַּיִת, וְלֹא הָיָה מִחֲזִיקָם. וְהָיָה קוֹרֵי
אוֹתוֹ: 'פָּסַח מְעוֹבֵיךְ'.

<p>23</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>כה</p> <p>28</p>	<p>נץ החמה _____ 7:16 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:57 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:51 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:16 בבלי: כתובות קט • ירושלמי: הוריות יא • תוספא: ערובין ו לך: ישעיה ד-ה • רמב"ם: שנינים ח</p>	<p>עלות השחר _____ 6:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:21 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:27 שקיעה _____ 6:03 בבלי: כתובות קט • ירושלמי: הוריות יא • תוספא: ערובין ו לך: ישעיה ו-ז • רמב"ם: שנינים ט</p>
<p>24</p> <p>שני Monday</p>	<p>כט</p> <p>29</p>	<p>נץ החמה _____ 7:17 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:58 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:52 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:15 בבלי: כתובות קי • ירושלמי: הוריות יב • תוספא: ערובין ז לך: ישעיה ו-ז • רמב"ם: שנינים ט</p>	<p>עלות השחר _____ 6:04 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 6:02 בבלי: כתובות קי • ירושלמי: הוריות יב • תוספא: ערובין ז לך: ישעיה ו-ז • רמב"ם: שנינים ט</p>
<p>25</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ל</p> <p>30</p>	<p>Rosh Chodesh Cheshvan</p> <p>נץ החמה _____ 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:58 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:52 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:14 בבלי: כתובות קיא • ירושלמי: הוריות יג • תוספא: ערובין ח לך: ישעיה ח-ט • רמב"ם: שנינים י</p>	<p>א' דראש חודש חשוון</p> <p>עלות השחר _____ 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:22 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 6:01 בבלי: כתובות קיא • ירושלמי: הוריות יג • תוספא: ערובין ח לך: ישעיה ח-ט • רמב"ם: שנינים י</p>
<p>26</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>א</p> <p>1</p>	<p>Rosh Chodesh Cheshvan</p> <p>נץ החמה _____ 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:59 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:52 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:12 בבלי: כתובות קיב • ירושלמי: הוריות יד • תוספא: פסחים א לך: ישעיה י-יא • רמב"ם: שנינים יא</p>	<p>ב' דראש חודש חשוון</p> <p>עלות השחר _____ 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:28 שקיעה _____ 5:59 בבלי: כתובות קיב • ירושלמי: הוריות יד • תוספא: פסחים א לך: ישעיה י-יא • רמב"ם: שנינים יא</p>
<p>27</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>ב</p> <p>2</p>	<p>נץ החמה _____ 7:21 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:59 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:53 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:11 בבלי: נדרים ב • ירושלמי: הוריות טו • תוספא: פסחים ב לך: ישעיה יב-יג • רמב"ם: שנינים יב</p>	<p>עלות השחר _____ 6:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:23 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:58 בבלי: נדרים ב • ירושלמי: הוריות טו • תוספא: פסחים ב לך: ישעיה יב-יג • רמב"ם: שנינים יב</p>
<p>28</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 5:39 הדלקת הנרות</p>	<p>ג</p> <p>3</p>	<p>נץ החמה _____ 7:22 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:00 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:53 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:10 בבלי: נדרים ג • ירושלמי: הוריות טז • תוספא: פסחים ג לך: ישעיה יז-יח • רמב"ם: שנינים יג</p>	<p>עלות השחר _____ 6:09 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:57 בבלי: נדרים ג • ירושלמי: הוריות טז • תוספא: פסחים ג לך: ישעיה יז-יח • רמב"ם: שנינים יג</p>
<p>29</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 7:08 זמן מוצש"ק</p>	<p>ד</p> <p>4</p>	<p>נץ החמה _____ 7:23 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 10:00 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:53 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 7:08 בבלי: נדרים ד • ירושלמי: הוריות יז • תוספא: פסחים ד לך: ישעיה טז-יז • רמב"ם: שנינים יד</p>	<p>גה, מברכין בה"ב</p> <p>עלות השחר _____ 6:10 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:24 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:29 שקיעה _____ 5:55 בבלי: נדרים ד • ירושלמי: הוריות יז • תוספא: פסחים ד לך: ישעיה טז-יז • רמב"ם: שנינים יד</p>

דורכ'ן זאגן "תקון הצות" ווערט מען געראטעוועט פון גנבים.
(ספר המדות אות נגבה ונקוה חלק ב' סימן ה')